

Otajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma

Otajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma

METSÄHALLITUS

Tämän raportin julkaisuun on saatu tukea Euroopan unionin Life luonto -rahastosta.

Översättning: Cajsa Rudbacka-Lax
Kansikuva: Jouko Högmander

© Metsähallitus 2007

ISSN 1796-2943
ISBN 978-952-446-573-1 (nidottu)
ISBN 978-952-446-574-8 (pdf)

Painosmäärä 120 kpl
Kopijyvä Oy, Jyväskylä 2007

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2007
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	22.2.2007
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	2141/623/2003
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Natura 2000, lintuvesiensuojeluohjelma		
ALUEEN NIMI	Otajärvi		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Otajärvi FI 0200031		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Otajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma		
TIIVISTELMÄ	<p>Tämä hoito- ja käyttösuunnitelma on tehty Varsinais-Suomessa sijaitsevalle Otajärven Natura-alueelle. Alue kuuluu Natura 2000 -verkostoon lintudirektiivin mukaisena linnuston erityissuojelu-alueena (SPA-alue) ja luontodirektiivin mukaisena alueena, jolla on suojeltavia luontotyyppiä (SCI-alue). Natura-alueen pinta ala on 581 ha. Järvi kuuluu myös kansalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan kansainvälisesti arvokkaana kohteena. Suunnittelualueella pesii viisi uhanalaista lintulajia (VU) sekä yhdeksän silmälläpidettävää (NT) lintulajia ja yksi nisäkäslaji.</p> <p>Maata ja vettä alueella omistavat valtion lisäksi myös yksityiset maanomistajat, ja osa alueista on yhteisiä alueita, joiden hallinta kuuluu osakaskunnille. Valtion maiden hallinta kuuluu Metsähallitukselle. Alueelle on toistaiseksi perustettu luonnonsuojelualueita vain yksityismailla, yhteensä 70 ha.</p> <p>Järven linnustollinen arvo perustuu pääosin erittäin runsaaseen ja monipuoliseen pesimälinnustoon. Alueella on kuusi luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä. Luonnonsuojellisten arvojen lisäksi alueella on tärkeä merkitys virkistyskäyttökohteena. Järvellä harrastetaan kalastusta ja metsästystä, ja arvo sekä retkeily- että opetuskohteena on lisääntynyt viime vuosina.</p> <p>Hoidon ja käytön tavoitteet on määritelty ensisijaisesti alueen luontoarvojen turvaamiseksi. Järven luonnon uhkana on tällä hetkellä erityisesti pohjoispään umpeenkasvu. Tilan parantamiseksi tärkein kunnostustyö on vedennosto. Rantamaita hoidetaan laiduntamalla, ja kunnostustöihin kuuluvat myös tarpeettomien ojien ja uomien tukkiminen, luotojen raivaaminen, vesialueen kasvillisuuden leikkaaminen sekä minkin ja supikoiran aktiivinen pyynti.</p> <p>Perinteiset käyttömuodot ovat sallittuja alueella, mutta luonnolle ihmistoiminnasta aiheutuvan häirinnän vähentämiseksi liikkumista ja metsästystä ohjataan aika- ja aluerajoituksin. Järven pohjoispäähän osoitetaan yhtenäinen rauhoitusalue lintujen pesimä- ja muuttokausien ajaksi. Liikkuminen polkujen ulkopuolella ja metsästys ovat siellä kiellettyjä 1.4.–30.11. Osa ranta-alueista rauhoitetaan yleiseltä liikkumiselta pesimäkaudeksi 1.5.–20.6. ja kolme pientä luotoa ajalla 1.4.–15.7. Liikkumisrajoitukset tulevat voimaan sen jälkeen, kun näistä alueista on perustettu luonnonsuojelualue ja liikkumisrajoitus on määritelty perustamispäätöksessä. Mikäli liikkumisrajoituksia ei ole sisällytetty valtion alueiden suojeluasetukseen, voimaan tulo edellyttää erillistä järjestyssääntöä.</p> <p>Järven länsipuolella on yksi lintutorni, matala lintulava ja luontotupa pysäköintipaikkoineen. Näiden lisäksi itäpuolelle Jynninkallion alueelle, missä nykyisin käy retkeilijöitä, tehdään polku ja lintulava.</p> <p>Suunnitelman vaikutusten ja luontoarvojen säilymisen arvioimiseksi suunnitelmassa on esitetty seuranta- ja tutkimusohjelma.</p>		
AVAINSANAT	Otajärvi, Natura 2000, luonnonsuojelu, virkistyskäyttö		
MUUT TIEDOT	Suunnitelman on kirjoittanut Tapio Aalto.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 27		
ISSN	1796-2943	ISBN (NIDOTTU)	978-952-446-573-1
		ISBN (PDF)	978-952-446-574-8
SIVUMÄÄRÄ	84 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	Kopijyvä Oy
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	10 euroa

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	2007
UPPDRAKSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	22.2.2007
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	2141/623/2003
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE /SKYDDSPROGRAM	Natura 2000, programmet för skydd av fågelrika sjöar och havsvikar		
OMRÅDETS NAMN	Otajärvi		
NATURA 2000 -OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Otajärvi FI 0200031		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Forststyrelsen		
PUBLIKATION	Skötsel- och användningsplan för Otajärvi Natura 2000 -område		
SAMMANDRAG	<p>Denna skötsel- och användningsplan har utarbetats för Otajärvi Natura-område i Egentliga Finland. Området hör till nätverket Natura 2000 i egenskap av ett särskilt skyddsområde för fågelfaunan (SPA-område) enligt fågeldirektivet och ett område där det finns skyddsvärda naturtyper (SCI-område) enligt habitatdirektivet. Natura-områdets areal är 581 ha. Sjön hör också till det nationella programmet för skydd av fågelrika sjöar och havsvikar som ett internationellt sett värdefullt objekt. Inom planeringsområdet häckar fem hotade fågelarter (VU) samt nio hänsynskrävande (NT) fågelarter och en däggdjursart.</p> <p>Marken och vattnet ägs förutom av staten även av enskilda markägare och en del av områdena är gemensamma områden, som förvaltas av delägarlag. Statens marker förvaltas av Forststyrelsen. I området har det tills vidare inrättats naturskyddsområden endast på enskilda marker, sammanlagt 70 ha.</p> <p>Värdet hos sjöns fågelfauna baserar sig huvudsakligen på den synnerligen stora och mångsidiga artrikedomen av häckande fåglar. I området finns sex naturtyper enligt bilaga I till habitatdirektivet. Förutom naturskyddsvärdena har området stor betydelse som rekreativsmål. Fiske och jakt bedrivs på sjön och dess värde som såväl utflyktsmål som undervisningsobjekt har ökat de senaste åren.</p> <p>Målen för skötseln och användningen har i första hand fastställts i syfte att trygga områdets naturvärden. För närvarande utgör det största hotet mot sjöns natur att norra ändan håller på att växa igen. Det viktigaste iståndsättningsarbetet för att förbättra tillståndet är att höja vattennivån. Strandmarkerna vårdas genom bete och iståndsättningsarbetet omfattar också igenfyllning av onödiga diken och fåror, röjning av skär, klippning av växtligheten i vattenområdet, samt aktiv fångst av mink och mårddhund.</p> <p>Traditionella användningsformer är tillåtna på området men för att minska de störningar som mänsklig aktivitet förorsakar naturen styrs rätten att röra sig och jaga genom tids- och områdesbegränsningar. I sjöns norra ända anvisas ett sammanhängande fredningsområde under den tid fåglarna häckar och flyttar. Där är det förbjudet att röra sig utanför stigarna och att jaga 1.4–30.11. En del av strandområdena fredas från allmänt tillträde under häckningstiden 1.5–20.6. och tre små skär under tiden 1.4–15.7. Begränsningarna i rätten att röra sig träder i kraft efter att dessa områden har inrättats som naturskyddsområde och begränsningen har fastställts i beslutet om inrättande av skyddsområdet. Om inga begränsningar ingår i förordningen om skydd av statens områden förutsätter ikraftträdandet en särskild ordningsstadga.</p> <p>Väster om sjön finns ett fågeltorn, en låg fågelplattform och en naturstuga jämte parkeringsplatser. På Jynninkallio-området öster om sjön, där friluftsmänniskor rör sig numera, byggs dessutom en stig och en låg fågelplattform.</p> <p>För att bedöma planens verkningar och hur naturvärdena bevaras föreslås ett uppföljnings- och forskningsprogram i planen.</p>		
NYCKELORD	Otajärvi, Natura 2000, naturskydd, rekreation		
ANDRA UPPGIFTER	Skötsel- och användningsplanen har skrivits av Tapio Aalto.		
SSERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonuojelujulkaisuja. Sarja C 27		
ISSN	1796-2943	ISBN (HÄFTAD)	978-952-446-573-1
		ISBN (PDF)	978-952-446-574-8
SSIDANTAL	84 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	Kopijyvä Oy
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	10 euro

Sisällys

1 Johdanto	9
2 Suunnitteluhankkeen kuvaus	10
ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ	11
3 Luonto, historia ja nykyinen käyttö	11
3.1 Yleiskuvaus.....	11
3.1.1 Linnustoselvitykset.....	13
3.1.2 Kasvillisuus selvitykset	13
3.1.3 Veden laadun ja hydrologian seuranta.....	13
3.1.4 Pohjaeläimistö	13
3.1.5 Muut luontoselvitykset	13
3.1.6 Alueelle tehdyt suunnitelmat	13
3.2 Kehityshistoria	14
3.3 Suojelutilanne ja maanomistus.....	14
3.3.1 Taustaa.....	16
3.3.2 Nykytilanne	16
3.4 Luonnonolot.....	17
3.4.1 Veden laatu ja tila	17
3.4.2 Pohjan laatu ja tila	17
3.4.3 Kalasto	18
3.4.4 Kasvillisuus	18
3.4.5 Linnusto	20
3.4.6 Muu eläinlajisto	25
3.5 Suojeltavat lajit ja luontotyypit	25
3.5.1 Lintudirektiivin lajit.....	25
3.5.2 Luontodirektiivin luontotyypit ja lajit.....	26
3.5.3 Uhanalaiset lajit	28
3.6 Maankäyttö	29
3.6.1 Kaava- ja rakennustilanne.....	29
3.6.2 Kalastus, veneily ja vesillä liikkuminen	29
3.6.3 Metsästys	31
3.6.4 Luontoharrastus ja retkeilykäyttö	31
3.6.5 Luonnon hoito.....	31
3.7 Alueen tärkeimmät arvot ja suojelun uhkatekijät	35
HOITO JA KÄYTTÖ	36
4 Hoidon ja käytön tavoitteet	36
5 Maankäytön vyöhykkeet	37
6 Kunnostus, hoito ja lajiston suojelu	39
6.1 Luonnontilan säilyttäminen	39
6.2 Vedenpinnan nosto ja avovesialan lisääminen.....	41
6.2.1 Nykytilanne	41
6.2.2 Suunnitelma	41

6.3 Ranta-alueiden kunnostus ja hoito	42
6.3.1 Laiduntaminen	42
6.3.2 Ojien, teiden ja rantojen palauttaminen luonnontilaan	42
6.4 Lintuluotojen kunnostus ja hoito	43
6.5 Muut kunnostus- ja hoitotoimenpiteet	43
6.5.1 Järven hapettaminen	43
6.5.2 Haavanhyytelöjäkälän hoito	43
6.5.3 Vanhojen rakennusten purkaminen	43
6.6 Hoitomenetelmät	44
6.6.1 Laidunnus	44
6.6.2 Niitot	45
6.6.3 Raivaukset	45
6.7 Lajiston suojele	46
7 Kulttuuriarvojen suojele	46
8 Luonnon käyttö	47
8.1 Käytön vaikutuksista yleisesti	47
8.2 Kalastus ja veneily	48
8.3 Metsästys	50
8.3.1 Nykytilanne	50
8.3.2 Suunnitelma	50
8.3.3 Pienpetopyynnit	52
8.4 Retkeily ja liikkuminen ranta-alueilla	52
8.4.1 Nykyiset liikkumisrajoitukset	52
8.4.2 Suunnitelma	52
8.5 Palveluvarustus ja luonto-opastus	53
8.6 Muu virkistyskäyttö	53
8.7 Otajärvi luontomatkailu- ja opastuskohteena	53
9 Tutkimus ja seuranta	54
9.1 Linnuston seuranta	54
9.2 Kasvillisuuden seuranta	54
9.3 Pohjaeläinseuranta, veden laadun ja hydrologian seuranta	54
9.4 Hyönteiset	55
9.5 Kalasto	55
9.6 Hoitotöiden seuranta ja dokumentointi	55
9.7 Kävijämäärien seuranta	55
9.8 Pienpetoseuranta ja saalisseuranta	55
10 Toimenpidesuunnitelmat	55
HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET	56
11 Hoidon ja käytön toteutus	56
11.1 Toteutus ja työnjako	56
11.1.1 Kunnostus ja hoito	56
11.1.2 Palvelurakenteet ja luontomatkailu	57
11.1.3 Tutkimus ja seuranta	57
11.2 Nykyisten rauhoitussäädösten uudelleenarviointi	57
11.3 Alueen huolto ja suojeletoiminnan ylläpito	58

11.4 Kustannukset.....	58
11.4.1 Kunnostus ja hoito.....	58
11.4.2 Palvelurakenteet	59
11.4.3 Tutkimus ja seuranta	59
11.4.4 Korvaukset maanomistajille	59
12 Suunniteltujen toimenpiteiden vaikutukset	60
12.1 Vaikutusten arviointi, tarve ja perusteet.....	60
12.2 Ekologiset vaikutukset	60
12.2.1 Lintudirektiivin lajit sekä luontodirektiivin luontotyypit.....	60
12.2.2 Uhanalaiset lajit.....	63
12.3 Taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset	63
13 Suunnitelman toteutumisen arviointi ja päivitys	64
Lähteet.....	65
Liitteet	69
Liite 1 Otajärven kasvillisuuskartta.....	69
Liite 2 Otajärven pesivä vesi- ja rantalinnusto ja sen kannanmuutokset 1970-luvulta nyky- päivään	70
Liite 3 Otajärvellä keväällä 2002 levähtävänä tavattu uhanalainen lajisto ja lintudirektiivin liitteen I mukainen lajisto	71
Liite 4 Yhteenveto Otajärven hoito- ja käyttösuunnitelmaehdotuksesta saaduista lausunnoista.....	72
Liite 5 Metsähallituksen vahvistuskirje.....	84

1 Johdanto

Varsinais-Suomen luoteisosassa, Pyhärannan ja Kodisjoen kuntien sekä Laitilan kaupungin alueilla sijaitseva Otajärvi on lintuvesiensuojeluohjelman mukaan kansainvälisesti arvokas kohde. Järvi sisältyy Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoon linnuston erityissuojelualueena eli SPA-alueena (Special Protection Area) ja lisäksi alueella esiintyvien luontotyyppien perusteella ns. SCI-alueena (Sites of Community Importance). Otajärven Natura-alueen (FI 200031) pinta-ala on 581 ha. Järven eteläosa vesialueineen ja saarineen (n. 77 ha) ei kuulu tähän Natura-alueeseen. Valtion lisäksi alueella omistavat maata ja vettä yksityiset maanomistajat, ja jakamattomia vesialueita on myös osakaskuntien hallinnassa. Valtion maiden hallinta kuuluu Metsähallitukselle. Luonnonsuojelualueita on perustettu toistaiseksi vain yksityismaille yhteensä 70 ha. Otajärven keskeisenä ongelmana on rantojen ja vesialueen umpeenkasvu. Umpeenkasvu-uhkan vähentämiseksi sen keskiveden pintaa nostettiin 13 cm keväällä 2004.

Vuosina 1999–2005 oli käynnissä Metsähallituksen johtama ja EU:n Life luonto -rahaston tukema viiden lounaissuomalaisen kansainvälisesti arvokkaan lintuveden hoito- ja kunnostushanke, jossa Otajärvi oli mukana. Otajärven Natura-alueella tehtiin hankkeen aikana järven kunnostustöitä sekä kehitettiin retkeily- ja palveluvarustusta. Yhtenä tärkeänä tavoitteena oli laatia alueelle hoito- ja käyttösuunnitelma. Tätä varten perustettiin työryhmä, joka koottiin eri viranomaistahojen, käyttäjäryhmien – kuten metsästäjien ja alueella kalastavien – sekä maanomistajien edustajista. Työryhmän tavoitteena oli tunnistaa alueen suojeluun ja muuhun käyttöön liittyvät ongelmat ja ristiriidat, ratkaista ja sovittaa niitä sekä esittää mahdollisimman laajasti hyväksytty suunnitelma alueen luontoarvojen suojelemiseksi.

Tämän hoito- ja käyttösuunnitelman aikajänne on noin kymmenen vuotta. Suunnitelma ohjaa alueelle perustettavien luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännöksiä ja järjestyssääntöjä. Yksityismaille jo perustettujen vanhojen suojelualueiden rauhoitussäädösten mahdollinen muuttaminen edellyttää erillistä arviointia, sopimista maanomistajien kanssa ja mahdollisesti uusia rauhoituskorvauksia. Valtion maille perustettavista suojelualueista vastaa Metsähallitus ja yksityismaiden suojelualueiden suojelumääräysten valvonta kuuluu Lounais-Suomen ympäristökeskukselle. Suunnitelman on kirjoittanut Tapio Aalto ja kartat on piirtänyt Johanna Ruusunen. Suunnitelman on viimeistellyt lausuntokierroksen jälkeen Jouko Högmänder. Metsähallitus hyväksyy suunnitelman hallinnassaan olevien maitten osalta luonnonsuojelujohtajan vahvistuksella (liite 5), ja Lounais-Suomen ympäristökeskus antaa suunnitelman sisällöstä lausunnon (liite 4).

2 Suunnitteluhankkeen kuvaus

Otajärven Life-hankkeesta järjestettiin avoin aloituskokous Kodisjoella 6.4.2000. Kokouksesta tiedotettiin Laitilan Sanomissa ja kuntien ilmoitustauluilla. Kokouksessa evästettiin osallistujia edustajien valitsemiseksi suunnittelua tekevään työryhmään. Sopivaksi työryhmän kooksi arvioitiin 10–15 henkilöä. Eri käyttäjäryhmät valitsivat omat edustajansa tai esittivät ryhmän jäseniksi henkilöitä, jotka tuntevat alueen ja sen käyttöön liittyvät asiat hyvin.

Otajärven suunnitteluryhmässä ovat työskennelleet:

- Tapio Aalto Metsähallitus, projektikoordinaattori
- Esko Gustafsson Lounais-Suomen ympäristökeskus
- Jouko Högmander Metsähallitus, aluepäällikkö, työryhmän pj
- Tuomo Kauppi Kodisjoen kunta
- Pekka Kurki Laitilan seudun ympäristöyhdistys
- Jorma Lassila Kodisjoen maataloustuottajat
- Olli Lassila metsästysseura Kodisjoen Raiku
- Seppo Lehtonen Ihoden seudun kalastuskunta, Ihoden–Vermuntilan metsästysseura
- Mika Raula Pyhärannan kunta, vuoteen 2002 asti
- Olli Lahtonen Pyhärannan kunta, vuodesta 2003 alkaen
- Pekka Simula Laitilan kaupunki
- Eino Stenholm metsästysseura Laitilan Kaiku
- Juhani Vuola Nuuskin kylä
- Simo Yli-Kaila Vaimaron kalastuskunta
- Matti Yli-Kleemola MTK Pyhäranta

Lisäksi työryhmässä ovat työskennelleet:

- Miikka Lappalainen, Pekka Kurjen sijaisena
- Trygve Löfroth, Jouko Högmanderin sijaisena

Työryhmän sihteereinä ovat toimineet Metsähallituksen suunnittelijat:

- Kirsi Kuosku
- Johanna Lampinen
- Rea Luttinen
- Johanna Ruusunen

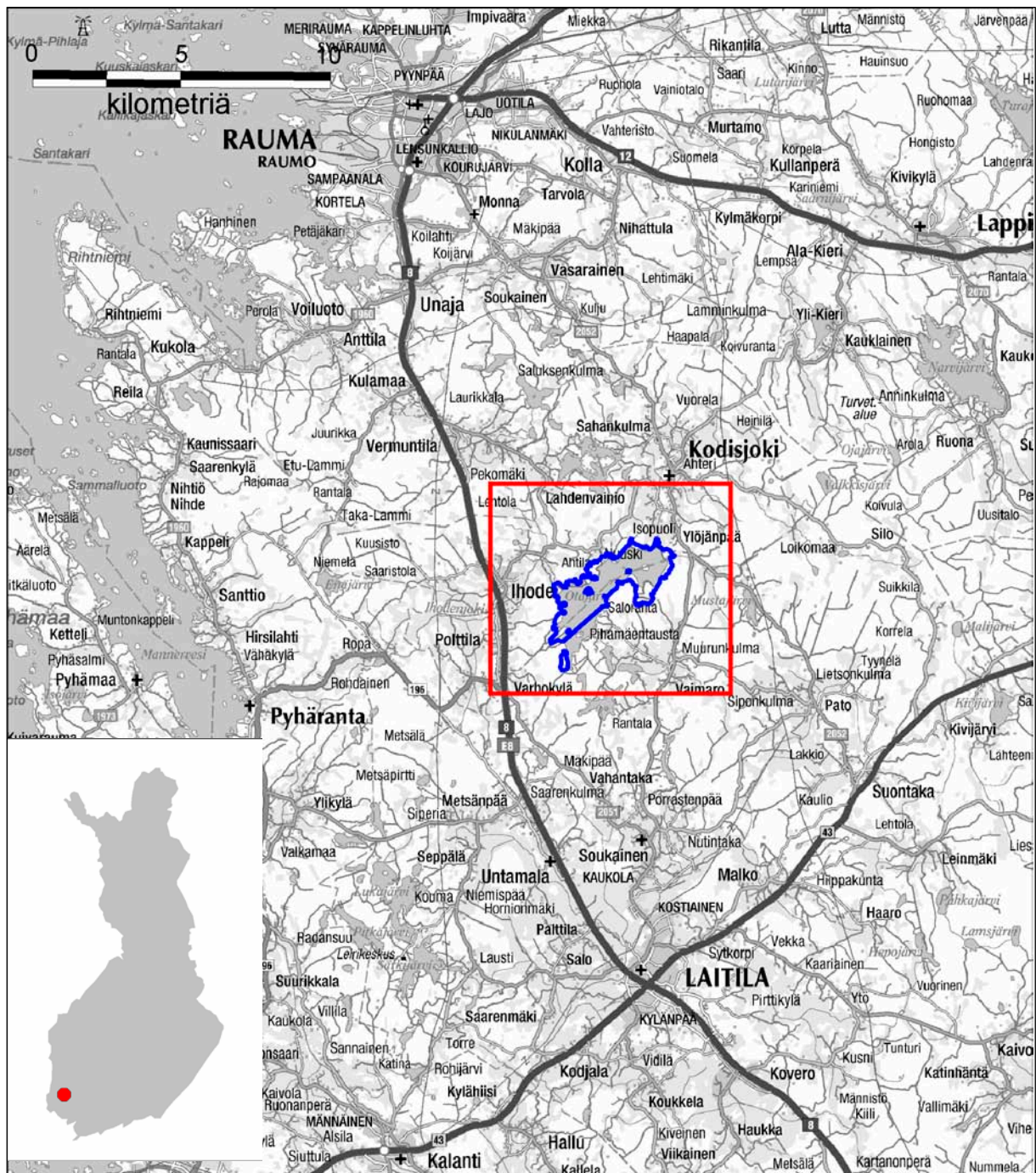
Työryhmä kokoontui kaikkiaan 5 kertaa. Lisäksi suunnittelussa asioitiin kirjein, puhelimitse, sähköpostilla ja kahdenkeskisin palaveroin. Suunnitelma esiteltiin yleisölle 27.4.2005 Kodisjoella. Se oli lausunnolla keväällä 2005. Hoito- ja käyttösuunnitelmaehdotuksesta antoivat lausunnon Kodisjoen kunta, Pyhärannan kunta, Laitilan kaupunki, Lounais-Suomen ympäristökeskus, Maataloustuottajain Kodisjoen yhdistys, MTK Pyhäranta, Metsästysseura Kodisjoen Raiku ry, Turun Lintutieteellinen yhdistys, Varsinais-Suomen riistanhoitopiiri, Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys ry, Suomen Metsästäjäliiton Varsinais-Suomen piiri ja Laitilan kalastusalue. Edelleen kannanottoja saatiin maanomistajilta ja yksityishenkilöiltä (liite 4).

ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ

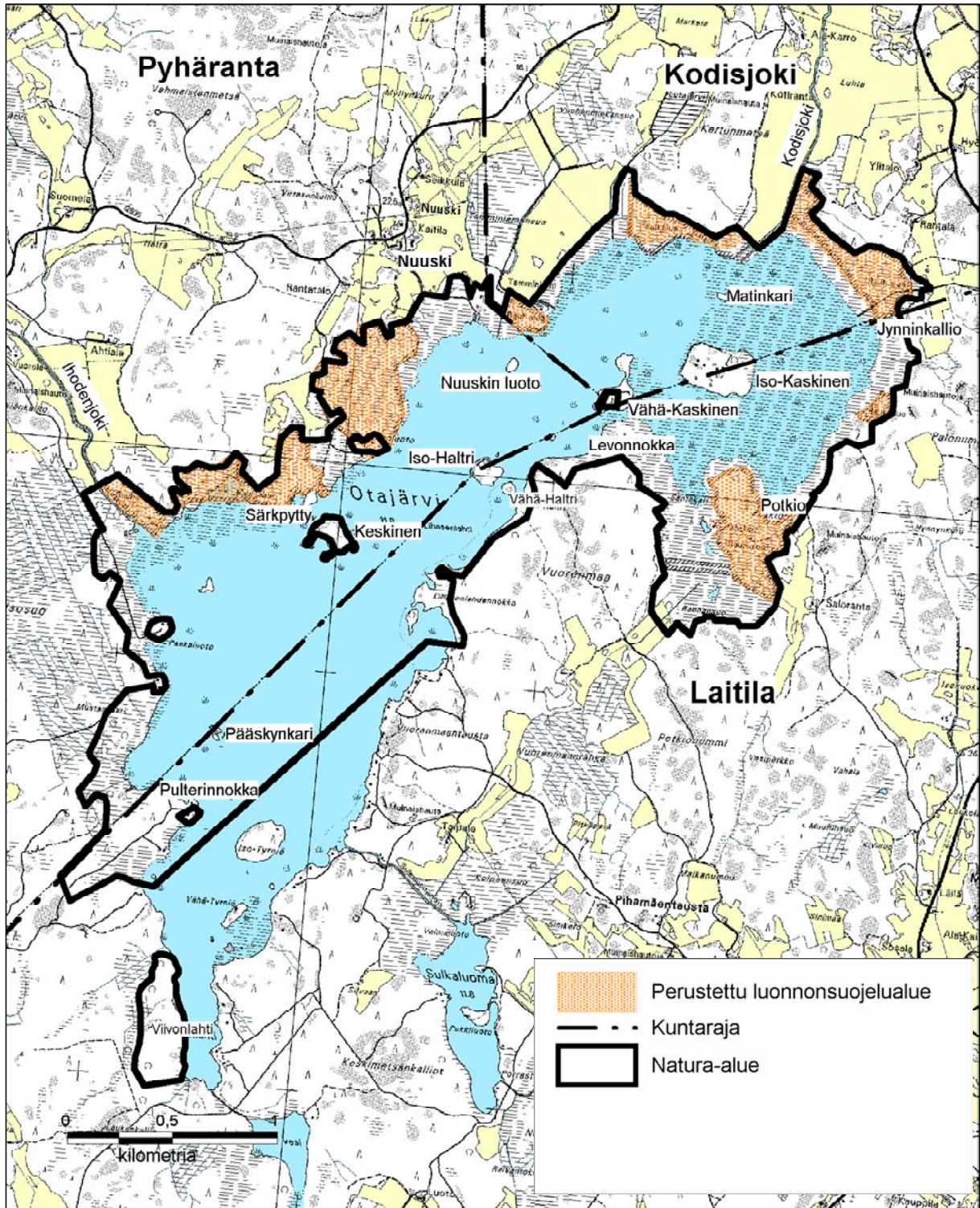
3 Luonto, historia ja nykyinen käyttö

3.1 Yleiskuvaus

Otajärvi sijaitsee Varsinais-Suomen luoteisosassa, Laitilan kaupungin sekä Kodisjoen ja Pyhärannan kuntien alueilla (kuva 1). Otajärven Natura-alueeseen kuuluu lintuvesialueen lisäksi erillisenä alueena järven lounaisrannalla sijaitseva Viivonlahden vanha metsä (kuva 2).

Kuva 1. Otajärven sijainti. © Metsähallitus 2006, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06, © Suomen ympäristökeskus.

Kuva 2. Otajärven suunnittelualue paikannimien, Natura-alueen rajausta ja perustettuja luonnonsuojelualueita. Luonnonsuojelualueet sijaitsevat yksityismailla. © Metsähallitus 2006, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06, © Suomen ympäristökeskus.

Alueen luontotietojen kuvaus perustuu seuraavissa luvuissa kuvattuihin selvityksiin.

3.1.1 Linnustoselvitykset

Otajärvellä on tehty pesimälinnustoselvitykset vuosina 1976, 1977, 1990, 1996 ja 2002 (Rautanen ym. 1979, Rautanen & Suoranta 1991, Aalto 1997, Lindroos & Matikainen 2003). Vuonna 2002 selvitettiin myös kevätmuutolla levähtävän linnuston tilanne. Ennen ensimmäisiä pesimälinnustoselvityksiä alueelta on julkaistu vain joitakin yksittäishavaintoja 1970-luvun alkupuolelta (Rautanen 1972, Kotiranta 1976).

3.1.2 Kasvillisuus selvitykset

Ensimmäiset lyhyet maininnat Otajärven kasvillisuudesta ovat T. Waaramäen Otajärveä käsittelevässä maantieteellisessä katsauksessa vuodelta 1932 (Waaramäki 1932). Otajärven pohjoisrannan kasvilajistosta on mainintoja Vaahtorannan kasvillisuuskatsauksessa vuodelta 1959 (Vaahtoranta 1959). Koko järven kasvillisuus kartoitettiin ensimmäisen kerran vuosina 1977 ja 1978 (Rautanen ym. 1979). Seuraavan kerran selvitys tehtiin kesällä 1993 (Perttula 1993), ja tuorein kasvillisuus-kartoitus on vuodelta 2001 (Kalpa 2002).

3.1.3 Veden laadun ja hydrologian seuranta

Veden laatua on tutkittu satunnaisesti vuosina 1962–1974 ja vuodesta 1978 alkaen säännöllisesti. Seurannasta vastaa Lounais-Suomen ympäristökeskus, ja seurannan tuloksista on tehty yhteenvetoraportti (Perttula 2001). Veden korkeuden vaihtelun seuranta kuuluu vuonna 2004 toteutetun vedennoston vaikutusten seurantaan.

3.1.4 Pohjaeläimistö

Pohjaeläin selvitys on tehty vuonna 1997 ja sen tulokset on julkaistu Perttulan (2001) raportissa.

3.1.5 Muut luontoselvitykset

Kalastuskunnat ovat tehneet kalastoselvityksen vuoden 1990 alussa haastattelemalla järvellä kalastavia henkilöitä (Otajärvi-työryhmä 1991), ja järvellä on tehty koekalastus vuonna 1994. Vuonna 2005 järvellä tehtiin kattava kalasto- ja rapuselvitys (Nyman ym. 2005). Lounais-Suomen ympäristökeskus on tehnyt Otajärven luonnosta ja sen tilasta esitteen (Perttula 1996). Vuosina 1999–2002 järven pohjoispäässä tehtyjen vesisammalen poistokokeilujen vaikutuksista on tehty yhteenvetoraportit (Aalto & Ruusunen 2003, Biota BD Oy 2002b). Kosteikko-Life -hankkeen yhteydessä kerättiin aluetta käsittelevä luontotieto yhteenvetoraportiksi (Biota BD Oy 2002c).

3.1.6 Alueelle tehdyt suunnitelmat

Otajärven suojelun edistämiseksi on ollut koolla ympäristöministeriön asettamat työryhmät 1980-luvun alussa ja 1990-luvun alussa. Vuoden 1983 mietinnössä työryhmän ehdotukset (Otajärvi-työryhmä 1983) koskivat pääosin Otajärven suojelualueen perustamista, sen rauhoitusmuotoja ja eräitä rauhoitusmääräyksiä. Vuonna 1990 ympäristöministeriö asetti uuden työryhmän, joka sel-

vitti Otajärven silloisen tilan ja esitti erilaisia toimenpiteitä järven suojeluarvon turvaamiseksi (Otajärvi-työryhmä 1991).

Vuonna 1989 on tehty Viivonlahden vanhassa metsässä kasvavalle haavanhyytelöjäkälälle (*Collema subnigrescens*) erillinen suojelusuunnitelma (Puolasmaa 1989).

3.2 Kehityshistoria

Otajärven kehityshistoria on ollut hyvin samanlainen kuin monella muulla Lounais-Suomen matalalla järvellä. Vedenpinnan tasoa on laskettu ja rantoja on kuivatettu peltojen ja viljelysmaan kuivatustarpeen vuoksi. Ensimmäinen Ihodenjoen lasku-uoman syventäminen tapahtui 1800–1900-lukujen vaihteessa, mutta se ei kuitenkaan vaikuttanut paljon Otajärven vesipinta-alaan.

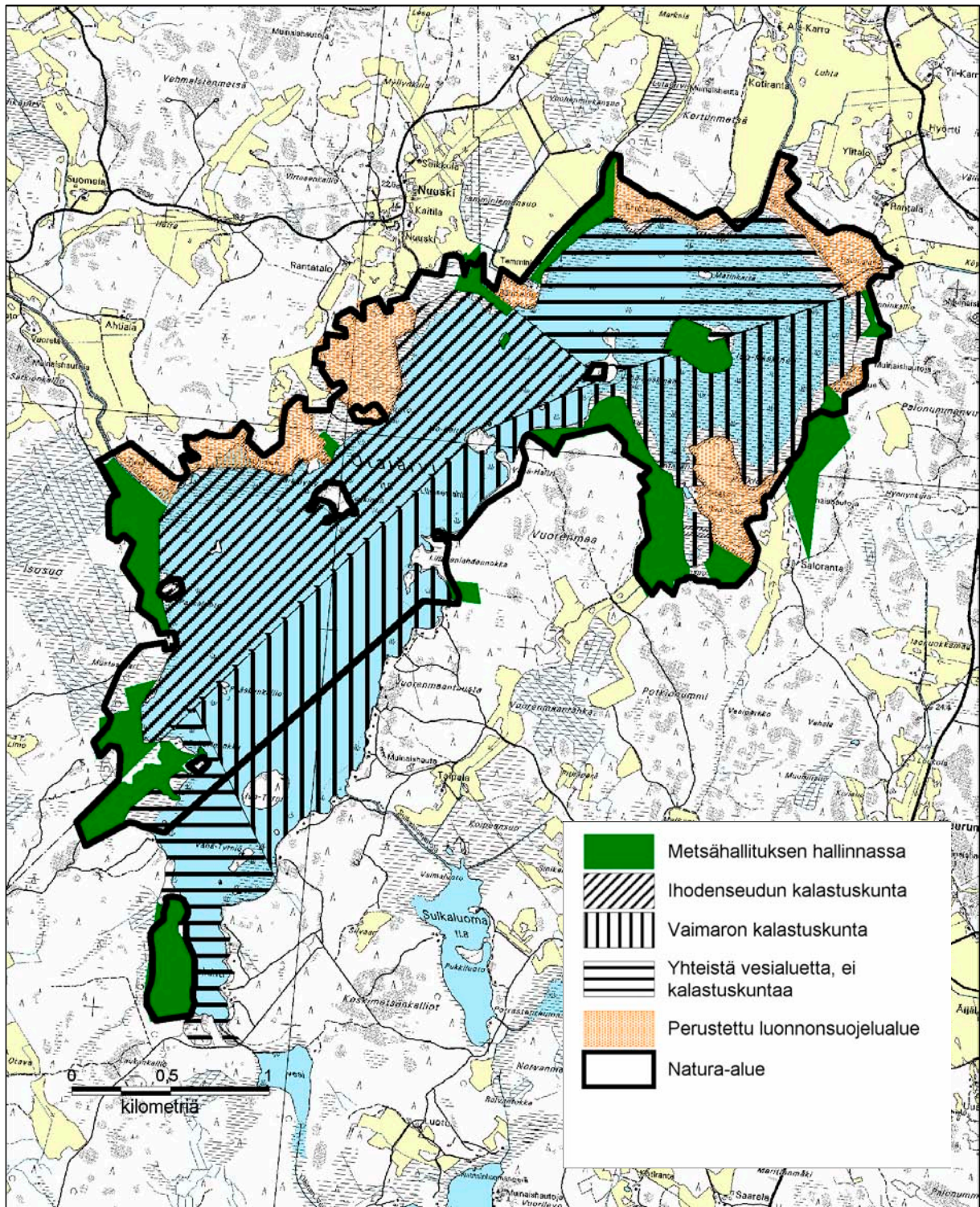
Vielä 1930-luvulla ranta-alueet olivat varsin erilaiset ja näkymä järvelle toisenlainen kuin nykyään. Järveä kiersi kapea rantaniittyvyö, joka kasvoi lyhyttä rantaheinää. Järven matala koillisosa oli vielä tuolloin avointa vesialuetta, jossa tavattiin vain yksittäisiä kaislasaarekkeita. Nykyisin alue on suurelta osin yhtenäistä vankkaa ruovikkoa. Kesäisin niityillä laidunsivat lehmät ja hevoset. Järven länsirannalla Nuuskin kylän edustalla sekä itärannalla Erlingin torpan tienoilla kasvoi matalassa rantavedessä niin rehevää saraheinää, että sitä niitettiin karjan rehuksi (Waaramäki 1932). Karjaa laidunnettiin Otajärven koillisosassa yhtäjaksoisesti aina 1970-luvulle asti. Laidunus alkoi uudelleen pohjoispäässä kahdella laitumella tämän vuosituhannen alussa.

Eniten Otajärven luonteeseen on vaikuttanut 1960-luvulla tehty vedenpinnan lasku. Tuolloin järven pintaa oli tarkoitettu laskea 40 senttiä, mutta kasvukaudella vedenkorkeus jäikin suunniteltua alemmaksi. Vesipinta-alaan oli laskettu tuolloin pienenevän vain 55 ha, mutta peruskartan (1968) mukaan tuo ala oli noin 170 ha (Rautanen ym. 1979). Kaivamisen helpottamiseksi Ihodenjoen uomaa syvennettiin liikaa, ja tämän vaikutusten vastapainoksi Ihodenjoen suuhun rakennettiin Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksen mukaan 1970-luvun lopussa kynnyspato, jolle määriteltiin virallinen korkeus. Tästä padosta huolimatta kasvukauden vedenkorkeus oli edelleen noin 13 cm vuonna 1958 suunniteltua alempana. Padon historia oli värikäs kuivatuksen vastustajien ja kuivatusta puolustavien rakentaessa ja rikkoessa patoa vuoronperään. Otajärven vedenkorkeus vaihteli patorakenteiden mukaan. Alun perin suunnitellun vedenpinnan tason palauttamiseksi tarvittiin pitkä prosessi, kun vesioikeus arvioi tämän suunniteltua matalamman vedenkorkeuden vakiintuneeksi korkeudeksi, ja 13 cm:n nosto arvioitiin uudeksi vedenpinnan nostoksi. Vuoden 2004 keväällä rakennettiin uusi pato vanhan padon tilalle 13 cm:n nostoa varten.

Vedenpinnan lasku on varmasti osasyynä Otajärven kehittymiselle lintuvedeksi, mutta toisaalta liian alhaisen vedenkorkeuden takia erityisesti pohjoispäätä uhkaa umpeenkasvu. Otajärven luonnon tilaa on muuttanut myös pohjoisrannan pengerrys. Pohjoispäätä kuivatettiin ja pengerrettiin peltoalaksi muutamia kymmeniä hehtaareja vuonna 1981. Otajärven rantojen asutustilanne muuttui erityisesti 1970-luvulla, jolloin sinne rakennettiin kesämökkejä.

3.3 Suojelutilanne ja maanomistus

Otajärven Natura-alueen rajaus, luonnonsuojelualueiden rajaukset sekä maanomistustilanne on esitetty kuvissa 2 ja 3.

Kuva 3. Otajarven alueiden omistus ja hallinta. Muut kuin rasterilla merkityt ja kaikki perustetut luonnonsuojelu-alueet ovat yksityismaita. Pyhärannan ja Laitilan yhteisalueiden hallinnasta vastaavat kalastuskunnat. © Metsähallitus 2006, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06, © Suomen ympäristökeskus.

3.3.1 Taustaa

Otajärven suojelun taustahistoria on ollut värikäs. Jo ennen varsinaisia alueen suojeluun liittyviä kiistoja veden korkeuden säätely aiheutti alueella ongelmia (luku 3.2). Värikkäimmät suojelukiistat ajoittuvat 1970- ja 1980-luvuille. Tällöin alueen rannoille oli mm. useita rakennushankkeita, jotka kuitenkin evättiin ylemmissä oikeusasteissa. Vuonna 1981, juuri ennen lintuvesiensuojeluohjelman valmistumista, osa järven pohjoispäästä ojitettiin ja pengerrerettiin viljelymaaksi. Otajärven suojelutarpeiden arvioimiseksi ja suojelun suunnittelemiseksi asetti mm. maa- ja metsätalousministeriö työryhmän vuonna 1983, ja uuden työryhmän vastaavasti ympäristöministeriö vuonna 1990 (ks. luku 3.1.6).

Aktiivisessa roolissa Otajärven suojelussa olivat mm. Turun ja Porin lääninhallitus sekä erityisesti Varsinais-Suomen luonnonsuojeluyhdistys (myöhemmin luonnonsuojelupiiri). Luonnonsuojeluyhdistyksen ja Turun Lintutieteellinen yhdistys ry:n ajamana hankkeena tehtiin mm. ensimmäiset kattavat linnusto- ja kasvillisuusselvitykset 1970-luvun lopussa (Rautanen ym. 1979). Vaikka aluksi Otajärven suojelua vastustettiinkin alueella, niin mm. jo 1980-luvun lopussa Vaimaron kalastuskunta ja Ihoden seudun kalastuskunta esittivät ympäristöministeriölle huolestuneisuutensa järven tilasta. Kalastuskunnat esittivät tässä yhteydessä Otajärven kunnostamista. Nykyään järven luonnonsuojellinen arvo on yleisesti tunnettu ja tunnustettu.

3.3.2 Nykytilanne

Otajärvi kuuluu Euroopan yhteisön **Natura 2000 -verkostoon** ns. lintudirektiivin (neuvoston direktiivi 79/409/ETY) perusteella EU:n komissiolle ilmoitettuna linnustonsuojelualueena (SPA-alue = Special Protection Area). Alueella on myös EU:n luontotyyppiluokitukseen perustuvia suojeltavia luontotyyppejä (SCI-alue = Sites of Community Importance). Suurin osa Otajärvestä ja sen rannalla oleva Viivonlahden vanha metsä kuuluvat Natura-alueeseen, jonka pinta-ala on 581 ha. Natura-alueen ulkopuolelle jää Otajärven etelä- ja kaakkoisosista yhteensä n. 77 ha.

Otajärvi kuuluu lähes kokonaan valtioneuvoston vuonna 1982 vahvistamaan **lintuvesiensuojeluohjelmaan** (suojelurajauksessa 67 ha maa- ja 337 ha vesialueita), jonka mukaan se luokiteltiin kansainvälisesti arvokkaaksi kohteeksi (Lintuvesityöryhmä 1981). Otajärven linnuston suojelupistearvo oli tuolloin suojeluohjelman mukaan maamme järvistä toiseksi korkein. Otajärvi kuuluu myös ehdotukseen Suomen **Ramsar-alueista**. Kansainvälinen Ramsar-sopimus allekirjoitettiin 1979, ja sen tarkoituksena on suojella kansainvälisesti merkittäviä kosteikkoja erityisesti vesilintujen elinympäristöinä. Lisäksi Otajärvi on luokiteltu kansallisesti tärkeäksi lintukohteeksi **ns. FINIBA-kriteeristön** (Finnish Important Bird Areas) perusteella (Leivo ym. 2002). FINIBA on Suomen ympäristökeskuksen ja BirdLife Suomen koordinoima valtakunnallinen linnuston kartointus- ja suojeluhanke.

Viivonlahden 11,8 ha:n metsäalue kuuluu **vanhojen metsien suojeluohjelmaan** (Rassi ym. 1994).

Otajärven Natura-alueesta Metsähallituksen hallinnassa on 94 ha (tilanne 31.12.2004) ja loput noin 500 ha ovat yhteisalueita (kalastuskuntien hallinnassa) tai yksityisten omistuksessa. Kodisjoen puolella ei ole kalastus- tai osakaskuntaa.

Perustettuja luonnonsuojelualueita on toistaiseksi vain yksityismailla, yhteensä 70 ha.

3.4 Luonnonolot

Otajärvi kuuluu Ihodenjoen vesistöalueeseen. Järven valuma-alueen pinta-ala on 112 km². Valuma-alueella on muinaisen Litorina-meren rantakerrostumista peräisin olevia sulfideja, joiden vaikutus ilmenee veden happamuuden suurina vaihteluina ja suolapitoisuutena, joka ylittää tavanomaiset sisävesien arvot. Valumavesille on etenkin keväällä ja syksyllä ominaista suolaisuus ja happamuus. Järven vedet laskevat länsirannalta lähtevää Ihodenjokea pitkin mereen Manner-veteen. Järveen laskevista joista merkittävin on koillispäähän laskeva Kodisjoki. Järven suurin syvyys on noin 5 m ja keskisyvyys noin 1,1 m. Vesipinta-ala on noin 440 ha. Saaria ja kareja on noin 20 kpl, joista suurimmat ovat Iso-Kaskinen, Vähä-Kaskinen, Iso-Haltri ja Keskinen.

Otajärvi kuuluu Laitilan rapakivialueeseen. Rapakiveä on näkyvillä mm. järven itärannan kallioissa ja monissa saarissa. Laajoilla alueilla kallioperän peittää moreeni. Rannoilla on myös turve-alueita, joista laajin on järven länsirannalla sijaitseva Isosuo. Savikkoja tavataan melko niukasti järven pohjois- ja länsiosissa. Pinnanmuodoltaan Otajärven alue kuuluu Vakka-Suomen melko tasaiseen kankareseutuun. Etenkin länsi- ja pohjoisrannat ovat tasaisia.

Kasvimaantieteellisesti Otajärvi sijoittuu eteläboreaaliseseen havumetsävyöhykkeeseen. Pääosin järveä ympäröivät metsät, mutta pohjoispäässä sitä reunustavat myös peltoalueet. Alaville rannoille on vedenlaskujen seurauksena syntynyt monin paikoin laajoja rantaluhtia. Asutus on keskittynyt järven eteläosaan, missä on kesämökkejä.

3.4.1 Veden laatu ja tila

Suurin osa Otajärveen tulevasta vesistökuormituksesta on hajakuormitusta ympäröiviltä metsä-alueilta ja järven pohjoispuolen viljelyksiltä. Kodisjoen pienen taajaman jätevedet ovat aikaisemmin kuormittaneet Otajärveä koillispäähän laskevan Kodisjoen kautta nykyistä enemmän. Vuonna 1995 käyttöön otetun jätevedenpuhdistamon ansiosta varsinkin fosforikuormitus on vähentynyt.

Otajärven vesi on yleiseltä käyttökelpoisuudeltaan keskimäärin hyvä. Sinileväkukintoja ei ole esiintynyt, vaikka vesi on ravinteisuuden perusteella lievästi rehevää. Keskeisimmät ongelmat ovat talvinen happivajaus ja veden happamuus etenkin talvella ja keväällä. Ankarina talvina kaloja voi kuolla hapenpuutteeseen. Happitilanne vaikuttaa myös pohjaeläimistöön ja lisää mm. fosforin vapautumista pohjalietteestä. Myös veden puskurikyky happamoitumista vastaan on ollut usein melko huono. Matalassa Otajärvessä ei muodostu kesäisin pysyvää lämpötilakerrostuneisuutta, vaan vesi on avovesikaudella melko tasalaatuista pinnasta pohjaan asti. Talvisin vesimassa on jään alla lämpötilan mukaan kerrostunutta. Vedenlaatu on ollut hygieenisesti hyvä. Suolistoperäisiä bakteereita on esiintynyt ajoittain, mutta niiden määrät ovat olleet pieniä.

3.4.2 Pohjan laatu ja tila

Vuoden 1997 selvityksen perusteella pohjaeläinten kokonaistiheydet ja kokonaisbiomassat olivat suurimmat Otajärven pohjoispään vesisammalalueella, ja eläimiä oli ennustetusti vähiten järven syvimmissä paikoissa. Tiheydeltään runsaimpia pohjaeläimiä olivat piensimpukat, vesisiirat sekä surviaissääsken ja vesiperhosten toukat. Surviaissääsken toukat olivat runsaimpia eläimiä kaikissa näytepisteissä. Levinneisyydeltään yleisimpiä olivat surviaissääsken toukat, harvasukasmadot ja päiväkörennot, joita tavattiin kaikissa viidessä näytepisteessä. Vesisiiraja esiintyi eniten järven matalissa osissa, missä kuollutta kasvijätettä oli runsaasti. Myös piensimpukoita tavattiin eniten matalassa vedessä, mutta tiiviistä vesisammalalikosta otetusta näytteestä niitä ei löytynyt. Sammali-

kossa oli runsaasti vesiperhosten toukkia. Tuloksia tarkasteltaessa on kuitenkin otettava huomioon, että selvityksen yhteydessä käytetty pohjaeläinnoudin (Ekman) ei sovellu hyvin alueille, joilla on runsaasti vesisammalta tai muuta kasviainesta. Tulokset kuvaavat siten parhaiten pohjaeläimistön laatua ja keskinäisiä runsaussuhteita. Tiheydet ja biomassat ovat rehevimpien paikkojen osalta vain suuntaa antavia.

Otajärvellä pohjaeläimiä oli runsaasti myös matalilla näytteenottopaikoilla, joten vesilinnuille riittää järvellä ravintoa. Talvella pohjaan asti jäätyvässä järven osissa pohjaeläimistön elinolosuhteet ovat kuitenkin huonot.

3.4.3 Kalasto

Järvessä tavattiin vuonna 1990 kymmenen kalalajia ja rapu (Otajärvi-työryhmä 1991). Hauki ja särki ovat runsaita. Järven muita kalalajeja ovat ahven, suutari, säyne, kiiski, made, lahna, ruutana ja siika. Järveen istutettiin tuolloin vuosittain peledsiikaa, lahnaa, suutaria ja karppia. Näiden lisäksi Otajärveen on istutettu myös puronieriää, mutta se – kuten karppikaan – ei ole menestynyt. Vuonna 2005 tavattiin vain kuutta kalalajia (särki, ahven, hauki, lahna, kiiski, suutari). Arvioitu kalabiomassa oli 170,8 kg/ha. Tästä 50 % oli särkeä ja 42 % ahventa (Nyman ym. 2005).

Vielä 1930-luvulla Otajärvi elätti kesäisin yhden ammattikalastajan, mutta nykyään järvellä on vain kotitarve- ja vapaa-ajan kalastusta. 1930-luvulla järvessä tavattiin yhdeksän kalalajia, jotka runsausjärjestyksessä olivat lahna, ahven, särki, hauki, made, kiiski, siika, sorva ja ruutana (Waarämäki 1932). Tämän perusteella näyttää siltä, että ainakin lahnan (tuolloin järven runsain kala), mateen ja kiisken kannat ovat laskeneet silloisesta 1990-luvun alkuun tultaessa. Myös rapuja oli tuolloin niin runsaasti, että osa saaliista myytiin Turkuun ja Raumalle. Rapu hävisi järvestä 1960-luvulla tapahtuneen Ihodenjoen perkauksen jälkeen, mutta niitä istutettiin myöhemmin takaisin (Rautanen ym. 1979). Vuonna 2005 ei koekalastuksessa saatu rapuja lainkaan (Nyman ym. 2005).

3.4.4 Kasvillisuus

Alueen kasvillisuuskartta on esitetty liitteessä 1. Kasvillisuuden kuvaus perustuu vuosien 1993 (Perttula 1993) ja 2001 (Kalpa 2002) kasvillisuusselvitysten kuvauksiin.

Otajärvi on sekoitus rehevää lintuvettä ja karua järvimaisemaa. Järven itäosista löytyy karua kalliorantaa, kun taas pohjoisosan luhdat, ruovikot ja kaislasaarekkeet edustavat lintuvettä rehevimmillään. Otajärvi voidaan kasvillisuuden perusteella jakaa kolmeen osa-alueeseen: pohjois-, keski- ja eteläosaan. Järvelle on ominaista näiden osien kuuluminen eri järvityyppeihin.

Järven **pohjoisosassa**, linjan Nuuski–Iso-Haltri pohjoispuolella, on järvin rehevin alue. Sitä luonnehtivat laajat ruovikot ja paikoin pintaan asti kasvavat vesisammalikot. Järviruoko (*Phragmites australis*) muodostaa hyvin laajoja kasvustoja. Ruovikoiden aukkopaidoissa kasvaa vesikasveja, joista yleisimpiä ovat palpakot (*Sparganium sp.*), mutta niissä tavataan myös uistinvitaa (*Potamogeton natans*), rentovihvilää (*Juncus supinus*) ja ulpukkaa (*Nuphar lutea*). Ruovikossa on myös muutamia pieniä osmankäämikasvustoja (*Typha sp.*). Ruovikon ulkoreunassa on tyypillisesti ulpukoiden ja järvikaislan (*Schoenoplectus lacustris*) vyöhyke, jossa kasvaa myös uistinvitaa ja vesisammalia. Vesialueille ovat luonteenomaisia paksut vesisammalkasvustot, joiden valtalaji on lampisirppisammal (*Warrnstorfia trichophylla*). Rantaviivan tuntumassa esiintyy yleisesti sara- ja sarakurjenjalkaluhtia. Laajimmat saraluhdat löytyvät Petekarin eteläpuolelta ja Kodisjoen itäpuolelta.

Saraluhtien valtalaji on yleensä pullosara (*Carex rostrata*), mutta siellä esiintyy myös vesisaraluita (*Carex aquatilis*) luhtia.

Järven **keskiosan** länsirannalla kasvillisuus on runsasta, ja lahtien perukoissa on tapahtunut pensoittumista. Alueen rantaviivan tuntumassa on paikoin pienialaisia saraluita. Rantoja reunustaa lähes yhtenäinen järviruokokasvusto, joka on kuitenkin huomattavasti kapeampi kuin järven pohjoisosassa. Ruovikon reunasta alkaa laaja ulpukka-järvikaislavyöhyke, jossa kasvaa yleisesti myös pohjanlummetta (*Nymphaea alba* ssp. *candida*) ja uistinvitaa. Ulpukkakasvuston reunoilla kasvaa yleisesti pahaputkea (*Oenanthe aquatica*) Alhonluodolta aina Pääskykarille asti. Vesikasveista uloimpana kasvaa siimapalpakkoa (*Sparganium gramineum*) ja ahvenvitaa (*Potamogeton perfoliatus*). Itärannalla kasvillisuus on niukkaa. Vain lahtien pohjuksissa on jonkin verran ruoko- ja saraluita sekä myös vesikasvillisuutta, kuten ulpukkaa, uistinvitaa, palpakoita, ahvenvitaa ja rentovihvilää. Kalliorannalta löytyy pääasiassa pohjaruokasveja, kuten lahnuhoja (*Isoetes* sp.). Järven keskellä on kasviston vesialue.

Järven **eteläosassa** sara- ja ruokokasvillisuutta esiintyy vain pieninä laikkuina. Viivonlahden länsirannalla kasvaa runsaasti kurjenmiekkää (*Iris pseudacorus*). Lahtea kiertää lähinnä kelluslehtisistä muodostunut vyöhyke, jossa kasvaa mm. ulpukkaa ja ahvenvitaa sekä uloimpana siimapalpakkoa. Kelluslehtisten kasvustot ovat laajimmillaan Iso-Tyrniön eteläpuolella. Siellä valtalajeina ovat ulpukka ja pystykeiholehti (*Sagittaria sagittifolia*), mutta myös siimapalpakko on runsas.

Viivonlahden vanha metsä

Viivonlahden länsirannalla on vajaan 12 ha:n laajuinen vanhan metsän alue, joka rajoittuu Otajärveen. Alueen puusto on lähinnä haapa-kuusi-koivusekametsää. Puuston arvokkainta osaa ovat iäkkäät, järeät ja yli 20 m korkeat haavat (*Populus tremula*), jotka paikoitellen muodostavat kohteen valta- ja ylispuuston. Alueella kasvaa myös joitakin järeitä koivuja (*Betula* sp) ja kuusia (*Picea abies*). Alueella esiintyy muutamia muitakin puulajeja. Metsikön pohjoisosassa ja myös eteläpäässä kasvaa nuoremman hieskoivun (*Betula pubescens*) muodostama rantakoivikko. Alueella on havaittavissa joitakin hakkuiden jälkiä, ja maastossa erottuu ajouria. Kuolleita maa- ja pystypuita on eräin paikoin runsaasti.

Metsikön edustavassa ja paikoin runsaassakin pensaskeroksessa kasvaa useita lehtolajeja, mm. lehtokuusamaa (*Lonicera xylosteum*) ja taikinanmarjaa (*Ribes alpinum*). Lisäksi alueella kasvaa runsaat 20 pähkinäpensasta (*Coryllus avellana*). Pähkinäpensaiden seuralaisena sekä muuallakin on runsaasti sinivuokkoa (*Hepatica nobilis*). Muita lehtojen lajeja ovat mm. kevätlinnunherne (*Lathyrus vernus*), tesma (*Milium effusum*), metsäkurjenpolvi (*Geranium sylvaticum*), haisukurjenpolvi (*Geranium robertianum*), mesimarja (*Rubus arcticus*), kieli (*Convallaria majalis*) ja sudenmarja (*Paris quadrifolia*). Lehtolaikkujen lisäksi metsiköstä löytyy myös lehtomaisia ja tuoreita kankaita. Kosteammassa rantaosassa kasvaa runsaasti mm. kurjenmiekkää.

Haapa-kuusi-koivusekametsässä vallitsee suotuisa mikroilmasto pohjakeroksessa ja epifyytteinä kasvaville sammalille ja jäkälille. Alueen sammalajistoon kuuluu lukuisia metsien tyyppilajeja. Suurten haapojen varjoisilla alaosilla on runsaasti erilaisia jäkälälajeja. Alueelta jo aiemmin löydetty harvinainen raidankeuhkojäkäli (*Lobaria pulmonaria*) ja uhanalainen haavanhyitelöjäkäli (*Collema subnigrescens*) kasvavat siellä edelleen.

Otajärven kasvillisuudessa tapahtuneet muutokset

Viimeisten vuosikymmenien suurimmat muutokset järven kasvillisuudessa tapahtuivat 1960-luvun lopulla pian Ihodenjoen perkauksen jälkeen. Järvenlaskun jälkeen muutosnopeus oli alkuun raju, mutta kun tilanne vakiintui, kasvillisuuden sukkessio alkoi edetä hitaammin. Niinpä jo 1970-luvun lopulla tehdyn kasvillisuustutkimuksen aikoihin järven suurkasvillisuus oli muodostunut lähes nykyisen kaltaiseksi. Suurimmat muutokset ovat aiheuttaneet järven umpeenkasvua etenkin pohjoispäässä: Ruovikot ovat laajentuneet, rantaluhdat ovat pensoittuneet ja vesisammalkasvustot ovat vallanneet avovesialaa. Vähäsateisina kesinä Kodisjoen tornilta avautuva pohjoispää voi käytännössä olla lähes kuiva ja laajan vesisammalmaton peittämä, eikä avovesialuetta ole näkyvissä. Viimeisten kasvillisuus selvitysten 1993 ja 2001 välillä Otajärven kasvillisuudessa ei enää ole tapahtunut kovinkaan suuria muutoksia. Nykyisin muutokset tapahtuvat lähinnä kasviyhdykskuntien sisällä, esimerkiksi rantaluhtien rakenteen tiivistymisenä ja kuivumisena.

Waaramäen (1932) kasvillisuuskartan mukaan vesikasvillisuutta esiintyi kesällä 1931 järven matalassa pohjois- ja koillisosassa vain melko kapeana vyöhykkeenä. Muutoin järven koillisosa oli avointa vesialuetta, jossa tavattiin vain yksittäisiä kaislasaarekkeita. Otajärven pohjoisosan pengerretyllä luoteisrannalla ruovikkoa näyttää olleen laajalti jo ennen järvenlaskua; mutta ruokokasvustot sijaitsivat silloin ylempänä, nykyisten peltojen tasalla. 1970-luvun lopun kasvillisuustutkimusten aikoina ruokokasvustot olivat saavuttaneet jo lähes nykyisen laajuutensa. Vuoden 1993 selvityksen mukaan kasvustot olivat vielä laajentuneet, mutta vuosien 1993 ja 2001 välillä ruovikoiden laajuudessa ei juurikaan ole eroa. Vesisammalien valtaama alue ei myöskään viime vuosina ole suuresti muuttunut, ja samoin kelluslehtisten vesikasvien vyöhykkeet ovat pysyneet melko vakaina. Viimeisten kahdeksan vuoden aikana järven kasvillisuudessa on ollut havaittavissa vain pienipiirteisiä muutoksia. Näistä voidaan mainita Varsinais-Suomessa vain Otajärvellä tavattavan pahaputken kasvustojen laajeneminen kesän 1993 jälkeen, jolloin lajilla oli huono vuosi. 1970-luvun lopulla pahaputki oli kuitenkin nykyistäkin yleisempi. Muita pienempiä muutoksia on mm. pystykeihonlehden kasvustojen laajeneminen. Järven taantuvia lajeja ovat puolestaan mm. järvikorte ja ojasorsimo. Järven luhta-alueet ovat kuitenkin entistä kiinteämpiä ja kantavampia. Luhdilla sijainneet avolampareet ja rimmet sekä muut märkäpinnat ovat tuoreimman selvityksen mukaan lopullisesti häviämässä.

Kodisjoen tila on selvästi parantunut, kun taajaman jätevedenpuhdistamo aloitti toimintansa noin viisi vuotta sitten. Tätä kuvaa hyvän rehevyyden ilmentäjän pikkulimaskan (*Lemna minor*) esiintyminen. Aikaisemmin joessa oli runsaasti pikkulimaskaa, mutta kesällä 2001 löydettiin vain pari pikkulimaskan versoryhmää. Myös itse jokiuoma vaikutti ylävirtaan mentäessä aikaisempaa selvästi kasvittomammalta.

3.4.5 Linnusto

Otajärvi on tärkeä lintujen pesimäalue. Lajisto on erittäin monipuolinen. Järvellä esiintyy monia lintuvesien harvalukuisia pesimälajeja, ja monien lajien parimäärät ovat suuria. Otajärvellä pesii lintudirektiivin liitteen I mukaisia, erityistä suojelua vaativia lajeja sekä kansallisesti uhanalaisia lajeja. Valtakunnallisesti Otajärvi ei ole yhtä merkittävä kevätmuuttokautisena levähdyspaikkana kuin pesimäalueena. Syysmuuttokaudelta ei ole selvityksiin perustuvaa tietoa, mutta hajanaiset tiedot viittaavat siihen, että ainakin ennen sorsanmetsästyskauden alkua järvellä saattaa levähtää vesilintuja kohtuullisen suuria määriä.

Pesimälinnusto

Otajärven pesimälinnustoon kuuluvat lähes kaikki rehevien vesien tyypilliset ja harvalukuisetkin lajit, kuten kaulushaikara, heinätavi, ruskosuohaukka, luhtahuitti, luhtakana ja rastaskerttunen (taulukko 1, s. 23). Järven luonnetta kuvaa se, että lajistoon kuuluu myös karujen vesien lajeja, kuten kuikka ja isokoskelo, sekä muitakin Etelä-Suomen lintujärville poikkeuksellisia lajeja, kuten viiksitimali, merihanhi ja lapintiira.

Vuonna 2002 järvellä pesi 14 vesilintulajia, joiden yhteisparimäärä oli 257. Runsaimmat vesilintulajit olivat nokikana, telkkä, tavi ja härkälintu. Selväpiirteisistä rantaniittykahlaajista järvellä pesivät töyhtöhyppä, punajalkaviklo ja liro, joiden yhteisparimäärä on nykyään vain 6 paria. Järvellä on 150 parin naurulokkikanta ja pikkulokkeja pesii 50 paria. Kurkia pesii vuosittain kymmenkunta paria. Ruskosuohaukan, viiksitimalin ja rastaskerttusen parimäärät ylittivät valtakunnallisesti merkittävän pesimäalueen raja-arvon (Leivo ym. 2002). Luhtakanojen ja härkälintujen pesimäpaikkana järvi on maamme parhaimpia.

Rantametsien linnustoa ei ole systemaattisesti selvitetty, vaan tietoa on kertynyt lintuvesilajiston laskennoissa. Rantametsien linnusto täydentää Otajärven arvoa. Ympäröivissä metsissä pesii useita arvokkaita ja vähälukuisia lajeja, kuten petolintuja, pöllöjä, metsäkanalintuja ja tikkoja (taulukko 2, s. 24). Osalla näistä lajeista varsinainen pesimäpaikka saattaa sijaita suojelualan ulkopuolella, mutta järvi rantametsineen on olennainen osa niiden elinpiiriä. Rantametsissä pesii kolme kansallisesti uhanalaista lajia (luku 3.5.3) ja näiden lisäksi aiemmin uhanalaiseksi luokiteltu (Rassi ym. 1992) pyrstötiainen, jonka pesimäkanta Varsinais-Suomessa on vain n. 30–80 paria (Lehikoinen ym. 2003).

Pesimälinnuston muutokset ja tulevaisuus

Otajärven vesi- ja rantalinnusto on muuttunut viime vuosikymmenien kuluessa (liite 2). Aiemmistä pesimälajeista ovat hävinneet 1970-luvulla vielä runsaslukuisina pesineet silkkiuikku, mustakurkku-uikku sekä pensastasku. Samoin on kadonnut jo 1970-luvulla harvinaisena pesinyt jouhisorsa. Mahdollisesti hävinneiden lajien joukkoon voidaan laskea myös isokuovi, mutta lajin pesiminen Otajärvellä on ollut epäsäännöllistä jo 1970-luvulla.

Vähentyneistä lajeista nokikana kuuluu eniten taantuneiden joukkoon. 1970-luvun kannasta on jäljellä enää kolmasosa. Myös muutamat muut vesilintulajit, kuten sini- ja lapasorsa, haapana sekä punasotka ovat vähentyneet. Samoin lähes kaikki rantaniittyjen ja -luhtien kahlaajalajit, taivaanvuohi, punajalkaviklo ja liro sekä avoimilla rantaniityillä pesivä keltävästäräkki ovat vähentyneet selvästi.

Uusia pesimälajeja on 1970-luvun lopun jälkeen tullut kahdeksan: kaulushaikara, laulujoutsen, merihanhi, isokoskelo, luhtahuitti, lapintiira, rastaskerttunen ja viiksitimali. Näistä merihanhea, lapintiiraa tai rastaskerttusta ei tavattu pesivänä vielä vuoden 1996 selvityksessä. Näiden lajien lisäksi vuonna 2004 järvellä todettiin ensimmäisen kerran kanadanhanhen pesintä (Seppo Lehtonen, henk.koht. tiedonanto). Selvästi runsastuneita lajeja ovat härkälintu, luhtakana, kurki, metsäviklo, useat lokkilinnut sekä ruovikoiden varpuslinnut ryti- ja ruokokerttunen. 1970-luvulta 1990-luvulle mentäessä romahtanut naurulokin kanta on myös tuoreimman selvityksen mukaan selvästi runsastunut.

Otajärvellä tapahtuneet linnustomuutokset ovat samansuuntaisia koko Suomessa tapahtuneiden muutosten kanssa, eivätkä järven linnuston muutokset kaikilta osin ole välttämättä seurausta pelkästään Otajärven tilassa tapahtuneista muutoksista. Toisaalta on hyvä huomata, että esimerkiksi selvästi lintuvesille keskittyvien lajien yleinen kannan kehitys voi olla seurausta niiden pesimäympäristössä tapahtuneista yleisistä muutoksista. Otajärven linnustossa on selvästi nähtävissä rantaniittyjen umpeenkasvu, kun ruovikoiden lajit (mm. ryti- ja ruokokerttunen) ovat selvästi runsastuneet ja avoimien rantaniittyjen lajit ovat vähentyneet.

Umpeenkasvun eteneminen ja avovesialueen vähentyminen uhkaavat kuitenkin jatkossa myös muita kuin pelkästään avoimia rantaniittyjä vaativia lajeja, sillä esimerkiksi monet harvalukuiset ruovikkolajit (kuten kaulushaikara) edellyttävät pesimäympäristössään ruovikoiden lisäksi myös vesialueita. Vesilintujenkin elinympäristö heikkenee ruokailualueiden kuivuessa. Kosteikkojen on todettu olevan vesilinnuille lajimäärän ja runsauden suhteen otollisimmillaan silloin, kun avoveden ja kosteikkokasvillisuuden suhde on 1:1 (Kaminski & Prince 1981).

Otajärven linnuston tilannetta arvioitaessa on jatkossa otettava huomioon myös mahdolliset minikin ja supikoiran aiheuttamat vaikutukset. Molemmat lajit heikentävät saalistuksellaan vesilintujen, kahlaajien ja lokkilintujen pesimämenestystä (esim. Mikkola-Roos 1995). Tuoreen tutkimuksen mukaan näiden pienpetojen tehopyyntien on todettu parantavan huomattavasti kosteikkolintujen poikastuottoa (Mikkola-Roos ym. 2005).

Levähtävä linnusto

Kevätmuutolla järvellä levähtävien lintujen määrästä on selvitystietoa vuodelta 2002 (Lindroos & Matikainen 2003), ja lisäksi Rautasen ym. (1979) koosteessa on mainittu joitakin yksittäishavaintoja. Keväisten vesilintumäärien arvioinnissa on otettava huomioon järven vesilintujen varsin suuri pesimäkanta. Keväällä 2002 laskettiin enimmillään 584 vesilintua, ja vuonna 1976 on mainittu lasketun enimmillään yli 700 vesilintua (Rautanen ym. 1979). Joidenkin sorsien suurimmat tiedossa olevat kerääntymät ovat pesimäkantakin huomioon ottaen kuitenkin kohtuullisen suuria: tavi 190 yksilöä (27.4.2002), haapana 150 yksilöä (1.5.1976) ja punasotka 260 yksilöä (1.5.1976). Otajärven merkitys keväisenä levähdyspaikkana ei kuitenkaan ole samaa luokkaa kuin esim. Kokemäen Puurijärven, joka sijaitsee samalla luonnonmaantieteellisellä alueella ja joka aikanaan on luokiteltu Otajärven veroiseksi pesimäjärveksi (Lintuvesityöryhmä 1981). Puurijärvellä levähtää keväisin enimmillään esimerkiksi useita satoja laulujoutsenia ja metsähanhia, jotka Otajärvellä ovat hyvin vähälukuisia. Vuonna 1997 suurin Puurijärvellä laskettu vesilintumäärä oli 1 547 yksilöä (Perttula 1998).

Kahlaajia Otajärvellä levähtää melko vähän. Keväällä 2002 laskettiin enimmillään yhteensä noin 200 kahlaajaa, joista suokukkoja oli 130 ja liroja 45. Levähtävät vesilinnut suosivat rehevän pohjoisosan aluetta Nuuskin edustalta Iso-Kaskiselle, ja myös kahlaajat lepäilevät ja ruokailevat pohjoispään vesisammalkasvustoilla.

Sulkasadon aikaisesta ja syysmuutonaikaisesta lintutilanteesta on melko vähän tietoa, ja tiedossa on vain joitain yksittäishavaintoja. Esimerkiksi 20.8.2003, ennen sorsastuskauden alkamista, laskettiin järven pohjoispäästä 227 vesilintua (T. Aallon laskenta). Myös alueella vesilintumetsästä harrastavien määrä (ks. luku 3.6.3) viittaa siihen, että järvellä levähtää vesilintuja kohtuullisen suuria määriä.

Taulukko 1. Otajärven pesivän vesi- ja rantalinnuston parimäärät vuonna 2002 (Lindroos & Matikainen 2003) sekä lajien uhanalaisuustiedot. Sarake U = kansallinen uhanalaisuusluokitus (Rassi ym. 2001), jossa RE = Suomen luonnosta hävinnyt, CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä. Sarake VA = kansainvälisen suojelun vastuulaji Suomessa (Rassi ym. 2001). Sarake DI = laji kuuluu EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin.

Laji	Pareja	U	VA	DI
Kuikka (<i>Gavia arctica</i>)	2			x
Härkälintu (<i>Podiceps griseogenus</i>)	36			
Kaulushaikara (<i>Botaurus stellaris</i>)	2	NT		x
Laulujoutsen (<i>Cygnus cygnus</i>)	1		x	x
Merihanhi (<i>Anser anser</i>)	6			
Haapana (<i>Anas penelope</i>)	5		x	
Tavi (<i>Anas crecca</i>)	36		x	
Sinisorsa (<i>Anas platyrhynchos</i>)	31			
Heinätavi (<i>Anas querquedula</i>)	1			
Lapasorsa (<i>Anas clypeata</i>)	2			
Tukkasotka (<i>Aythya fuligula</i>)	21		x	
Punasotka (<i>Aythya ferina</i>)	25			
Telkkä (<i>Bucephala clangula</i>)	44		x	
Isokoskelo (<i>Mergus merganser</i>)	1			
Ruskosuohaukka (<i>Circus aeruginosus</i>)	3	NT		x
Luhtakana (<i>Rallus aquaticus</i>)	18			
Luhtahuitti (<i>Porzana porzana</i>)	3			x
Nokikana (<i>Fulica atra</i>)	46			
Kurki (<i>Grus grus</i>)	10			x
Töyhtöhyppä (<i>Vanellus vanellus</i>)	3			
Taivaanvuohi (<i>Gallinago gallinago</i>)	17			
Punajalkaviklo (<i>Tringa totanus</i>)	1			
Metsäviklo (<i>Tringa ochropus</i>)	8			
Liro (<i>Tringa glareola</i>)	2		x	x
Rantasipi (<i>Actitis hypoleucos</i>)	24			
Pikkulokki (<i>Larus minutus</i>)	50		x	
Naurulokki (<i>Larus ridibundus</i>)	150	VU		
Kalalokki (<i>Larus canus</i>)	20			
Kalatiira (<i>Sterna hirundo</i>)	11			x
Lapintiira (<i>Sterna paradisaea</i>)	3			x
Keltavästäräkki (<i>Motacilla flava</i>)	12			
Västäräkki (<i>Motacilla alba</i>)	37			
Satakieli (<i>Luscinia luscinia</i>)	6			
Ruokokerttunen (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)	234			
Rytikerttunen (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)	27			
Rastaskerttunen (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>)	3	VU		
Viiksitimali (<i>Panurus biarmicus</i>)	4	NT		
Pikkulepinkäinen (<i>Lanius collurio</i>)	2	NT		x
Punavarpunen (<i>Carpodacus erythrinus</i>)	14			
Pajusirkku (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	124			

Taulukko 2. Otajärven rantametsien vähälukuinen pesimälinnusto vuonna 2002 (Lindroos & Matikainen 2003) sekä lajien uhanalaisuustiedot. Sarake U = kansallinen uhanalaisuusluokitus (Rassi ym. 2001), jossa RE = Suomen luonnosta hävinnyt, CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä. Sarake VA = kansainvälisen suojelun vastuulaji Suomessa (Rassi ym. 2001). Sarake DI = laji kuuluu EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin.

Laji	U	VA	DI
Mehiläishaukka (<i>Pernis apivorus</i>)	NT		x
Kanahaukka (<i>Accipiter gentilis</i>)			
Hiiirihaukka (<i>Buteo buteo</i>)			
Nuolihaukka (<i>Falco subbuteo</i>)			
Pyy (<i>Bonasa bonasia</i>)			x
Teeri (<i>Tetrao tetrix</i>)	NT	x	
Metso (<i>Tetrao urogallus</i>)	NT	x	x
Käki (<i>Cuculus canorus</i>)	NT		
Huuhkaja (<i>Bubo bubo</i>)			x
Viirupöllö (<i>Strix uralensis</i>)			x
Sarvipöllö (<i>Asio otus</i>)			
Kehräjä (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	NT		x
Käenpiika (<i>Jynx torquilla</i>)	VU		
Palokärki (<i>Dryocopus martius</i>)			x
Käpytikka (<i>Dendrocopos major</i>)			
Pikkutikka (<i>Dendrocopos minor</i>)	VU		
Tiltalti (<i>Phylloscopus collybita</i>)	VU		
Pyrstötiainen (<i>Aegithalos caudatus</i>)			
Kalasaäski (<i>Pandion haliaetus</i>)	NT		x

Lisäksi alueella esiintyy 1 uhanalainen lintulaji, jonka tiedot ovat salassa pidettäviä.

Linnuston suojeluarvo

Suomessa on ollut käytössä linnuston arvottamiseksi oma suojelupistejärjestelmä vuodesta 1981. Tämä järjestelmä kehitettiin valtakunnallisen lintuvesiensuojeluohjelman tarpeisiin (Lintuvesityöryhmä 1981). Suojelupistejärjestelmää uudistettiin ja laajennettiin vuonna 2003 (Asanti ym. 2003) niin, että linnustollinen arvo määritellään nyt neljällä eri tasolla. Nämä tasot ovat:

1. pesimäaikainen suojeluarvo
2. muutonaikainen linnustoarvo
3. sulkasadonaikainen linnustoarvo
4. merkitys pesimäaikaisena ruokailualueena.

Pesimäaikaista suojeluarvoa kuvataan suojelupistearvolla, ja sen laskentamenetelmä on kuvattu em. julkaisussa (Asanti ym. 2003). Sen sijaan kosteikon tärkeys lintujen elinkierron muiden vaiheiden osalta arvioidaan luokka-asteikolla.

Suojeluarvojärjestelmä on lähinnä hallinnollinen työkalu, jonka avulla voidaan arvioida eri kohteiden kunnostus- ja hoitotoimenpiteiden tarvetta ja kiireellisyyttä. Se soveltuu myös vanhojen kunnostussuunnitelmien uudelleenarvioimiseen. Suojeluarvojärjestelmän käyttö sekä vertailu laji- ja parimäärien ja uhanalaisuustietojen ohella antaa toisaalta lisätietoa linnuston tilanteesta yhdellä kohteella esim. ennen ja jälkeen kunnostustöiden.

Otajärven pesimäaikainen suojeluarvo (suojelupistearvo) vuonna 2002 oli 268,43. Tämä on laskettu taulukon 1 mukaan ja lisäksi rantametsien harvalukuisista lajeista mukaan on otettu lajit, joiden reviirien voidaan Lindroosin ja Matikaisen (2003) selvityksen mukaan arvioida olleen selvästi suojelualueella. Tällaisiksi lajeiksi on arvioitu käenpiika, pikkutikka, käpytikka, tiltalti ja pyrstötiainen. Vuonna 1996 vastaava suojelupistearvo oli 208,98, joten em. lukujen valossa järven

pesimälinnuston arvo on lisääntynyt. Muutonaikaisen linnustoarvon perusteella Otajärven voidaan arvioida kuuluvan luokkaan III, eli se on maakunnallisesti arvokas muuttolintujen levähdysalue. Nykytietojen perusteella alueen sulkasadonaikainen linnustoarvo on arvioitava varovasti alimman luokan III mukaisesti, ja sen mukaan alueella on merkitystä sulkasadonaikaisena kerääntymisalueena. Alue on myös tärkeä pesimäaikainen ruokailualue määrittelyn kriteerinä olevien, alueen ulkopuolella pesivien lajien (esim. kalasääski) perusteella.

3.4.6 Muu eläinlajisto

Paikalliset riistamiehet ovat viime vuosina jälleen havainneet Otajärvellä saukkoja, jotka olivat kadoksissa vuosina 1957–98. Saukkoja on nyt havaittu Ihodenjoen luusuassa sekä Oriojassa ja Kodisjoessa lähellä järveä.

Lepakkoinventoinneissa Otajärvellä on tavattu saalistamassa pohjanlepakkoja ja vesisiippoja. Viitasammakko kuuluu järven vakituiseen lajistoon, ja sen pulputtavaa ääntä voi kuulla keväällä ainakin Kodisjoen lintutornilla.

3.5 Suojeltavat lajit ja luontotyypit

3.5.1 Lintudirektiivin lajit

Järven pesimälinnustoon kuuluu vuoden 2002 selvityksen mukaan kymmenen lintudirektiivin liitteen I mukaista erityistä suojelua vaativaa lajia: kuikka, kaulushaikara, laulujoutsen, rusko-suohaukka, luhtahuitti, kurki, liro, kalatiira, lapintiira ja pikkulepinkäinen (taulukko 1). Näistä 1970-luvun jälkeen järvelle tulleita tai sen jälkeen runsastuneita lajeja ovat kaulushaikara, laulujoutsen, luhtahuitti, kurki ja lapintiira. Ainoastaan liro on vähentynyt, ja tämän syyksi voidaan arvioida rantaniittyjen umpeenkasvua. Vielä 1970-luvulla järvellä pesi direktiivilajeista mustakurkku-uikku, joka yleisestikin on vähentynyt maassamme (Väisänen ym. 1998).

Ympäröivissä rantametsissä pesii yhteensä kahdeksan direktiivilajia: mehiläishaukka, kalasääski, pyy, metso, huuhkaja, viirupöllö, kehrääjä ja palokärki (taulukko 2). Osalla näistä lajeista varsinainen pesimäpaikka saattaa sijaita suojelualueen ulkopuolella, mutta Otajärvi on tärkeä osa näiden lajien elinpiiriä esimerkiksi ruokailualueena.

Vuoden 2002 selvityskeväänä järvellä tavattiin levähtävänä yhdeksän direktiivilajia (liite 3). Näistä ainoastaan uiveloita, liroja ja suokukkoja tavattiin kevään aikana säännöllisesti. Merikotka, kalasääski ja räyskä käyttävät Otajärveä säännöllisesti saalistus- ja ruokailualueenaan myös pesimäkaudella.

3.5.2 Luontodirektiivin luontotyypit ja lajit

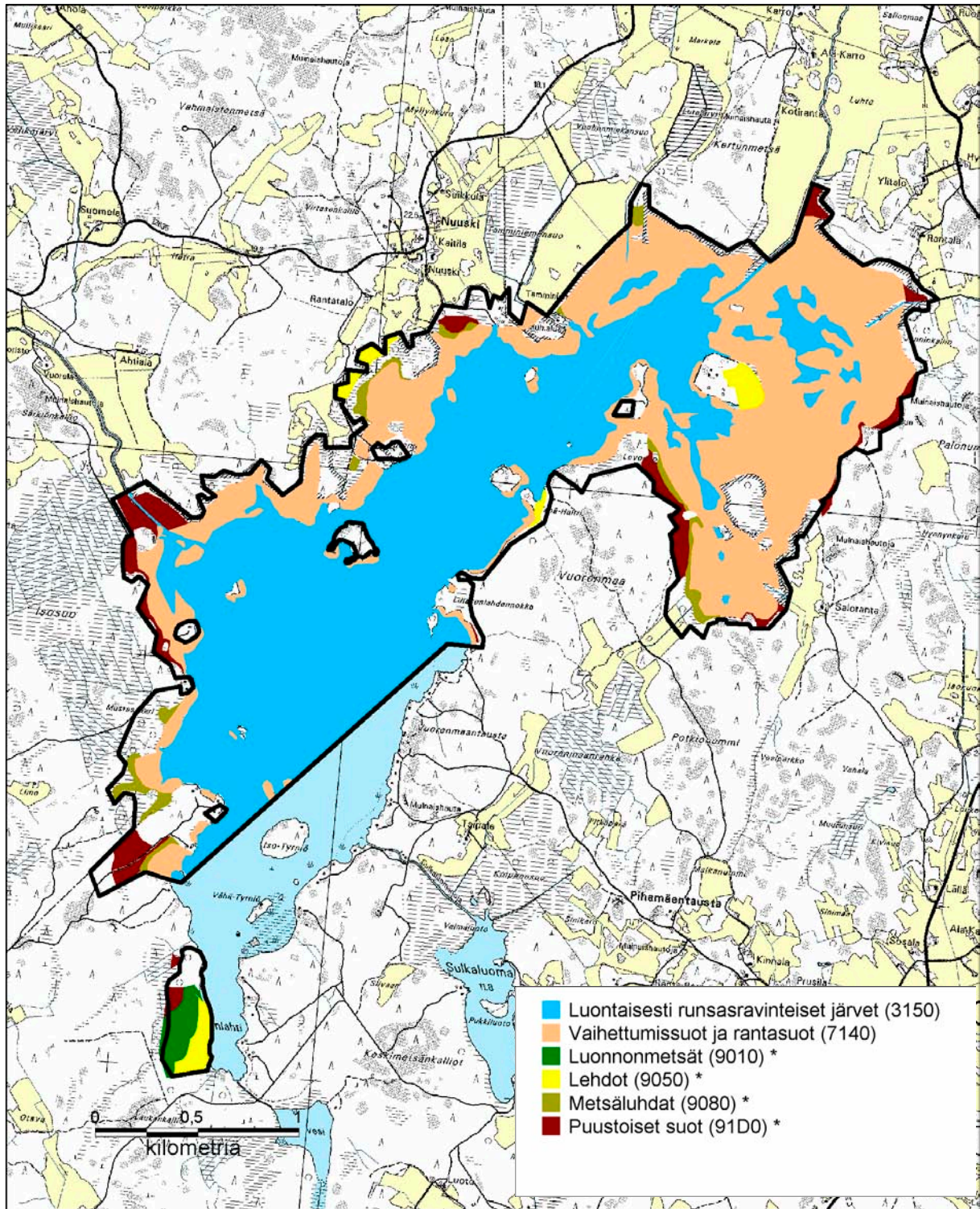
Tässä kappaleessa on esitetty Otajärvellä esiintyvät Euroopan yhteisön tärkeinä pitämät luontotyypit (luontodirektiivin liite I), joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita – eli ne ovat perusteena, miksi Otajärvi kuuluu Natura-verkostoon myös luontodirektiivin mukaisena alueena (SCI-alueena). Nykytietojen perusteella alueella ei esiinny luontodirektiivin liitteen II mukaisia suojeltavia eläin- tai kasvilajeja.

Natura-alueella esiintyy Metsähallituksen vuonna 2003 tekemän luontotyyppiselvityksen mukaan kuusi luontodirektiivin (Council directive 92/43/ETY) liitteen I mukaista suojeltavaa luontotyyppiä (Airaksinen & Karttunen 2001). Tuoreen selvityksen tuloksena alueelta löytyi kolme luontotyyppiä, jotka eivät aiemmin olleet tiedossa (vrt. ympäristöhallinnon Natura-tietokanta). Otajärven on arvioitu olevan luontotyyppiä luontaisesti rehevät järvet. Alueelta löytyy ensisijaisen tärkeitä eli ns. priorisoituja luontotyyppisiä. Nämä luontotyypit ovat vaarassa hävitä ja niiden suojelussa Euroopan yhteisöllä on erityinen vastuu, kun otetaan huomioon luontotyyppin koko maailmanlaajuinen levinneisyysalue. Otajärven luontotyypit on esitetty taulukossa 3 ja niiden sijainti näkyy kuvassa 4.

Otajärvellä on tavattu neljä luontodirektiivin liitteen IV(a) mukaista lajia: saukko, pohjanlepakko, vesisiippa ja viitasammakko.

Taulukko 3. Otajärven Natura-alueella esiintyvät luontotyypit ja niiden pinta-ala Metsähallituksen tekemien maastoselvitysten (2003) mukaan. Ensisijaisesti suojeltavat luontotyypit on merkitty tähdellä *. Sarake Natura = Natura-tietokannassa esitetyt luontotyypit.

Koodi	Luontotyyppin nimi	ha	Natura
3150	Luontaisesti runsasravinteiset järvet	261,5	x
7140	Vaihtumissuot ja rantasuot	185,3	
9010	*Luonnonmetsät	5,1	x
9050	Lehdot	9,1	
9080	*Fennoskandian metsäluhdat	8,9	x
91D0	*Puustoiset suot	20,0	

Kuva 4. Luontodirektiivin mukaiset luontotyytit Otajärvellä. © Metsähallitus 2006, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06, © Suomen ympäristökeskus.

3.5.3 Uhanalaiset lajit

Otajärven alueella esiintyy nykytietojen perusteella uhanalaisia sekä silmälläpidettäviä lintu- ja nisäkäslajeja, yksi uhanalainen jäkälälaji sekä silmälläpidettävä kasvilaji.

Uhanalaiset eläimet

Otajärveltä ei ole tavattu uhanalaisia nisäkkäitä, mutta saukko on silmälläpidettävä laji (luokka NT).

Uhanalaiset linnut

Pesimälajit

Otajärvellä pesii (taulukko 1) kaksi kansallisesti uhanalaiseksi luokiteltua (eli uhanalaisuusluokkiin äärimmäisen uhanalaiset = CR, erittäin uhanalaiset = EN tai vaarantuneet = VU kuuluvaa) lajia: naurulokki ja rastaskerttunen. Molemmat em. lajit on luokiteltu vaarantuneiksi (VU). Silmälläpidettäviä (NT) pesimälajeja ovat kaulushaikara, ruskosuohaukka ja pikkulepinkäinen. Järven rantametsissä pesii (taulukko 2) kolme uhanalaista (VU) lajia: käenpiika, pikkutikka ja tiltalti. Lisäksi silmälläpidettäviä (NT) lajeja on rantametsissä kuusi: mehiläishaukka, kalasääski, teeri, metso, käki ja kehrääjä.

Levähtävät lajit

Otajärvellä säännöllisesti levähtäviä tai ruokailevia uhanalaisia lajeja on vuoden 2002 selvityksen mukaan kaksi: merikotka ja räyskä (liite 3). Ne on luokiteltu vaarantuneiksi (VU). Silmälläpidettävistä (NT) lajeista järvellä esiintyy säännöllisesti levähtävänä suokukko ja saalistavana kalasääski.

Uhanalaiset kasvit ja jäkälät

Viivonlahden vanhan metsän alueella kasvaa haavanhyttelöjäkälää (*Collema subnigrescens*), joka on luokiteltu maassamme vaarantuneeksi (VU) (Rassi ym. 2001). Arto Puolasmaan vuonna 1989 tekemän kartoituksen mukaan Viivonlahden haavikon länsireunan haavanhyttelöjäkäläesiintymä oli sillä hetkellä tunnetuista lajin esiintymistä runsain, muodostuen ainakin 20 puulla kasvavasta sekovarresta. Kalpan (2002) mukaan jäkälä esiintyi edelleen alueella kesällä 2002, mutta tarkempia tietoja esiintymästä ei ole kuvattu.

Otajärven kasvillisuuden erikoisuus on sarjakukkaisiin kuuluva pahaputki (*Oenanthe aquatica*), joka muodostaa Otajärven keskiosan länsirannalla laajoja kasvustoja järvikaislavyöhykkeen lomaan ja sen ulkopuolelle avoveden tuntumaan. Pahaputki ei uuden uhanalaisuusluokituksen mukaan kuulu varsinaisiin uhanalaisiin lajeihin, mutta se on valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) laji. Otajärven pahaputkikasvustot ovat Varsinais-Suomen ainoat esiintymät (Ryttäri & Kettunen 1997).

3.6 Maankäyttö

3.6.1 Kaava- ja rakennustilanne

Otajärven Natura-alue on Varsinais-Suomen vahvistettujen seutukaavojen yhdistelmän (Varsinais-Suomen liitto 1999) ja vahvistetun Satakunnan seutukaavan (Satakuntaliitto 2001) mukaan merkitty SL-alueeksi eli luonnonsuojelulain nojalla suojeltavaksi alueeksi. Satakunnan seutukaava koskee Kodisjoen kuntaan kuuluvaa aluetta. Kaavojen mukainen suojelualue on yhdenmukainen Natura-alueen kanssa, eli Natura-alueen ulkopuolella olevaa järven eteläosaa ei kaavoissa ole esitetty suojelualueeksi. SL-merkintää lukuun ottamatta seutukaavoissa ei ole mitään muita varauksia tai merkintöjä tälle suojelualueelle. Eteläosaan suojelualueen ulkopuolelle seutukaavassa ei ole mitään merkintöjä tai varauksia.

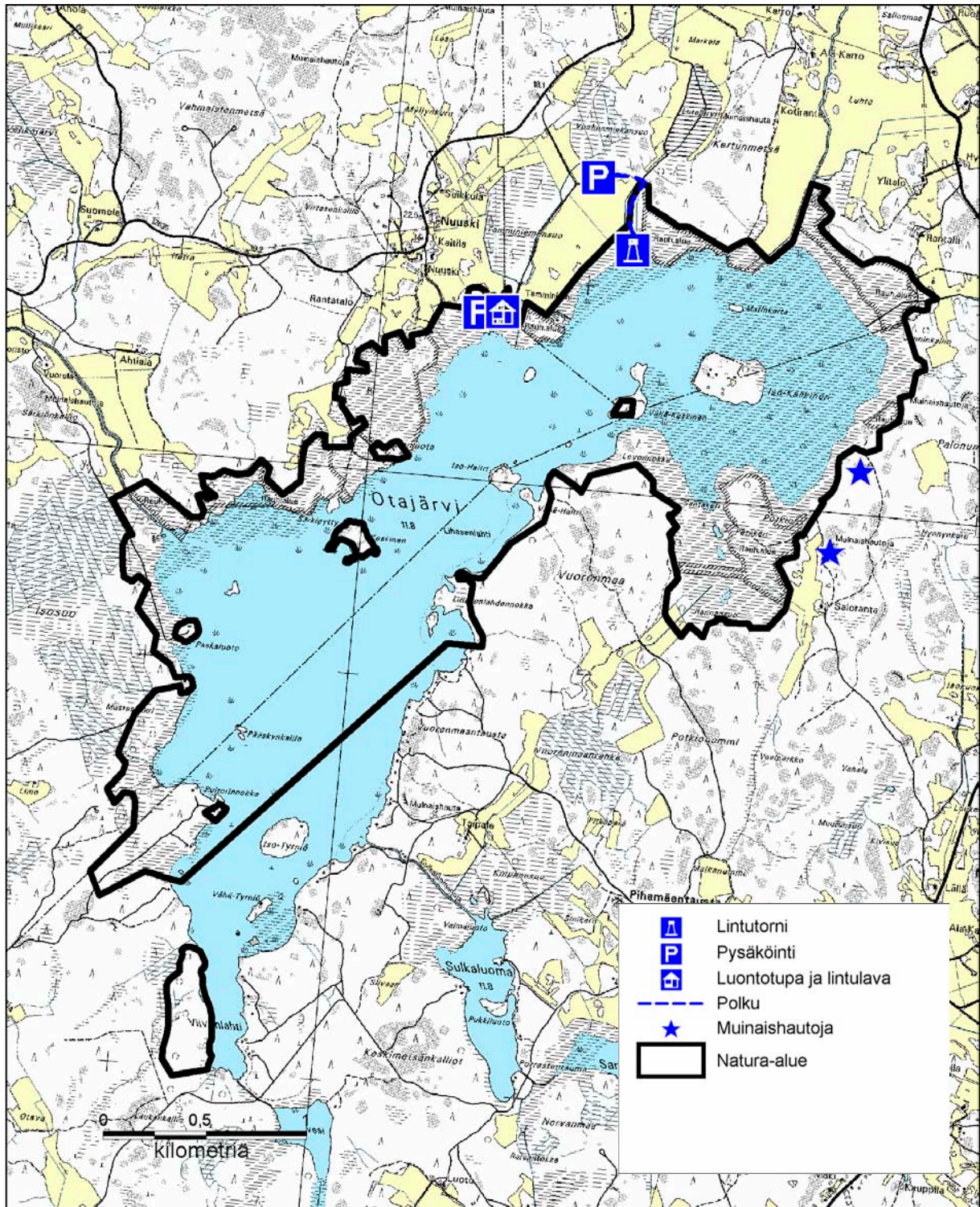
Seutukaavojen SL-merkintä ei sisällä yksityiskohtaisia maankäyttöohjeita, vaan niillä osoitetaan alueiden suojelutarve. Varsinais-Suomen kaavan mukaan alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon valtioneuvoston periaatepäätöksen sekä maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön esitysten mukaiset tai muut vastaavat taikka jo toteutetut luonnonsuojelualuevaraukset. Suojelumääräyksen mukaan ennen lakiin perustuvia suojelutoimenpiteitä alueen käytössä on kiinnitettävä erityistä huomiota sen suojeluarvon säilymiseen. Satakunnan kaavan yleismääräyksissä todetaan, että ennen kuin suojelualueilla ryhdytään vallitsevia olosuhteita merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin, asianomaiselle suojeluviranomaiselle tulee varata tilaisuus lausunnon antamiseen asiasta.

Muita kaavoja alueella ei ole. Järvellä on kolmisenkymmentä mökkirakennusta etelä- ja keski-osissa, mutta pohjoispäässä mökkejä ei ole.

3.6.2 Kalastus, veneily ja vesillä liikkuminen

Järvellä harrastetaan paljon kotitarve- ja virkistyskalastusta. Järvellä kalastavat pääasiassa paikkakuntalaiset, ja Otajärvellä toimii kaksi kalastuksesta vastaavaa kalastuskuntaa: Ihodenseudun kalastuskunta Pyhärannan puolella ja Vaimaron kalastuskunta Laitilan puolella. Veneily on kalastuksesta ja sorsastuksesta sekä mökkiläisten liikkumisesta aiheutuvaa, eikä järvellä ole varsinaista huviveneilyä. Perustetuilla suojelualueilla kalastus on sallittu paikallisille asukkaille, mutta suojelualueet eivät ulotu vesialueelle.

Nuuskin rantaan on kunnostettu Life-projektin rahoituksella yleinen venevalkama, jossa veneiden säilytys ja vesillelasku on mahdollista (kuva 5). Nuuskissa on säilytyspaikka noin 40 veneelle. Pulterinnokan alueella on muutama paikkakuntalaisten vene. Ihodenjoen suulla on myös säilytetty muutamaa venettä, mutta eteläpäässä Natura-alueella ei ole yleiseen käyttöön tarkoitettua venevalkamaa.

Kuva 5. Otajärven nykyinen palveluvarustus ja nähtävyydet. © Metsähallitus 2006, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06, © Suomen ympäristökeskus.

3.6.3 Metsästys

Järvellä toimii kolme metsästysseuraa: Kodisjoen Raiku, Ihoden–Vermuntilan metsästysseura ja Laitilan Kaiku (kuva 6). Seuroista Kodisjoen Raiku ja Ihoden–Vermuntilan seura sekä kalastuskunnista Vaimaron kalastuskunta myyvät lupia myös ulkopuolisille. Lupia ostavat pääasiassa entiset paikkakuntalaiset ja kesäasukkaat. Laitilan puolella metsästäjät ovat pääasiassa Turusta tai Uudestakaupungista. Valtion mailla on metsästysvuokrasopimus ainoastaan Viivonlahden metsäalueella (Laitilan Kaiku).

Järvellä harrastetaan sorsanmetsästystä, ja pienpetopyynti on ollut hyvin aktiivista. Vesilintumetsästyksen historian yhtenä mielenkiintoisena yksityiskohtana Waaramäki mainitsee vuoden 1932 maantieteellisessä katsauksessaan, että ”vesilintuja ei järvestä juuri ammuta”. Pienpetopyyntiä tehostettiin entisestään Kosteikko-Life -projektin aikana (1999–2004) hankkimalla mm. hetitappavia loukkuja. Vuosina 2000–2002 alueelta pyydettiin 144 minkkiä, 146 supikoiraa ja 179 kettua.

Sorsastuksen aloituspäivänä on Ihoden–Vermuntilan seuran alueella 40–50 metsästäjää, Kodisjoen Raikun alueella 25–30 ja Laitilan alueella noin 20 metsästäjää. Metsästys tapahtuu pääasiassa veneestä ja Laitilan alueella myös rannoilta. Ihoden–Vermuntilan seuran alueella aloituspäivästä alkaen kahden ensimmäisen viikon ajan arkipäivät ovat metsästykseltä rauhoitettuja, mutta viikonloppuisin saa metsästä. Suurin osa metsästyksestä tapahtuu aloituspäivänä. Kokonaissaalimäärästä ei ole tietoa. Viisivuotiskaudella 1987/88–1991/92 metsästyskauden saalis oli koko Suomessa keskimäärin 3,4 sorsaa metsästäjää kohti (Linden ym. 1996, Lammi & Nironen 2001). Metsästäjä- ja saalismäärät ovat nykyään Suomessa jotakuinkin samaa suuruusluokkaa. Tällä perusteella arvioituna Otajärvellä saalis olisi yhteensä noin 300 sorsaa kaudessa.

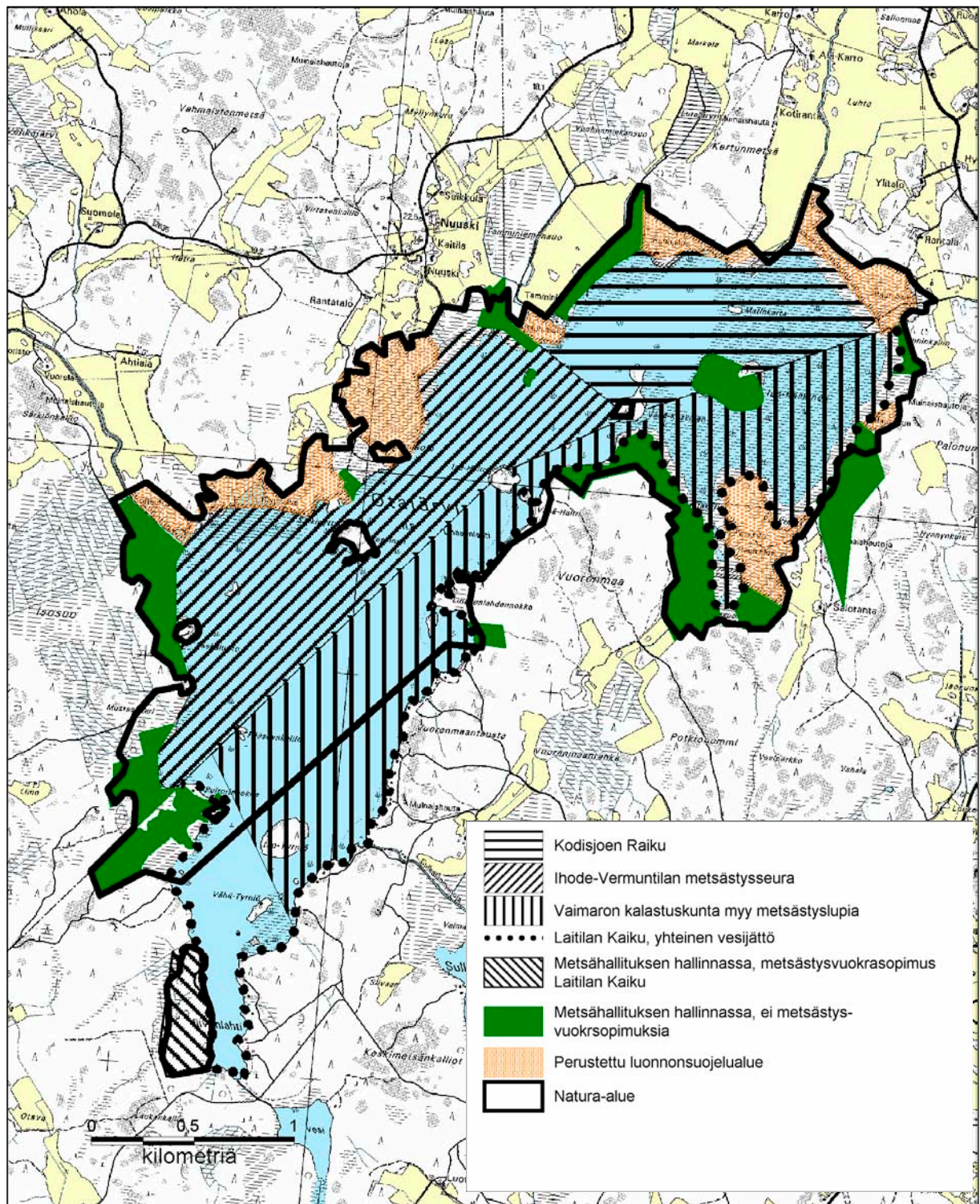
3.6.4 Luontoharrastus ja retkeilykäyttö

Otajärvi on nykyään suosittu luontoharrastus- ja retkeilykohde. Järvellä on yksi lintutorni Kodisjoen puolella sekä vuonna 2002 Life-projektin rahoituksella rakennetut luontotupa ja matala tarkkailulava Pyhärannan Nuuskin venevalkamassa (kuva 5). Retkeilypaikoilla on asianmukaiset pysäköintipaikat, retkeilyä ohjaava viitoitus ja luonnosta kertovat opastaulut sekä käymälät. Luontotuvan opastaulujen lisäksi Nuuskin alueella on alueen luonnon yksityiskohdista kertovia opastauluja maastossa ja myös kaksi pöytä-penkkiyhdistelmää. Tupaan ja lavalle on kulku järjestetty myös liikuntaesteisille. Alueella ei ole yleisön käyttöön tarkoitettuja nuotio- tai tulentekopaikkoja. Life-projektin aikana alueesta julkaistiin suomenkielinen esite Metsähallituksen esitesarjassa. Varsinaista kävijämääräselvitystä ei ole tehty, mutta luontotuvan vieraskirjan nimien määrän perusteella tuvalla arvioidaan käyvän vuosittain 1 500–2 000 henkilöä. Eniten kävijöitä vierailee keväisin.

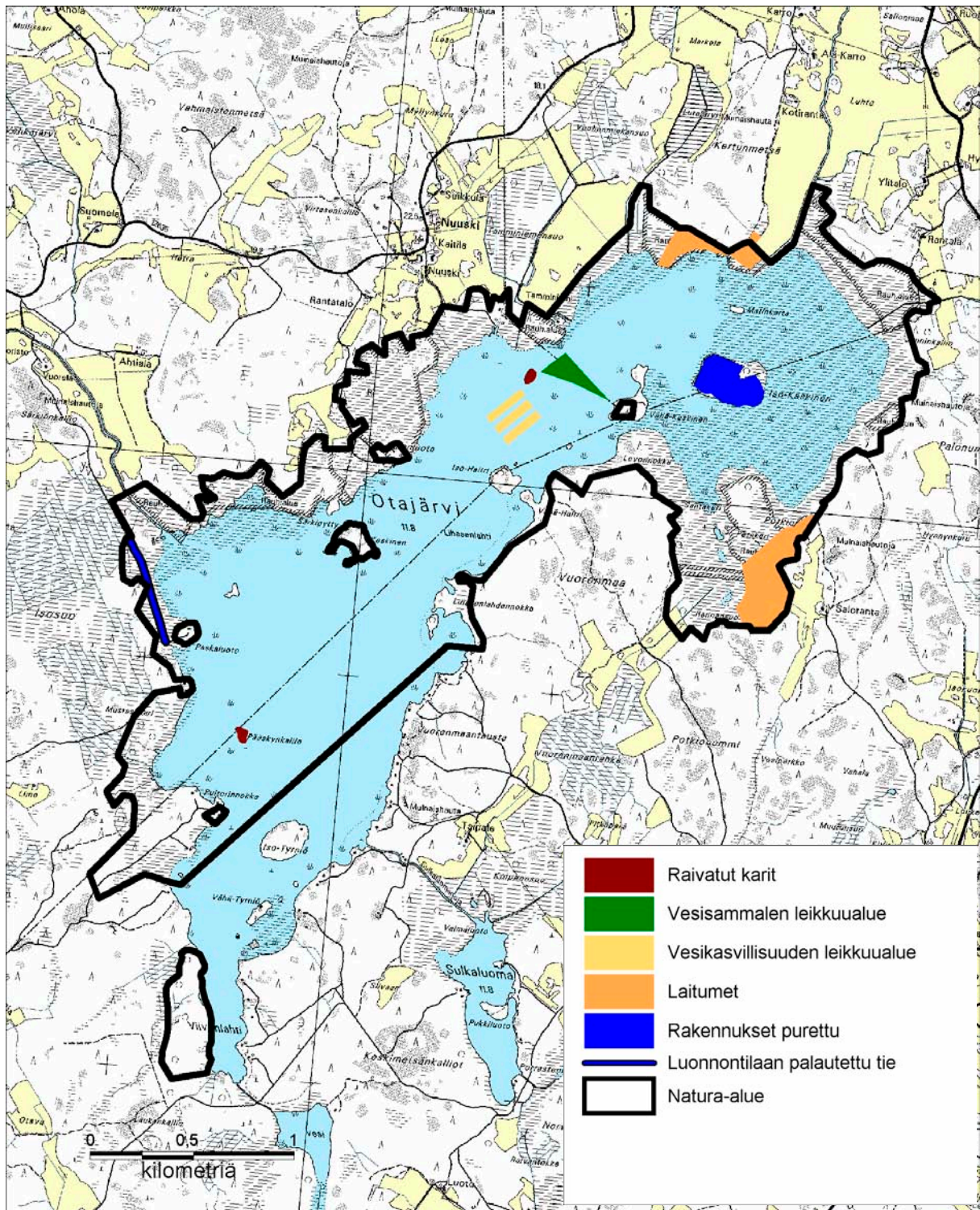
Nykyinen retkeilypaine rajoittuu varsin hyvin em. paikkoihin, mutta järven koillispuolella olevalla Jynninkalliolla käy myös retkeilijöitä. Siellä retkeilyä ei ole kuitenkaan ole ohjattu palvelurakentein, eikä alueella ole esimerkiksi pysäköintipaikkaa. Järven eteläpäässä ei ole tarkkailupaikkoja, ja siellä tieyhteydet sekä maanomistus ovat melko hankalat yleisön käyttöön soveltuvien tarkkailupaikkojen järjestämiseksi.

3.6.5 Luonnon hoito

Alueella tehtyjen luonnonhoitotöiden kohteet on esitetty kuvassa 7.

Kuva 6. Otajärven nykyinen metsästystilanne ja metsästysseurojen hallinnassa olevat alueet. Perustetuilla luonnonsuojelualueilla metsästys on sallittu. Ilman rasteria olevilla alueilla metsästys-oikeus on maanomistajan käytössä. © Metsähallitus 2006, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06, © Suomen ympäristökeskus.

Kuva 7. Otajärven nykyiset laidunalueet sekä muut alueet, joilla on tehty luonnonhoitotoita. © Metsähallitus 2006, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06, © Suomen ympäristökeskus.

Vedenpinnan nosto

Umpeenkasvun ehkäisemiseksi Otajärven vedenpinnan tasoa nostettiin 13 cm keväällä 2004. Noston vaikutusten arviointiin ei ole liitetty linnuston tai kasvillisuuden seuranta, mutta vedenpinnan korkeuden vaihtelua seurataan säännöllisesti.

Vesisammalen ja vesikasvillisuuden poisto

Otajärveltä on poistettu vesisammalta vuosina 1999 ja 2001–2002 noin kolmen hehtaarin alueelta Tamminiemen, Vähä-Kaskisen lounaiskulman ja Nuuskin luodon väliseltä alueelta. Työ tehtiin kesällä 1999 ja 2001 Life-hankkeen rahoituksella, ja vuonna 2002 sammalen poistosta vastasi Biolan Oy. Sammalen leikkaaminen oli osin kokeiluluonteista, ja se antoi taustatietoa niin Otajärven kuin muidenkin lintuvesien hoidolle. Lisäksi kesällä 2001 ja 2002 Nuuskin ja Iso-Haltrin välisiä järvikaislakasvustoja niitettiin koneellisesti ja kaislakasvustoihin tehtiin kolme noin 40–50 m:n levyistä avointa väylää. Tämän työn tavoitteena oli veden virtausolojen parantaminen pohjoispäässä ja sen myötä sammalen kasvuolosuhteiden heikentäminen.

Sammalen ja järvikaislan poistoon oli liitetty seuranta, ja työstä sekä sen tuloksista on tehty raportit (Aalto & Ruusunen 2003, Biota BD Oy 2000, 2002a ja b). Näiden perusteella sammalen poisto käytetyllä leikkuumenetelmällä ei ollut kovin tehokasta, vaikka sammal vähenikin työalueella. Ravinnepitoisuuksien perusteella sammalen poisto ei myöskään ole riittävän tehokas ravinteiden poistokeino järven hoitomenetelmänä.

Näiden töiden lisäksi on niitetty kaislikkoa Ihoden–Vermuntilan kalastuskunnan rahoittamana mm. Nuuskin venevalkaman edustalta.

Luonnontilan palautustyöt

Life-hankkeen aikana purettiin kaikki Iso-Kaskisen saassa sijainneet mökit sekä muut rakennukset (yhteensä 12 kpl) ja alue maisemoitiin. Lisäksi vuonna 2000 kunnostettiin Ihodenojen suun lounaispuolella oleva rantaluhta palauttamalla sen halki menevä tie (noin 1 km) luonnontilaan. Puusto ja pensaat raivattiin, tienpinta rikottiin ja ojat täytettiin. Työ onnistui hyvin ja rantaluhta on palautunut entiselle teialueelle.

Laidunnus

Järven rannoilla on laitumia yhteensä 21,5 ha. Vuonna 2000 järven itäpuolelle (Potkio) perustettiin 12,5 ha:n vuohi- ja hevoslaidun, jota karjanomistaja hoitaa maatalouden ympäristötuen erityistuen turvin. Vuonna 2002 aloitettiin laidunnus myös järven pohjoispuolella 9 ha:n alueella, niin ikään maatalouden ympäristötuen erityistuen avulla. Alun perin alueella laidunsi nautakarjaa, mutta vuonna 2004 muutama hevonen ja yksi vuohi.

Raivaukset

Ihoden–Vermuntilan metsästysseura on välillä hoitanut Pääskynkaria raivaamalla, jotta karilla on säilynyt lokkilinnuille sopiva avoin pesimäympäristö.

Talvella 2001/2002 raivattiin Nuuskin edustan pieni luoto. Raivausta täydennettiin kevättalvella 2004. Tavoitteena oli kunnostaa lokkilinnuille sopiva avoin pesimäpaikka. Toistaiseksi luodolle ei ole asettunut lokkilintuja, mutta vuonna 2004 luodolla pesi kanadanhanhi (Seppo Lehtonen, henk. koht. tiedonanto).

3.7 Alueen tärkeimmät arvot ja suojelun uhkatekijät

Otajärven tärkeimmät luonnonsuojelulliset arvot perustuvat sen linnustoon ja suojeltaviin luontotyypeihin. Alue kuuluu kansalliseen ja eurooppalaiseen suojelualueverkostoon näiden perusteella. Pesimälinnusto on erittäin monipuolinen ja siihen kuuluu monia uhanalaisia tai harvinaisia lajeja. Linnuston monipuolisuutta lisää kosteikkolinnuston ohella alueen rantametsissä pesivä lajisto.

Alueella on tärkeä merkitys myös virkistyskäytössä. Metsästystä ja kalastusta alueella harrastavat erityisesti paikkakuntalaiset. Alueen arvo retkeilykohteena on lisääntynyt viime vuosina. Yhteenvetona alueen tärkeimmät arvot voidaan tiivistää seuraavasti:

- kansainvälisestäikin arvokas linnustonsuojelukohde; alueen pesimälinnustoon kuuluu useita arvokkaita lajeja
- alueella esiintyy suojeltavia luontotyypejä
- paikallisesti tärkeä metsästys- ja kalastuskohde
- tärkeä luontoharrastuskohde.

Otajärven ongelmana ja uhkana on erityisesti umpeenkasvu, vaikka selvitysten perusteella se onkin parin viimeisen vuosikymmenen aikana hidastunut. Umppeenkasvu ilmenee kolmella tavalla: Pohjoispään avovesialue kasvaa umpeen, avoimet rantaniityt umpeutuvat pääasiassa laidunnuksen vähentymisen vuoksi ja linnustolle sopivat pesimäluodot sekä saaret pensoittuvat ja metsittyvät.

Vaikka viimeisten vuosikymmenten aikana Otajärven linnustollinen arvo ei olekaan vähentynyt ja alueelle on tullut uusia lajeja, moni avoimia luhtia tai rantaniittyjä vaativa lintulaji on vähentynyt järvellä. Umppeenkasvun eteneminen heikentää kuitenkin jatkossa koko kosteikkolinnuston elinolosuhteita vesialueen vähentyessä ja rantojen kasvaessa umpeen. Keväällä 2004 toteutettu 13 cm:n vedennosto palauttaa vedenpinnan 1960-luvun pinnanlaskussa suunnitellulle tasolle, mutta se ei yksinään riitä umpeenkasvun pysäyttämiseen. Hyvin todennäköisesti tämä lisää pohjoispään avovesialuetta vain hyvin vähän, ja esim. vuoden 2001 kasvillisuus selvityksessä esitetyn arvioinnin mukaan (Kalpa 2002) tämä nostokorkeus ei tule vielä aiheuttamaan suuria muutoksia nykyisessä kasvillisuudessa.

Umppeenkasvun lisäksi keskeisiä uhkatekijöitä ovat ihmistoiminnan aiheuttamat mahdolliset häiriöt linnustolle ja muulle luonnolle sekä minkin ja supikoiran mahdolliset haitalliset vaikutukset linnustoon. Suojelun toteuttamiseen liittyviä haasteita ja ongelmia ovat alueen suojelun ja eri käyttötapojen yhteen sovittaminen sekä suojelualueiden perustaminen ja niiden asianmukainen merkintä koko alueella.

HOITO JA KÄYTTÖ

4 Hoidon ja käytön tavoitteet

Otajärven alueen suojelun – ja siten myös hoidon ja käytön – tavoitteet on määritelty yleisellä tasolla valtioneuvoston päätöksessä Suomen Natura 2000 -verkostoksi sekä valtioneuvoston hyväksymässä lintuvesiensuojeluohjelmassa. Näiden perusteella hoidon ja käytön ohjaamisen ensisijaisina tavoitteina ovat alueen linnuston ja sen elinympäristön sekä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien suojelu. Linnuston suojelun välillisenä tavoitteena on toisaalta koko monimuotoisen koskekkoluonnon suojelu. ”Linnusto on yksi lintuvesien luonnonsuojelullisen merkityksen parhaimmista osoittajista. Se on sitä monipuolisempi, mitä monimuotoisempi lintuvesi on muulta luonnoltaan.” (Lintuvesityöryhmä 1981) Luonnonsuojelullisen tavoitteen lisäksi Natura-verkoston tavoitteen määrittelevä luontodirektiivi edellyttää myös, että suojelutoimenpiteissä otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.

Otajärven hoidon ja käytön ensisijaiseksi tavoitteeksi voidaan tarkentaa alueen biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen ja harkittu lisääminen, erityisesti luontodirektiivin suojeltavien luontotyyppien sekä muuttavien ja pesivien lintujen suojelu.

Tämän lisäksi hoidon ja käytön tavoitteena on ottaa huomioon alueen käytön erityispiirteet, kuten metsästyksen, kalastuksen, retkeilyn ja luontomatkailun harjoittamisen mahdollisuudet alueella – luonnonsuojelullisten tavoitteiden vaarantumatta.

Näitä tavoitteita toteutetaan seuraavin tavoin:

- Luonnonarvoja heikentäviä ja suojelutavoitteiden kanssa ristiriitaisia hankkeita rajoitetaan ja ohjataan. Kiellettyjä hankkeita on mm. rantarakentaminen.
- Alueen luonnon monimuotoisuutta ylläpidetään ja lisätään luonnonhoitotöillä ja rantametsien luonnontilaisuutta vaalimalla. Alueen luonnonhoitotöiden tavoitteena on avovesialueen, rantojen ja muutamien lintuluotojen umpeenkasvun ehkäiseminen.
- Alueen käyttöä ohjataan luontoarvot huomioon ottaen. Perinteiset käyttömuodot säilytetään alueella uudelleen sovitettuina.
- Järvelle perustetaan laaja yhtenäinen suojelualue, joka merkitään selkeästi ja asianmukaisesti.
- Luontoa ja myös sen käyttöä tutkitaan ja seurataan säännöllisesti.
- Minkin ja supikoiran pyyntiä jatketaan osana säännöllistä hoitoa.
- Alueen luontomatkailua kehitetään. Luontomatkailu lisää alueen luonnon arvostusta ja tarjoaa uusia elinkeinomahdollisuuksia perinteisen maaseutuyrittämisen tueksi.

5 Maankäytön vyöhykkeet

Suunnittelualan tuleva maankäyttö on jaettu Metsähallituksen suunnittelujärjestelmän mukaisesti eri vyöhykkeisiin. Vyöhykejaolla on pyritty tiivistämään kuvaus alueen keskeisistä toiminnoista (kuva 8). Eri käyttötavat menevät alueella kuitenkin päällekkäin, ja näiden yksityiskohtainen kuvaus on esitetty myöhemmissä kappaleissa.

Otajärven alue on jaettu neljään vyöhykkeeseen, jotka ovat syrjävyöhyke, virkistysvyöhyke, rajoitusvyöhyke ja kulttuurivyöhyke.

Syrjävyöhykkeillä Nuuskin venevalkamasta etelään jokamiehenoikeuksin tapahtuvaa liikkumista ei rajoiteta järvellä muuten kuin moottorin tehorajoituksella vesillä liikuttaessa. Metsästystä ei ole rajoitettu, eikä retkeilyyn tarkoitettua palveluvarustusta rakenneta tälle alueelle. Syrjävyöhykkeiden pinta-ala on noin 202 ha.

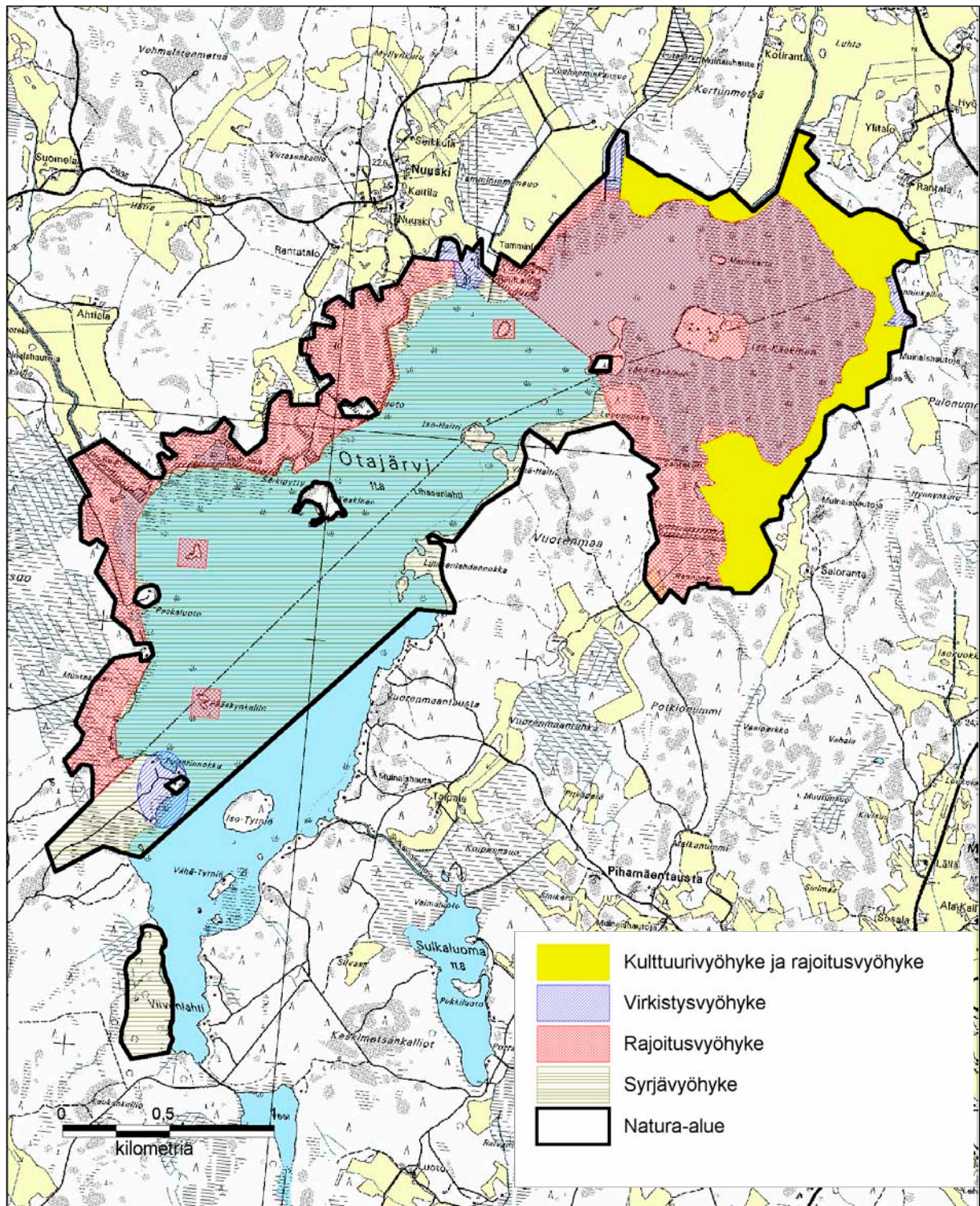
Otajärven retkeily ohjataan **virkistysvyöhykkeille**. Retkeily on näillä kohteilla vapaata ja sitä on ohjattu poluin ja viitoituksin. Virkistysvyöhykkeiden pinta-ala on yhteensä noin 8 ha. Virkistysvyöhykkeet käsittävät neljä pientä aluetta:

- Nuuskin luontotupa, lintulava ja venevalkama
- Kodisjoen torni
- Jynninkallion suunniteltu lintulava
- Pulterinnokan venevalkama.

Rajoitusvyöhykkeeseen kuuluvat alueet, joilla on rajoitettu jokamiehenoikeuksin tapahtuvaa liikkumista ja/tai metsästystä. Alueille ei rakenneta palveluvarustusta eikä mitään rakenteita. Rajoitusvyöhykettä ovat järven pohjoispää ja Pyhärannan rantaluhta-alueet sekä kaksi saarta. Määräysten osalta vyöhykettä on kolmea tyyppiä:

- Otajärven itäosassa, Pyhärannan ja Kodisjoen kunnanrajasta itään liikkuminen ja metsästys on kielletty 1.4.–30.11. Alue on tärkeä vesi- ja rantalintujen pesimis- ja muuton-aikainen levähdysalue. Rajoitusvyöhykkeen pinta-ala on täällä noin 227 ha. Liikkumisrajoitus kattaa ensin koko lintujen pesimäajan ja tämän jälkeen loppukesän ja syksyn, jolloin alueelle kerääntyy paljon levähtäviä ja ruokailevia sorsalintuja, kahlaajia, kurkia ja harmaahaikaroita.
- Länsirannan rantaluhdilla Pyhärannassa liikkuminen on kielletty 1.5.–20.7. Nämä ovat tärkeitä vesi- ja rantalintujen pesimisalueita. Rajoitusvyöhykkeen pinta-ala on länsirannalla noin 83 ha. Yli puolet tästä alueesta on ennestään yksityistä luonnonsuojelu- aluetta, jossa on jo nyt sama liikkumisrajoitus.
- Kolmella luodolla (Nuuskin ja Ihodenjoen luusuan edustan luodot sekä Pääskynkallio) mairinnousu on kielletty 1.4.–15.7. Näiden pinta-ala on yhteensä alle 1 ha. Luodot ovat tärkeitä loppilintujen ja vesilintujen pesimäkareja.

Kulttuurivyöhykkeeseen kuuluvat järven itäosan laidunalueet ja laidunnukseen sopivat ranta-alueet, joita hoidetaan perinteiseen tapaan laiduntaen ja niittäen. Kulttuurivyöhykkeen pinta-ala on noin 60 ha. Otajärvellä on tämän vyöhykkeen osalla voimassa liikkumisrajoituksia (pohjoispään rajoitusvyöhyke), jotka eivät kuitenkaan koske laidunnukseen liittyvää alueella liikkumista. Alueelle ei rakenneta palveluvarustusta.

Kuva 8. Otajärven maankäytön vyöhykkeet. © Metsähallitus 2006, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06, © Suomen ympäristökeskus.

6 Kunnostus, hoito ja lajiston suojelu

Kunnostuksen ja hoidon tavoitteena on alueen eläin- ja kasvilajiston elinolosuhteiden parantaminen. Periaatteena on, että luonnon toimintaan ei vaikuteta ilman luonnonsuojelullisia tavoitteita. Kunnostus- ja hoitotavoitteena on ensisijaisesti pohjoispään vesialueen ja järven rantojen umpeenkasvun ehkäiseminen.

Järven kunnostus- ja hoitotöihin kuuluvat avovesialan ja vesitilavuuden lisääminen vedenpinnan noston avulla sekä vesikasvillisuutta leikkaamalla. Rantoja hoidetaan myös laiduntaen, niittämällä, palauttamalla tarpeettomia ojia ja teitä luonnontilaan, hoitamalla muutamaa luotoa avoimena sekä purkamalla rakennuksia.

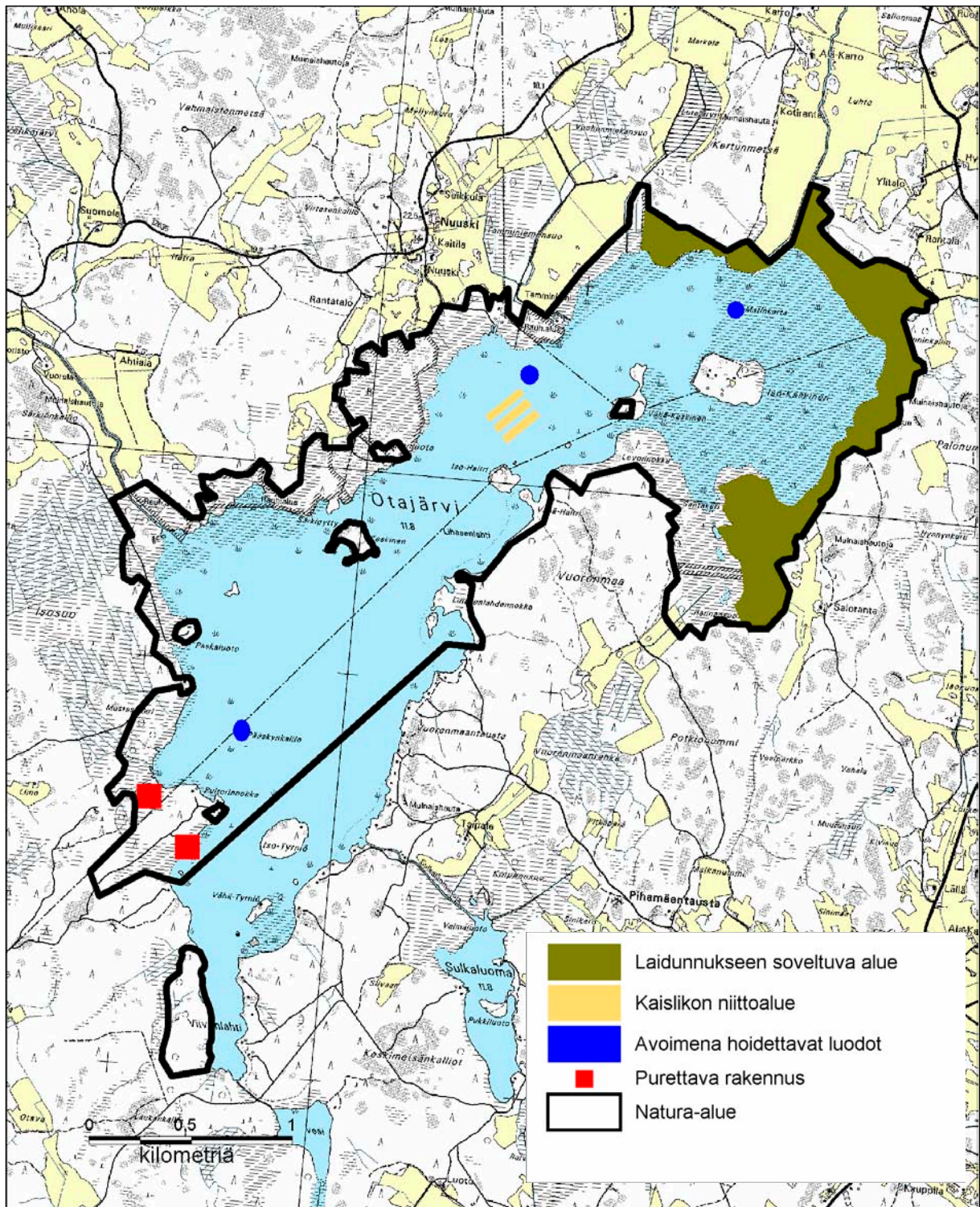
Suunnitellut kunnostus- ja hoitoalueet on esitetty kuvassa 9.

6.1 Luonnontilan säilyttäminen

Alueen rannat säilytetään pääosin luonnontilaisina. Kaikki alueen metsät jätetään kehittymään ilman käsittelyä tai hoitotöitä. Muutoksesta mahdollisesti aiheutuvat haitat korvataan. Alueen lehtomaiset laikut eivät nykytiedon mukaan vaadi hoitotoimenpiteitä. Metsistä ei oteta puuta, ja esimerkiksi tuulenkaadot jätetään metsiin lahoamaan sellaisenaan, jotta lahopuun määrä alueella lisääntyy. Poikkeuksina voidaan sallia palveluvarustuksen, polkujen ja teiden ylläpitämiseksi tarvittavat raivaukset. Koko alueen luonnontilaa pyritään ylläpitämään poistamalla tarvittaessa vieraat kasvilajit, kuten esimerkiksi erilaiset viljelykarkulaiset.

Aiemmin rauhoitettujen yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta edellä kuvattu hoitotavoite edellyttää rauhoitussäännösten muuttamista, mihin pyritään yhteisymmärryksessä maanomistajien kanssa.

Ruovikot jätetään kehittymään luonnontilaisesti eikä niiden laatua parantavia erillisiä kunnostus- tai hoitotoimia tarvita. Ruovikoiden laadun ylläpito ja parantaminen liittyvät vedennoston tavoitteisiin (luku 6.2).

Kuva 9. Otajärven suunnitellut hoito- ja kunnostustyöt. Pohjoispään saraluhta-alueella on parhaat edellytykset laidunnukseen, mutta laidunnusta voidaan harjoittaa muillakin ranta-alueilla. © Metsähallitus 2006, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06, © Suomen ympäristökeskus.

6.2 Vedenpinnan nosto ja avovesialan lisääminen

6.2.1 Nykytilanne

Toteutettu 13 cm:n vedenpinnan nosto ei yksinään riitä järven pohjoispään umpeenkasvu-kehityksen pysäyttämiseen. Otajärvi-työryhmä esitti vuonna 1991, että järvelle laaditaan kunnostussuunnitelma ja vedenpintaa nostetaan noin 40 cm. Tämän lisäksi työryhmän mukaan järvellä tulisi ruoppauksin ja vesikasveja leikkaamalla lisätä avovesialueita sekä parantaa virkistyskäyttömahdollisuuksia. Kalpan kasvillisuus selvityksen (Kalpa 2002) yhteydessä esittämä arvio oli, että umpeenkasvun ehkäisemiseksi nostotarve on noin 33–43 cm. Keväällä 2004 järven pintaa nostettiin 13 cm.

Otajärven kohdalla ruoppaaminen ei ole nykytiedoin arvioituna vedennostoon verrattuna yhtä tehokas työkalu umpeenkasvun jarruttamiseksi. Lintuvesillä ruoppauksilla voidaan yleisesti lisätä esim. lintujen ruokailuun sopivia allikoita tai syventää olemassa olevaa vesialuetta. Ruoppauksilla ei pysty kuitenkaan vaikuttamaan samalla tavalla rantaluhtien kuivumiseen ja umpeenkasvuun, kun taas vedennoston avulla voidaan vaikuttaa myös luhtien vettymiseen ja siten niiden umpeenkasvun ehkäisemiseen.

6.2.2 Suunnitelma

Tämä suunnitelma ei estä järven kunnan parantamiseksi tehtäviä toimenpiteitä. Ne ovat kuitenkin yleensä sen luonteisia, että ainakin laajempiin toimenpiteisiin tarvitaan erillinen suunnitelma ja vesilain mukainen lupa. Seuraavassa tarkastellaan eräitä järven hoitomuotoja ja niiden vaikutuksia.

Vedenpinnan nosto

Otajärven umpeenkasvun estäminen edellyttää vedenpinnan nostoa. Tätä nostoa varten tehdään erillinen kunnostussuunnitelma. Suunnitelmassa arvioidaan ja päivitetään aiemmat esitykset vaaditusta nostokorkeudesta. Siinä arvioidaan ja otetaan huomioon luonnonsuojelulliset hyödyt sekä ympäröiville alueille aiheutuvat mahdolliset vettymishaitat, esitetään tekninen suunnitelma noston toteuttamiseksi, arvioidaan hankkeen kustannukset ja esitetään seurantaohjelma noston vaikutusten arvioimiseksi. Luonnonsuojelullisten tavoitteiden saavuttamiseksi on vettymisestä aiheutuvien korvausten lisäksi tarpeen varautua myös joidenkin keskeisten alueiden hankintaan valtiolle.

Noston suunnittelussa on otettava huomioon vedenkorkeuden riittävän vaihtelun salliminen, jotta rantojen umpeenkasvu ei lisääntyisi. Järven vedenkorkeuden vaihtelun säilyttämisessä on otettava huomioon myös valuma-alueella tapahtuvat muutokset, kuten laskujoissa tai -ojissa mahdollisesti tehtävät perkaukset tai patoamiset. Vedenpinnan korkeusvaihteluiden pieneneminen vähentää rannoille kohdistuvaa eroosiota, jolloin rantojen umpeenkasvu voi lisääntyä (esim. Sydänoja ym. 2004). Vedenkorkeuden pysyessä muuttumattomana rannat kasvavat nopeammin umpeen ja rantaniityt katoavat tai vähenevät (esim. Alexandersson ym. 1986). Vedenkorkeuden vaihtelut sen sijaan ylläpitävät rannoilla monimuotoista kasvillisuutta ja jarruttavat mm. ruovikoiden leviämistä (esim. Mikkola-Roos 1995). Veden luontainen korkeusvaihtelu kevät- ja syystulvineen luo myös kahlaajille ja vesilinnuille sopivia ruokailumaita.

Tämä suunnitelma ei estä Otajärven vedenpinnan noston suunnittelua, joka tapahtuu erillisellä suunnitelmalla. Noston toteutus edellyttää vesilain mukaista lupaa. Vedenpinnan noston aiheutta-

mien vettymishaittojen piiriin tulevia maa-alueita voi olla myöhemmin tarpeen hankkia valtiolle ja liittää ne suojelualueeseen. Tätä kysymystä arvioidaan tarvittaessa erikseen kunnostussuunnitelman laadinnan yhteydessä.

Vesikasvillisuuden leikkaaminen

Lintuvesien kunnostuksissa ja hoidossa on avovesialaa ja vesialueen mosaiikkisuutta lisätty yleisesti myös vesikasvillisuutta leikkaamalla. Otajärvelläkin on leikattu vedessä kasvavaa ilmaversoiskasvillisuutta, ja tätä hoitomenetelmää jatketaan alueella. Pohjoispäässä leikataan Nuuskin edustan luodon itä- ja kaakkoispuolelta ilmaversoiskasvillisuutta (järvikaislaa, järviruokoa) noin 3 ha:n alueelta. Leikkaaminen tehdään samalla alueella, jolla työ aloitettiin Life-projektin aikana. Tavoitteena on avovesialueen laajentaminen ja veden vaihtuvuuden parantaminen järven pohjoispäässä avaamalla täältä avovesiyhteys eteläpäähän. Näihin niittoihin varaudutaan aluksi ainakin kolmena peräkkäisenä vuonna, ja leikkaamista jatketaan tarpeen mukaan, mikäli kasvillisuus ei tästä taannu (ks. myös luku 9.2).

6.3 Ranta-alueiden kunnostus ja hoito

6.3.1 Laiduntaminen

Rantojen umpeenkasvu, johon yhtenä tärkeänä syynä on ollut laidunnuksen ja niittojen loppuminen, on vaikuttanut järven rantaniittylinnuston vähenemiseen. Pitkän laidunnustauon jälkeen järven pohjoispäässä on ollut laidunnusta vuodesta 2000 alkaen. Kesällä 2004 järven pohjoisrannalla Kodisjoella on 9 ha:n ja kaakkoiskulmassa Laitilassa 12,5 ha:n laidunalue, jota ollaan laajentamassa pohjoiseen.

Avoimia rantaniittyjä vaativan pesimälajiston elinympäristön parantamiseksi laiduntaminen on mahdollista järven pohjoispään laajoilla luhtarannoilla Pyhärannan ja Kodisjoen kunnanrajasta itään, koko järven itäpää kiertäen aina Rannansuolle asti Laitilassa, mikäli sopivia laiduneläimiä on saatavilla. Laidunnusta varten rantojen lepikeko tullaan tarvittaessa harventamaan. Salorannan tilan pohjoispuolella olevan vanhan talonpaikan ympäriltä poistetaan niittyjen istutuskuusikko. Koko tämä laitumeksi sopiva ala Laitilassa ja Kodisjoella on noin 60 ha (kuva 9). Rannansuon ja Levonnokan välisellä alueella entiselle laitumelle on jo kasvanut komea koivikko, eikä sitä ole tarkoituksenmukaista raivata enää laitumeksi. Laidunalueita rajattaessa ja raivauksia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon suojeltavat luontotyypit, joista arvokkaimpia täällä ovat puustoiset suot ja metsäluhdet. Laitumien suunnittelu aitausjärjestelyineen edellyttää erillisen suunnitelman.

6.3.2 Ojien, teiden ja rantojen palauttaminen luonnontilaan

Rantojen kuivumiseen ja umpeenkasvuun ovat vaikuttaneet myös paikoin rantaluhdille tehdyt ojat ja tiet. Rantaluhdia kuivattavien tarpeettomien ojien ja teiden palauttaminen luonnontilaan arvioidaan erillisellä suunnitelmalla. Suunnittelussa otetaan huomioon yläpuolisten peltojen kuivatus-tarve ja teiden käyttötarve.

Järven luhdalle kaivettuja ojanpenkkoja tasoitetaan ja järveen laskevien ojien suistoissa tehdään vesikasvien leikkuuta, mikä parantaa veden virtaamista järveen.

Metsähallituksen mailla Pyhärannan puolella tilalla 7:51 on metalli- ym. romua, joka siivotaan alueelta pois.

6.4 Lintuluotojen kunnostus ja hoito

Otajärven lokkilintukanta keskittyy lähes kokonaan Pääskynkalliolle. Karilla pesii mm. naurulokkeja, pikkulokkeja ja kalatiiroja. Näiden lajien pesimäympäristöä voidaan kunnostaa ja hoitaa kevyin raivauksin, joilla pesimäluodot pidetään sopivan avoimina. Esim. Ruotsissa Vänernillä tiirat ja naurulokit on saatu palaamaan umpeenkasvaneille luodoille, kun luodot on raivattu auki (Landgren & Landgren 1998).

Pääskynkaria ja Nuuskin edustan luotoa hoidetaan säännöllisin kevyin raivauksin, niin että nämä säilyvät avoimina. Yksittäisiä pajupensaita, joiden alle vesilinnut voivat tehdä pesänsä, voidaan jättää.

Järven pohjoispäässä Iso-Kaskisten pohjoispuolella oleva Matinkari raivataan kokonaan puustosta ja pensaista avoimeksi. Tämä pieni saari on metsittynyt, ja se katkaisee täällä yhtenäisen ruovikkoalueen.

6.5 Muut kunnostus- ja hoitotoimenpiteet

6.5.1 Järven hapettaminen

Kovina talvina Otajärvellä on ajoittain esiintynyt kalakuolemia happitilanteen heikennyttyä. Näiden välttämiseksi järveä on kovina talvina hapetettu kalastuskuntien ja metsästysseurojen yhteistyönä. Veden hapettamista voidaan harjoittaa jatkossakin. Muut veden laatua muuttavat, esimerkiksi kemialliset, toimenpiteet edellyttävät veden laadun tarkkaa arviointia ja erillistä suunnitelmaa mahdollisista toimenpiteistä.

6.5.2 Haavanhyttelöjäkälän hoito

Viivonlahden vanhan metsän alueella esiintyvän haavanhyttelöjäkälän valtakunnallisen uhanalaisuuden yhdeksi yleiseksi syyksi on esitetty lehtipuiden väheneminen ja lehtojen kuusettuminen. Vuoden 2001 kasvillisuusselvityksessä (Kalpa 2002) ei ole arvioitu tai verrattu jäkäläesiintymän tilaa Puolasmaan (1989) selvitykseen. Kalpan (2002) selvityksen kuvauksen perusteella alueen elinympäristössä ei kuitenkaan ole nähtävissä välitöntä uhkaa lajin menestymiselle. Alue on juuri hankittu valtiolle luonnonsuojelutarkoitukseen. Jäkäläesiintymän tilanne ja mahdollinen hoitotarve jatkossa (esim. kuusien kevyt raivaus) arvioidaan erikseen (ks. luku 9.2).

6.5.3 Vanhojen rakennusten purkaminen

Metsähallituksen mailla on vanhoja mökkejä ja rakennuksia, joiden käyttötarve tulee arvioida erikseen. Osa rakennuksista voi olla niin huonokuntoisia ja käyttökelvottomia, että ne tulee purkaa pois. Tällainen purettava pieni vanha mökki on mm. Pyhärannan puolella Pulterinnokassa tilalla 2:61 (kuva 9). Mökki puretaan ja jätteet kuljetetaan pois tai mahdollisuuksien mukaan poltetaan paikan päällä.

Laitilan puolella Pulterinnokassa tilalla RN:o 7:51 (Tomelianmetsä) on maanvuokrasopimus vanhalle mökille, joka ei ole Metsähallituksen omaisuutta. Sopimus raukeaa 9.4.2009. Vuokrasopimusta ei tule tämän jälkeen jatkaa, ja mökki sekä muut rakenteet on siirrettävä tilalta pois. Tämä alue voi olla sopiva paikkakuntalaisten käyttöön tarkoitetun venevalkaman sijoittamiseen (luku 8.2).

Näiden nykyisin valtion mailla olevien rakennusten lisäksi suojelualueella on myös muita mökkejä ja rakennuksia. Suojelua toteutettaessa tavoitteena tulee olla alueen häiriökuormituksen vähentäminen ja toisaalta myös maisemointi. Tästä syystä alueella olevia rakennuksia tulee vähentää mahdollisimman paljon. Suojelun toteutuksessa tämä voidaan ottaa huomioon hankkimalla näitä rakennuksia mahdollisimman paljon valtion (Metsähallitus) omistukseen.

6.6 Hoitomenetelmät

Ranta-alueita kunnostetaan ja hoidetaan pääasiassa laiduntamalla ja raivauksin. Tehokkain ja helppoin tapa rantojen pitämiseksi avoimena on laidunnus, mutta tämä ei yleensä yksinään riitä, vaan laidunnus edellyttää yleensä tuekseen myös niittoja. Laitumien hoidossa ja suunnittelussa tulee pyrkiä mahdollisimman laajoihin yhtenäisiin avoimiin alueisiin.

6.6.1 Laidunnus

Laidunpaineen tulee olla riittävä, jotta kasvillisuus pysyy matalana. Yleisohjeet pitää ottaa huomioon, mutta lisäksi sopiva laidunpaine on määriteltävä tapauskohtaisesti – siihen vaikuttavat mm. kesän sääolot. Eri eläinlajit syövät aluskasvillisuutta eri tavoin ja laiduntavat erilaisilla paikoilla. Nautakarja soveltuu luonnon- ja maisemanhoitotehtäviin parhaiten kosteilla rantaniityillä. Hevoset ja lampaat, jotka syövät myös matalampaa kasvustoa kuin nautaeläimet, suosivat kuivempia alueita. Parhaaseen tulokseen päästään sekalaitumilla, ja nautaeläimet yhdessä joko lampaiden tai hevosten kanssa ovat sopivia yhdistelmiä. Laidunnuspaineen tulee olla nautaeläimillä (eläintyyppistä riippuen) ja hevosilla laidunnettaessa 1–2 eläintä hehtaaria kohti. Lampailta sopiva määrä on 2–3 eläintä hehtaarilla. Laidunnusta aloitettaessa on pyrittävä lievään liikalaidunnukseen, ja eläinmäärää voi vähentää, kun ruovikon kasvu heikkenee. Jos eläinmäärä ei ole riittävä, on alueen hoitoa täydennettävä niitoin. Laidunnuspainetta voidaan säädellä jakamalla laidunalue osiin ja kierrättämällä eläimiä eri vaiheessa olevilla alueilla.

Karjan tallaus vesirajassa, allikoiden reunassa tai muuten kosteilla paikoilla luo linnuille sopivia ruokailualueita. Lieterantaiset, paikoin kasvittomat allikot ja rantaviiva-alueet ovat tärkeitä vesija kahlaajalintujen ruokailumaita. Laitumien suunnittelussa on pyrittävä tällaisten alueiden muodostumiseen. Esimerkiksi Mietoistenlahdella rantaviivaa on muokattu koneellisesti äestämällä ja jyrsimällä tällaisen ympäristön aikaansaamiseksi (Metsähallitus 2006), mutta Otajärven rantaluhdat ovat liian pehmeitä ja merenlahtien rantaviivaan verrattuna eri luonteisia tällaisen menetelmän käyttöön.

Laidunkauden tulee olla mahdollisimman pitkä. Laiduntamista ei pitäisi kuitenkaan aloittaa ennen kesäkuuta, sillä suurella osalla niityillä pesivistä lintulajeista on vielä toukokuussa munat pesässä tai niin pienet poikaset, etteivät pysty siirtymään pois karjan tieltä. Ennen kesäkuuta ei rannoilla ole karjalle juuri syötävääkään. Pesätappioita voidaan tarvittaessa vähentää aitaamalla arvokkaimpien pesimälajien pesät erilleen laitumesta. Laiduntamista on jatkettava pitkälle syksyyn, säiden salliessa jopa lokakuun loppuun. Myöhäissyksyyn jatkuva laidunnus on olennaista niittyjen seuraavan kevään ja kesän tilan kannalta.

6.6.2 Niitot

Laidunalueilla on tehtävä kunnostusniitto ennen laitumien perustamista. Lisäksi laitumilla tulee varautua täydennysniittoihin ainakin laidunnuksen alkuvaiheessa. Laidunpaine on usein liian pieni ruovikon kurissa pitämiseksi, varsinkin pahasti umpeenkasvaneilla alueilla, kun laidunnus aloitetaan uudelleen. Niitot nopeuttavat laitumen laadun paranemista.

Yleisesti paras aika ruovikon leikkaamiseen ja niittoihin, kun halutaan vähentää ruovikon myöhempää kasvua, on järviruo'on kukinnan aika heinäkuun jälkipuolella ja elokuun alussa. Niitot voidaan tehdä heinäkuun loppupuolella, noin 15.7. jälkeen, jolloin niitoista ei aiheudu enää suurta vaaraa linnustolle. Liian aikaisin kasvukaudella tehdyt niitot ovat vaaraksi pesimälinnustolle ja lisäksi, kun niitto tehdään liian aikaisin, järviruoko ehtii kasvaa saman kasvukauden aikana melko pitkäksi. Jos niitto pesimätilanteen takia olisikin mahdollista heinäkuun alkupuolella, pitäisi tällöin varautua myös toiseen niittokertaan kasvukauden lopulla. Hoitoaluetta perustettaessa ainakin ensimmäinen niittokerta ja raivaus tulisi tehdä vasta noin 15.8. jälkeen, sillä vankkojen, vanhaa kasvustoa sisältävien ruovikkojen pesimälinnusto on runsas, ja esim. osa nuorista kerttusista on lentokykyisiä vasta myöhään loppukesällä.

Usein ranta-alueet ovat liian märkiä, jotta niiton voisi tehdä optimiaikaan. Tällöin tärkeintä on, että niitto tehdään loppuun ennen seuraavaa kevättä, eli niittyjen tulee olla avoimia ennen seuraavaa pesimäkautta. Kahlaajien ja rantaniittylinnuston pesinnän kannalta olennaista on kevään tilanne, ja rantojen avoimuus parantaa myös keväällä levähtävän linnuston ruokailumahdollisuuksia.

Leikattu kasvimassa tulisi kerätä niityiltä pois, sillä keruu nopeuttaa matalien niittyjen palautumista. Keruu on kuitenkin monin paikoin mahdotonta, koska niityt ovat liian märkiä eikä tähän tarkoitukseen ole sopivaa kalustoa. Hyvä menetelmä on käyttää niitoissa silppuria, jolloin kasvimassa hajoo hyvin pieneksi. Tällöin ei jää peittävää ruokomattoa niityn päälle hidastamaan niityn uusiutumista. Lisäksi hienoksi silputtu kasvimassa ei pääse ajahtimaan rannoilta vesialueelle.

Vedessä kasvavan ilmaversoiskasvillisuuden (ruovikot, kaislat) kasvu taantuu parhaiten, kun kasvillisuus leikataan selvästi vesirajan alapuolelta. Leikkaaminen tehdään heinä-elokuun taitteessa, jolloin suurin osa kasvien ravinteista on versossa ja vähiten juuristossa. Niittojäte tulee kerätä pois vesialueelta, sillä se ajautuu helposti mm. naapurien rannoille.

6.6.3 Raivaukset

Puiden ja pensaiden raivaus kuuluu laidunalueiden peruskunnostukseen ja hoitoon. Lisäksi muutamaa luotoa hoidetaan säännöllisin raivauksin. Raivaustarve täytyy arvioida hoitoalueilla vuosittain. Raivaukset on tehtävä ennen lintujen pesimäkautta (noin 1.4.–15.7.) tai sen jälkeen. Erityisesti pajukoiden raivaus on hyvä ajoittaa elo-syyskuulle, sillä talvella tehdyt raivaukset lisäävät merkittävästi pajujen vesomista. Paras tulos saavutetaan, kun pensaat poistetaan juurineen. Raivaus- ja hakkuujäte on kuljetettava pois hoitoniityltä tai se voidaan myös polttaa paikan päällä.

6.7 Lajiston suojelu

Lajiston suojelu toteutetaan pääosin kunnostus- ja hoitotöillä sekä käytön ohjauksella. Muita erityistoimenpiteitä lajiston suojelemiseksi on Suomen luonnolle vieraiden pienpetojen, minkin ja supikoiran, vähentäminen aktiivisilla pyynneillä (ks. luku 8.3 Metsästys).

Myös muut suojeltavien lajien elinolosuhteita selvästi parantavat toimenpiteet ovat tarvittaessa mahdollisia. Tällaisia ovat mm. lintujen pesien suojaaminen tarvittaessa esim. laidunkarjan tallauksen estämiseksi sekä lintujen pesäpönttöjen ja -alustojen rakentaminen. Lintujen pesimälauttoja koskevan kokeilun toteuttaminen järvellä on mahdollista. Myös lintulaudat ym. pienten lintujen talviseen ruokkimiseen tarkoitettut menetelmät voidaan sallia, mutta esimerkiksi hanhien ruokkimiseen tarkoitettuja riistapeltoja suunnittelualueelle ei perusteta. Kala- ja rapuistutukset voidaan sallia järven luontaisten kala- ja rapukantojen elvyttämiseksi tai säilyttämiseksi. Vieraita kalalajeja järveen ei istuteta, ja rapuistutuksissa tulee käyttää vain kotimaista rapua (*Astacus astacus*). Muiden vastaavien lajiston suojeluun tähtäävien toimenpiteiden vaikutukset alueen luontoon ja käyttöön tulee arvioida huolella ennen niiden toteuttamista.

7 Kulttuuriarvojen suojelu

Järven pohjoisrannalla Pyhärannan Nuuskissa on jäljellä Tamminiemen pientilan piharakennuksia ja komea pihatammi sekä heinittyvä puutarha. Tilan päärakennuksessa oli pahoja kosteusvaurioita ja se purettiin vuonna 2000. Pihapiiriä hoidetaan niittämällä ja rakennuksia käytetään varastona.

Hieman suunnittelualan ulkopuolella Metsähallituksen hallinnassa olevilla mailla on muinaismuistolain (295/1963) perusteella suojeltavia muinaisjäännöksiä (kuva 5, s. 30). Laitilan Lällän (yhtenäiskoordinaatit (x) 6776687, (y) 3212946) ja Vähäniityn taustan nummen (yhtenäiskoordinaatit (x) 6776272, (y) 3212757) muinaisjäännökset ovat pronssikautisia hautaröykkiöitä. Kiinteät muinaisjäännökset on rauhoitettu muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa.

Hautaröykkiöiden hoidosta on sovittu Museoviraston kanssa (Teija Tiitinen, henk.koht. tiedonanto). Röykkiöitä hoidetaan kevyin raivauksin. Niiden päällä ja välittömässä läheisyydessä (noin 4 m) kasvavat puut ja pensaat poistetaan tarvittaessa. Tarkoituksena on tehdä kohteet helpommin havaittaviksi, jolloin niihin pääsee tutustumaan. Lisäksi niiden suojelu varmistuu ja vahvistuu tällöin paremmin. Ensimmäisen hoitoraivauksen jälkeen asiasta ilmoitetaan Museovirastoon, joka merkitsee jäännökset maastomerkein.

8 Luonnon käyttö

8.1 Käytön vaikutuksista yleisesti

Lintuvesillä on usein monia käyttötapoja. Ne ovat yleensä suosittuja metsästys-, veneily- tai kalastuspaikkoja. Myös luontoharrastuskäyttö, retkeily ja liikkuminen lintuvesillä ovat lisääntyneet. Yhteistä näille kaikille käyttömuodoille on mahdollinen lintujen (tahaton) häirintä ja siitä aiheutuvat vaikutukset. Lintujen ruokailu-, levähdys- tai pesimärauha häiriintyy, kun ihminen aiheuttaa toiminnallaan lintujen siirtymisen pois niiden valitsemalta ja käyttämältä alueelta. Eniten häirintää on tutkittu ja arvioitu metsästyksen liittyvien vaikutusten yhteydessä (esim. Madsen & Fox 1995, Madsen 1998a ja b, Väänänen 2001), mutta myös veneilyn tai muun vesillä liikkumisen ja lintujen karkotuksen aiheuttamista vaikutuksista on esitetty tutkimustietoa (esim. Madsen 1985, Madsen 1998a, Mikola ym. 1994, Miettinen 1995).

Häirinnän takia linnut joutuvat siirtymään ja lähtemään lentoon. Linnut kuluttavat energiaa paetessaan, ja samalla ruokailuun käytettävissä oleva aika vähenee. Häirinnän takia linnut myös joutuvat siirtymään sellaisille paikoille, joissa ravintotilanne tai muu ympäristö eivät ole yhtä hyvät. Parhaat ruokailu-, levähdys- tai pesimäalueet eivät ole samalla tavalla lintujen käytössä, kuin jos alueella ei olisi häirintää.

Ruokailumahdollisuuksien huononemisella ja ylimääräisellä energiankulutuksella voi olla monenlaisia vaikutuksia. Niillä voi olla vaikutusta lintujen kykyyn selviytyä muuttomatkaastaan, sillä linnut keräävät muuttomatkaansa varten ylimääräiset ravintovarastot (rasvoina) elimistöönsä, ja niiden turvin ne tekevät muuttomatkaansa. Linnut ruokailevat ja tankkaavat ennen muuttomatkaansa normaalia päiväkulutustarvetta enemmän, käytännössä siis ylensyöden (ks. esim. Berthold 1993).

Ruokailumahdollisuuksien heikkeneminen voi vaikuttaa pesimämenestykseen, kun emojen kunto huononee. Muninta kuluttaa energiaa, ja esimerkiksi monet vesilinnut kuluttavat ja käyttävät pitkän haudontajaksonsa aikana elimistöönsä ennen pesimäkautta keräämiään ravintovarastoja. Eräiden arktisilla alueilla pesivien lajien (vesilinnut, kahlaajat) pesimämenestys riippuu paljon siitä, kuinka hyvin ne ovat onnistuneet säästämään energiaa muuttomatkaansa aikana, sillä pesimäalueella ravinnon saanti voi olla hankalaa (esim. Johnson & Herter 1990). Pesimäaikaan lintupoikueet voivat häirinnän takia hajota, jolloin saaliiksi joutumisen riski kasvaa ja myös poikasten ruokailumahdollisuudet saattavat huonontua niiden joutuessa eroon emoistaan. Kevätmuutto-kaudella tapahtuvan häirinnän takia osa potentiaalisista pesijöistä saattaa siirtyä alueelta muualle.

Syksyisen sorsanmetsästyksen aiheuttaman häirinnän vuoksi vesilintujen syysmuutto käynnistyy osalla lajeista normaalia aikaisemmin. Sellaisille paikoille, missä linnut eivät voi ruokailla ja lepäillä rauhassa, ei keräänny enää metsästyskauden alkamisen jälkeen niin paljon vesilintuja, kuin ympäristön laatu ja luonne mahdollistaisivat. Nämä lintuvedet eivät siis kehity syksyisinä kerääntymisalueina, ja myös riistalajit lähtevät alueelta etuajassa. Olosuhteet huononevat myös metsästyksen harrastamiselle. Myös muu kuin vesilinnusto joutuu luonnollisesti häirityksi tällaisilla alueilla. Metsästyksen aiheuttama melu pelottaa ja häiritsee helposti myös alueen muita käyttäjiä.

Joistakin vesilintulajeista (esim. sinisorsa) tiedetään, että metsästysverotus ylittää poikastuoton – eli lintuja ammutaan enemmän, kuin kestävän käytön tarkoituksena on. Metsästys verottaa puolisukeltajasorsista paljon vanhoja naaraita, jotka ovat alueen poikastuoton kannalta tärkein osa.

Metsästysalueella pesineiden vanhojen naaraiden sulkasato on usein kesken vielä sorsastuskauden alkaessa, joten ne jäävät helposti metsästyssaaliiksi (Väänänen 2001).

Häirinnän vaikutusten vähentäminen

Riittävän laajoilla rauhoitusalueilla tai oikein määritellyin rauhoitusajoin, jolloin linnuille on varattu ruokailuun ja levähtämiseen riittävästi aikaa sopivilla alueilla, on mahdollisuus parantaa lintujen elinolosuhteita ja toisaalta samalla myös alueen muiden käyttäjien olosuhteita. Metsästystä koskevien tutkimusten mukaan myös metsästysolosuhteet paranevat rauhoitusalueiden tuntumassa, kun vesilintumäärät kasvavat yleisesti näillä alueilla ja vesilinnut lisäksi viipyvät alueella pidempään. Näin myös riistaa on enemmän. Lisäksi käytön ohjauksella ja rauhoitusalueita perustamalla on voitu sovittaa myös esimerkiksi metsästyksen ja alueen muun käytön välisiä ongelmia ja ristiriitoja.

8.2 Kalastus ja veneily

Liikkumisrajoitukset vesillä ja maalla on esitetty kuvassa 10.

Kalastus ja vesillä liikkuminen kuuluvat Otajärven perinteisiin käyttötapoihin. Näiden ohjauksen tavoitteena on yhtenäisen, riittävän laajan häiriöttömän alueen osoittaminen lintujen muutto- ja pesimäkausiin järven pohjoispäähän. Lisäksi tavoitteena on lintujen kannalta tärkeimpien ja häiriölle herkimpien pesimäalueiden rauhoittaminen pesimäkauden ajaksi. Moottoriveneilyn ja esimerkiksi vesiskootterilla liikkumisen aiheuttamaa häirintää vähennetään moottoritehoa rajoittamalla.

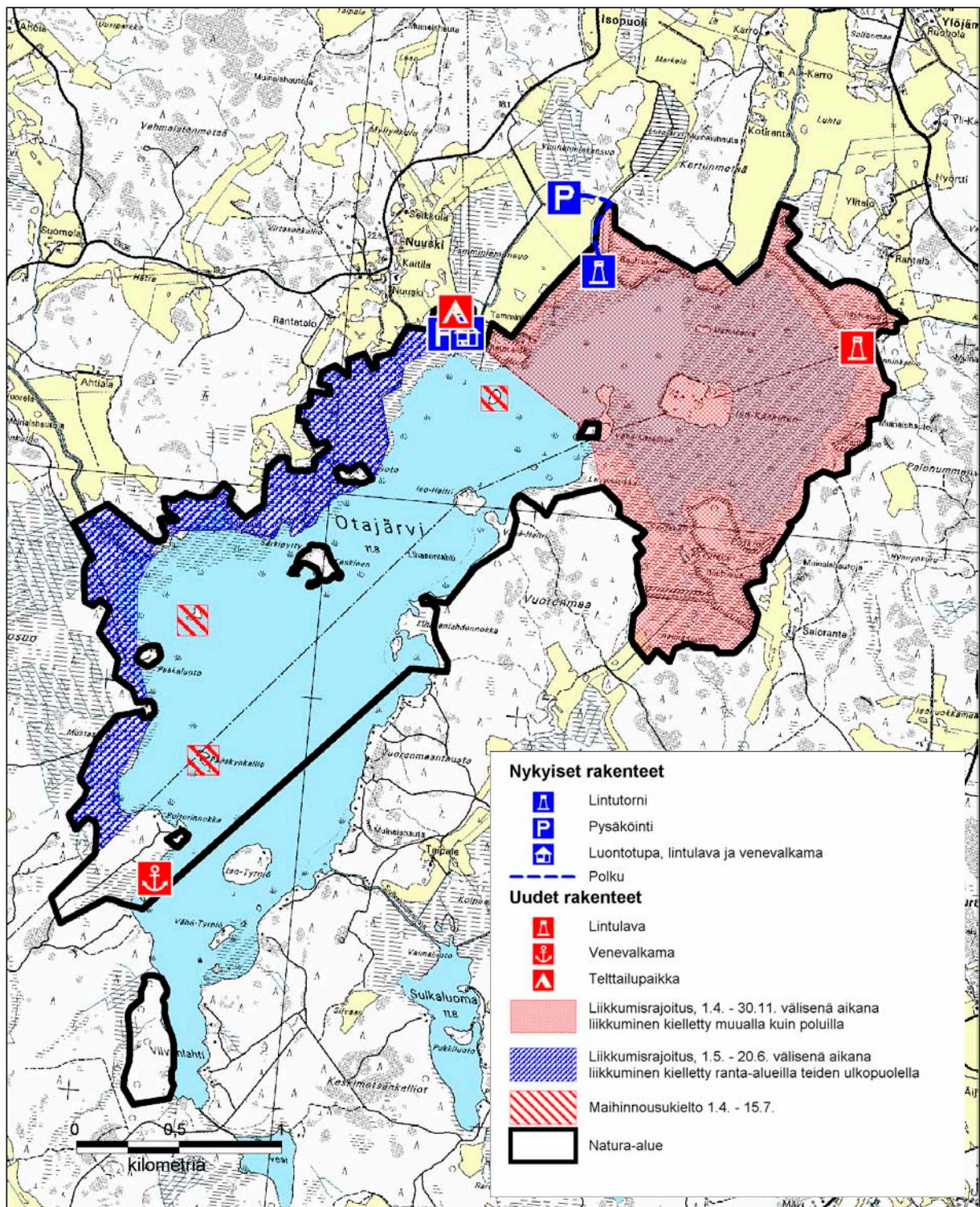
Suunnitelmassa esitettyjen yleisten venevalkamien sekä mökkien ja asuinrakennusten venevalkamien veneväyliä voidaan ylläpitää vesikasvillisuutta leikkaamalla tai kevyillä ruoppauksilla vesilain esittämää menetelyä noudattaen.

Pyhärannan ja Kodisjoen rajalta sekä Vähä-Kaskisen ja Levonnokan linjalta itään oleva alue järven pohjoispäässä osoitetaan kokonaan rauhoitetuksi lintujen muuttokausien ja pesimäkausien ajaksi 1.4.–30.11., eikä liikkumista sallita pohjoispäässä tuona aikana. Tämän rajoituksen tarkoituksena on taata linnuille paitsi pesimisrauha, myös saada ne pysymään järvellä pidempään ruokailemassa ja lepäilemässä muuttoaikaan. Muualla veneily ja kalastus on sallittua, mutta kaikille vesialueille asetetaan moottorien ylimmäksi sallituksi tehoksi 5 hv.

Järven eteläpäässä Pulterinnokkaan kunnostetaan venevalkama paikallisten asukkaiden käyttöön. Pulterinnokan valkama edellyttää erillistä suunnittelua mm. valkaman tarkasta paikasta. Suunnittelussa otetaan huomioon mm. valkaman käyttötarve ja tästä aiheutuva mahdollinen häiriö luonnolle. Ihodenjoen suussa ei säilytetä veneitä, vaan veneily ohjataan Nuuskin rantaan ja Pulterinnokkaan.

Lintuluodoilla Pääskynkarilla, Ihodenjoen suulla ja Nuuskin edustalla mairinnousu on kielletty lintujen pesimäaikana 1.4.–15.7.

Kalastus on Otajärvellä sallittua liikkumisrajoituksia noudattaen. Kalastus vesialueella on siis kesäaikaan kiellettyä ainoastaan järven pohjoispäässä. Nykyisille ja tuleville Metsähallituksen hallintaan kuuluville vesialueille voidaan myöntää kalastuslupia, tai vesialueita voidaan vuokrata kalastukseen.

Kuva 10. Otajärven liikkumisrajoitukset ja palveluvarustus. Pulterinnokan venevalkaman tarkka paikka arvioidaan erillisessä toimenpidesuunnitelmassa (ks luvut 8.2 ja 10). Suunnittelualueella vesikulkuneuvojen moottorien suurin sallittu enimmäisteho on 5 hv. © Metsähallitus 2006, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06, © Suomen ympäristökeskus.

8.3 Metsästys

Metsästyksen osoitetut alueet ja metsästykseltä rauhoitettavat alueet on esitetty kuvassa 11.

8.3.1 Nykytilanne

Järvellä ei ole tällä hetkellä yhtään metsästykseltä kokonaan rauhoitettua aluetta, jossa vesilinnut ja muut kosteikkolajit voisivat ruokailla ja lepäillä rauhassa myös metsästyskauden aikana. Järvellä käytäntönä ollut arkipäivien rauhoittaminen metsästyksen alkuvaiheessa ei ole riittävän pitkä jakso, jotta tästä olisi selvästi hyötyä linnuille. Arkipäivien rauhoitus ja metsästyksen ajoittaminen vain viikonlopuille saattaa jopa lisätä metsästyksen aiheuttamaa verotusta (Veli-Matti Väänänen, henk.koht. tiedonanto). Nykyisillä perustetuilla suojelualueilla metsästys on sallittu paikallisille asukkaille.

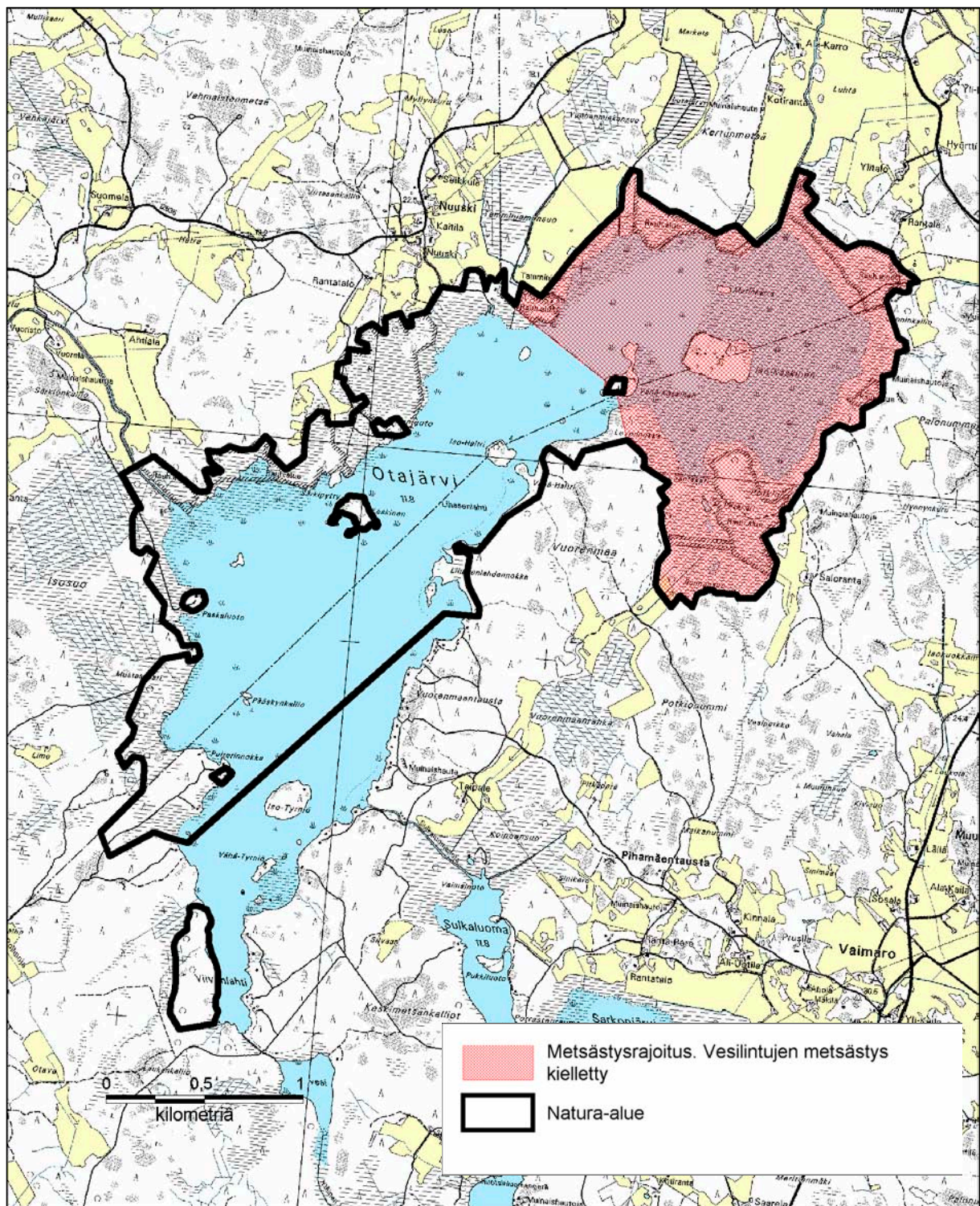
Metsästysluvut ovat tärkeä tulonlähde seuroille ja kalastus- tai osakaskunnille, jotka tekevät työtä Otajärven hyväksi mm. kalanistutuksin. Metsästys on koettu kuitenkin ajoittain paikkakuntalaistenkin rauhaa rikkovaksi. Lisäksi metsästys häiritsee myös muuta virkistyskäyttöä, kuten luonnontarkkailua, sillä lintutornien edessä olevilla alueillakin metsästys on sallittu.

8.3.2 Suunnitelma

Metsästyksen ohjauksen ensisijaisena tavoitteena on osoittaa riittävän laaja ruokailu- ja levähdysalue lintuja varten järven pohjoispäähän syysmuuttokauden ajaksi. Tämä on välttämätöntä, sillä Otajärvi on eräs lounaisen Suomen tärkeimpiä vesilintujen muutonaikaisia levähdys- ja ruokailualueita. Tavoitteena on myös säilyttää alueen metsästyskulttuuri paikkakuntalaisten nautinto-oikeutena. Rauhoitusalueiden tarkoituksena on vähentää ammunnan ja liikkumisen linnustolle aiheuttamaa häirintää. Lisäksi tarkoituksena on vähentää metsästyksen ja muun käytön välisiä ristiriitoja ja mahdollisia ongelmia. Tämän suunnitelman mukaan osa järvestä rauhoitetaan vesilintujen metsästykseltä, samalla kun suurimmalla osalla järveä metsästys voi jatkua entisellään. Metsästysrajoitusalue tulisi käsittämään kolmasosan noin 600 ha:n järvestä (rantakosteikot mukaan lukien – osa järvestä on Natura-alueen ulkopuolella).

Pyhärannan ja Kodisjoen rajalta sekä Vähä-Kaskisen ja Levonnokan linjalta itään oleva alue järven pohjoispäässä rauhoitetaan vesilintujen metsästykseltä liikkumisrajoitusta vastaavana aikana 1.4.–30.11. Pohjoispää rauhoitetaan näin kokonaan liikkumiselta ja häirinnältä lintujen pesimä- ja muuttokausiksi. Muualla järven alueella metsästys on mahdollista liikkumisrajoitukset huomioon ottaen. Vesilintumetsästystä tai muuta pienriistan metsästystä ei siis ole käytännössä rajoitettu muualla kuin pohjoispäässä. On kuitenkin huomattava, että yksityisillä alueilla rauhoituksen jälkeenkkin maa- ja vesialueiden omistajat päättävät itse metsästyksen sallimisesta tai kieltämisestä, eikä tämä suunnitelma voi lisätä metsästysalueita vastoin yksityisen alueen omistajan tahtoa.

Em. rajauksella Kodisjoen puolelle ei jää mahdollisuutta vesilintujen metsästyksen. Kun Otajärven suojelualue toteutetaan joko yksityismaan rauhoituksina tai alueet hankitaan valtiolle, korvauksissa otetaan huomioon metsästystulojen menetykset. Alueen metsästysjärjestelyjen sujuva toteuttaminen edellyttää metsästyseurojen välistä aktiivista yhteistyötä ja metsästysalueiden uudelleensovittelua. Järven eteläosan nykyiset ja tulevat Metsähallituksen maat ovat käytettävissä uusista metsästysjärjestelyistä sovittaessa.

Kuva 11. Otajärven suunniteltu metsästyksen rajoitusalue. Ilman rasteria olevalla alueella metsästys on mahdollista alueen omistajan luvalla. Pienpetopyynti on mahdollista myös rajoitusalueilla. © Metsähallitus 2006, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06, © Suomen ympäristökeskus.

8.3.3 Pienpetopyynnit

Vieraiden pienpetojen (minkin ja supikoiran) pyynti on linnuston suojeluun tähtäävää hoitotyötä. Sen tavoitteena on vähentää alkuperäiseen luontoon kuulumattomien lajien aiheuttamaa linnuston verotusta. Paikalliset metsästysseurat ovat aktiivisesti harjoittaneet näitä pyyntejä, ja pienpetopyyntiä jatketaan osana alueen hoitoa. Pyyntien tehostamiseksi voidaan tarvittaessa poiketa aiemmin mainituista metsästysrajoituksista ja liikkumisrajoituksista. Tällöin pyyntien ajoituksessa ja käytetyissä menetelmissä on kuitenkin otettava huomioon mahdollinen häirintä niin linnustolle kuin muille käyttäjille. Hetitappavia loukkuja käyttämällä voidaan vähentää liikkumista alueilla. Saalismäärät ja pyynnin tehokkuus dokumentoidaan vuosittain (luku 9.8). Tehokasta pienpetopyyntiä voidaan käyttää valtion metsästysvuokrasopimuksen ehtona.

8.4 Retkeily ja liikkuminen ranta-alueilla

8.4.1 Nykyiset liikkumisrajoitukset

Otajärven yksityismaille jo aiemmin perustetuilla luonnonsuojelualueilla liikkuminen on kielletty teiden ja merkittyjen polkujen ulkopuolella 1.5.–20.6. Maanomistajien liikkuminen sekä muu välttämätön kulku esim. karjanhoidon vuoksi on näillä alueilla sallittu. Suojelualueilla on kielletty myös rakennusten, teiden, polkujen ja laitteiden rakentaminen.

8.4.2 Suunnitelma

Liikkumisrajoitukset vesillä ja maalla on esitetty kuvassa 10.

Pyhärannan ja Kodisjoen rajalta sekä Vähä-Kaskisen ja Levonnokan linjalta itään oleva alue järven pohjoispäässä rauhoitetaan kokonaan liikkumiselta lintujen muuttokausien ja pesimäkausien ajaksi 1.4.–30.11., eikä liikkumista sallita muualla kuin merkityillä poluilla. Merkittyyjä polkuja ovat Kodisjoen tornille menevä polku ja Jynninkalliolle suunniteltava polku. Hoito- ja kunnostustöiden kannalta välttämätön tai maanomistajan liikkuminen (esim. laitumen huolto, Vähä-Kaskisen mökille kulkeminen jne.) on sallittua. Liikkumisrajoitusten tavoitteena on luonnon häirinnän välttämisen lisäksi ohjata retkeily myös maanomistajia vähemmän häiritseväksi. Syksyn liikkumisrajoituksella järven pohjoispäässä halutaan myös estää se, että veneellä ei ajeta sieltä vesilintuja lentoon muualla metsästettäväksi.

Muualla kuin pohjoispäässä yleistä liikkumista rajoitetaan linnuston kannalta herkimmillä ranta-alueilla pesimäkaudella 1.5.–20.6. Tämä rajoitus koskee Pyhärannan kuntaan kuuluvaa osaa Otajärven ranta-alueista. Rajoitus on samanlainen kuin ennestään voimassa oleva liikkumisrajoitus täällä olevilla kolmella yksityisellä suojelualueella (joissa on osia viidestä eri kiinteistöstä; niiden rantaviiva on noin 1 700 m). Rajoitus tulee uutena asiana koskemaan Pyhärannassa yksityistä aluetta, jonka rantaviiva on noin 730 metriä ja Metsähallituksen aluetta, jonka rantaviiva on noin 1 480 metriä. Hoito- ja kunnostustöiden kannalta välttämätön tai maanomistajien tarpeellinen liikkuminen on sallittua näillä alueilla. Liikkuminen on mahdollista rajoituksetta itäpuolella Vähä-Haltrista etelään, Pyhärannassa Nuuskin rannassa, Pulterinnokan alueella ja Viivonlahden metsä-alueella. Rajoitus ei luonnollisesti koske myöskään kesämökkintontteja, jotka ovat suunnittelualueen sisällä, tai kulkua niille.

8.5 Palveluvarustus ja luonto-opastus

Otajärvellä ei tällä hetkellä ole tarvetta varustaa uusia alueita retkeilykäyttöön, vaan tavoitteena on kehittää nykyisten retkeilypaikkojen varustusta ja laatua.

Jynninkallion nykyinen ohjaamaton retkeily ja liikkuminen järjestetään viitoitetulla polulla ja kalliolle rakennettavalla matalalla lavalla. Polun yhteyteen järjestetään pysäköintipaikka, ja polku varustetaan luonnosta kertovin opastauluin, jolloin se toimii myös luontopolkuna.

Nuuskin luontotuvan yhteyteen voidaan vähäisin tasoitustöin ja niittämällä tehdä telttailupaikka ja nuotiopaikka. Tämä mahdollistaa yksittäisten retkeilijöiden yöpymisen teltassa Tamminiemen vanhassa pihapiirissä. Muualla suojelualueella telttailua, tulentekoa tai nuotiopaikkoja ei sallita.

Alueen retkeilymahdollisuuksia parantaisi Kodisjoen tornin ja Nuuskin tuvan välinen kävely-yhteys, jolloin nämä kohteet voitaisiin yhdistää opastauluin varustetulla luontopolulla. Kulkumahdollisuus tulee selvittää ja järjestää Tamminiemen tien kautta. Kulkemista ei pidä ohjata ranta-alueelle.

Opastustaulujen kartoissa on esitetty suojelualueiden rajat ja niillä olevat rajoitukset. Rajat merkitään maastoon kyltein ja merkein. Opastauluaineiston ja esitteen sisältö arvioidaan säännöllisesti ja päivitetään tarpeen mukaan.

Nykyisen ja uuden palveluvarustuksen sijainti on esitetty kuvassa 10.

8.6 Muu virkistyskäyttö

Suojelualueella on vain vähän marjastukseen tai sienestykseen sopivia alueita. Uimarantoja alueella ei ole. Marjastuksen ja sienestyksen tarpeet on otettu huomioon liikkumisrajoitusten suunnittelussa. Yleistä uimarantaa Otajärvelle ei tehdä.

8.7 Otajärvi luontomatkailu- ja opastuskohteena

Suunnittelualueella on monipuolinen varustus luonnon tarkkailuun ja se soveltuu hyvin opetukseen. Otajärvestä on tehty vuonna 2002 Metsähallituksen esite, ja alue on esitelty retkeilykohteena Metsähallituksen internet-sivuilla (<http://www.luontoon.fi>). Alueella voi harrastaa sekä luonnossa liikkumista että lintujen tarkkailua helposti saavutettavilta paikoilta. Liikuntaesteisten käyttöön suunniteltu palveluvarustus lisää houkuttelevuutta. Erityisesti pesimälinnustoon kuuluu monia vähälukuisia ja näyttäviä lajeja. Monet alueella pesivät lajit, kuten useat petolinnut, ovat mielenkiintoisia eurooppalaisittainkin. Luontomatkailun kehittämisen yhtenä mahdollisuutena on verkottuminen lähialueen muiden retkeilykohteiden, esim. Koskeljärven alueen, kanssa.

9 Tutkimus ja seuranta

Alueen luonnon tilan seuranta ja tutkimus on välttämätöntä suojeluarvon ylläpitämiseksi ja kunnostustöiden vaikutusten arvioimiseksi. Otajärveltä on varsin hyvin olemassa luonnon perustieto. Selvityksiin perustuva tieto syysmuutonaikaisesta linnuston tilanteesta kuitenkin puuttuu. Toteutettuun vedennostoon ei myöskään ole kytketty systemaattista linnuston tai kasvillisuuden seuranta.

Yleisesti seurantoihin on liitettävä jatkossa myös käytön ja sen vaikutusten arviointi. Metsästyksen, vesillä liikkumisen ja retkeilyn vaikutuksia alueen luontoon tulee seurata ja arvioida säännöllisesti. Alueella voidaan ylläpitää seuranta ja tehdä sellaista tutkimusta, joka ei olennaisesti aiheuta muutoksia alueessa tai sen eläimistöissä.

9.1 Linnuston seuranta

Alueelta ei ole tietoa syysmuutonaikaisesta tilanteesta. Se on selvitettävä ensi tilassa. Pesimälinnuston ja levähtävän linnuston tilanne tulee selvittää säännöllisesti noin 5(–10) vuoden välein. Vedennoston vaikutusten jatkoseuranta ajatellen linnustoseuranta on hyvä kytkeä kasvillisuusselvitysten aikatauluun.

9.2 Kasvillisuuden seuranta

Kasvillisuuden muutoksia ja tilannetta tulee seurata. Kasvillisuuden seurannan avulla voidaan arvioida järven umpeenkasvutilannetta sekä suojeltavien luontotyyppien ja mahdollisten uhanalaisten lajien tilannetta. Lisäksi kasvillisuusseuranta antaa taustatietoa linnuston muutoksille.

Suunnitelman mukaan järvelle laaditaan kunnostussuunnitelma vedenpinnan nostamiseksi, ja tämä edellyttää yksityiskohtaisen seurannan aloittamista jo ennen noston toteutusta. Vedennoston vaikutusten todentamiseksi luhdille perustetaan muutama seuranta-alue (koeala), joissa tilannetta seurataan 2–3 vuoden välein. Muuten koko alueen kattavat selvitykset voidaan tehdä noin 5–10 vuoden välein. Kasvillisuuden seurantaan on syytä kytkeä myös lehtolaikkujen mahdollinen hoitotarpeen arviointi. Alueella esiintyvän haavanhyytelöjäkälän tilanne selvitetään, ja samalla arvioidaan mahdollinen hoitotarve. Lajin menestymistä seurataan säännöllisesti, ja sopiva seurannan aikaväli arvioidaan nykytilanteen arvioinnin yhteydessä.

9.3 Pohjaeläinseuranta, veden laadun ja hydrologian seuranta

Nykyinen säännöllinen veden laadun ja hydrologian seuranta on tarpeen Otajärvellä tapahtuvien muutosten arvioimiseksi. Kattava pohjaeläinseuranta on tehtävä vähintään kymmenen vuoden välein.

9.4 Hyönteiset

Kosteikkojen selkärangattomien joukossa on harvinaisia ja taantuneita lajeja, jotka on luokiteltu uhanalaisiksi. Monien kosteikkoympäristöissä elävien selkärangattomien esiintyminen tunnetaan kuitenkin niin huonosti, ettei niiden uhanalaisuutta ole voitu arvioida. Erityisesti sudenkorentojen ryhmä on selvitettävä, sillä järvellä esiintyy runsaasti sudenkorentoja. Tämä selvitys tulee tehdä ainakin mahdollisten uhanalaisten ja luontodirektiivin lajien osalta.

9.5 Kalasto

Alueen kalastoa tulee seurata. Otajärvi on tärkeä virkistyskalastusalue, ja kalaston seuranta lisää tietoa mahdollisista muutoksista. Uhanalaisia tai vastaavia suojeltaviksi esitettyjä kalalajeja alueella ei tiettävästi esiinny.

9.6 Hoitotöiden seuranta ja dokumentointi

Hoito- ja kunnostustyöt dokumentoidaan vuosittain. Tätä varten kirjataan tehdyt työt kuvioineen ja pinta-aloineen sekä myös tiedot töiden kustannuksista.

9.7 Kävijämäärien seuranta

Alueen käyntimäärät selvitetään, ja niitä seurataan säännöllisesti. Näillä tiedoilla voidaan mm. alueen luonnon mahdollista kulumista. Käyntimäärien selvittämisen lisäksi erillisen kävijätutkimuksen avulla voidaan tarvittaessa selvittää tarkemmin alueen käyttäjäkunta ja sen tarpeet.

9.8 Pienpetoseuranta ja saalis seuranta

Alueelta pyydetyistä vesilinnuista ja pienpedoista kerätään saalismäärätiedot. Pienpetopyynteissä on tärkeää dokumentoida myös käytettyjen kiinteiden pyydysten (loukut, haaskat) määrät. Pienpetopyynteistä kerättyjen tietojen tavoitteena on alueen petokannan vaihteluiden kuvaaminen ja arvioiminen linnuston muutosten taustatekijänä.

10 Toimenpidesuunnitelmat

Osa alueella tehtävistä töistä edellyttää yksityiskohtaista toimenpidesuunnitelmaa. Otajärven vedenpinnan nostamiseksi tehdään erillinen kunnostussuunnitelma (ks. luku 6.2). Muista töistä erillinen suunnitelma tarvitaan ojien ja teiden luonnontilaan palauttamiselle. Pohjoispään laidun edellyttää aitausjärjestelyn suunnittelua, ja tässä suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueella sijaitseva yksityismaan luonnonsuojelualue. Muut mahdolliset laitumet vaativat niin ikään tarkempaa suunnittelua. Jynninkallion lintulava ja polku sekä Pulterinnokan venevalkama (luku 8.2) vaativat yksityiskohtaisen suunnitelman. Muut työt voidaan toteuttaa ilman erillistä suunnitelmaa tämän suunnitelman antamien ohjeiden mukaan.

HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

11 Hoidon ja käytön toteutus

11.1 Toteutus ja työnjako

Natura 2000 -verkoston toteuttamiseen perustuen Otajärven luontoarvot turvataan luonnon-suojelulain nojalla, eli alueen maista ja vesistä perustetaan luonnonsuojelualueita. Luonnon-suojelualueet voivat olla yksityisen tai valtion omistuksessa. Suojelualueella sallittavat toimenpiteet määritellään valtion (Metsähallituksen) hallinnassa olevilla mailla suojelualueen järjestys-säännöissä ja yksityisellä suojelualueella sen rauhoitussäännöksissä. Suojelualueiden hoito ja käyttö sekä niiden rajoitukset noudattavat sekä yksityisillä että Metsähallituksen hallinnassa ole-villa alueilla tätä suunnitelmaa. Metsähallitus on hyväksynyt suunnitelman hallinnassaan olevien maiden osalta luontopalvelujohtajan vahvistuksella (liite 5). Alueen yksityismaiden suojelu-alueiden suojelumääräysten valvonta kuuluu lakisääteisesti Lounais-Suomen ympäristö-keskukselle, joka on antanut suunnitelman sisällöstä lausunnon (liite 4).

Suunnitelman sisältö ja tavoitteet eivät ole ristiriidassa aluetta koskevien seutukaavojen tavoittei-den kanssa (luku 3.6.1).

11.1.1 Kunnostus ja hoito

Kunnostus- ja hoitotavoitteiden saavuttaminen edellyttää laajaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Vedennosto kunnostusmenetelmänä kuuluu perinteisesti ympäristöhallinnon (alueellisten ympäris-tökeskusten) suunnitteluvastuulle ja rahoitettavaksi.

Yleisesti valtion omistamien suojelualueiden hoidosta vastaa Metsähallitus. Metsähallitus tekee tarvittaessa sopimuksia tai niihin liittyviä järjestelyjä sopivien paikallistahojen (metsästysseurat, kylätoimikunnat jne.) tai paikallisyrittäjien kanssa. Esimerkiksi pienpetopyynti on sellainen hoito-työ, jonka parhaiten ja luontevimmin pystyvät hoitamaan paikalliset metsästäjät. Yksityismaille perustettavien luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännösten sisällöstä sekä näiden alueiden hoidon ja käytön ohjauksesta vastaa Lounais-Suomen ympäristökeskus. Tavoitteiden saavuttaminen edel-lyttää yhteistyötä kaikkien tahojen kanssa. Hoitoihin liittyvän yhteistyön organisoinnista ja yllä-pidosta vastaa ensisijaisesti Metsähallitus.

11.1.2 Palvelurakenteet ja luontomatkailu

Suojelualueiden palvelurakenteista vastaa Metsähallitus, joka tekee tarvittaessa sopimuksia tai niihin liittyviä järjestelyjä hoidosta ja huollosta eri sidosryhmien tai paikallisten yrittäjien kanssa.

Alueen luontomatkailun kehittämisessä tärkein rooli on alueen kunnilla ja paikallisilla yrittäjillä. Alueella on luotu edellytykset luontomatkailun kehittämiseksi. Metsähallitus tukee luontomatkailutoimintaa, mutta ei kuitenkaan pääsääntöisesti järjestä maksullisia palveluja alueella. Luontomatkailua kehitetään alueen suojelun tavoitteiden ja Metsähallituksen luontomatkailuperiaatteiden mukaisesti. Metsähallitus tekee yrittäjien kanssa sopimuksia suojelualueiden käytöstä luontomatkailuun.

11.1.3 Tutkimus ja seuranta

Alueen luonnon seuranta ja tutkimus kuuluvat Metsähallituksen ja Lounais-Suomen ympäristökeskuksen tehtäviin. Yleisesti Metsähallitus vastaa valtion suojelualueiden tilanteen seurannasta, mutta tällaisella sekaomistusalueella työnjako on perusteltua tehdä muulla tavoin kuin pelkästään omistussuhteisiin perustuen. Seuranta ja tutkimus edellyttävät yhteistyötä Metsähallituksen ja ympäristökeskuksen välillä sekä toisaalta yhteyksiä myös muihin tutkimusta tekeviin viranomaisiin.

Seurannat ja selvitykset, jotka liittyvät osin kunnostuksen ja hoidon seurantaan, on luontevaa osoittaa Metsähallituksen vastuulle kuuluviksi. Metsähallitus vastaa hoitoalueista sekä myös palvelurakenteista. Tällaisia ensisijaisesti Metsähallituksen vastuulle kuuluvia tehtäviä ovat linnuston ja kasvillisuuden seuranta, kävijäseuranta sekä pienpetoseuranta. Pienpetoseuranta on luontevaa järjestää pienpetopyyntien yhteydessä yhteistyössä metsästäjien kanssa. Ympäristökeskus on tehnyt alueella veden laadun ja pohjaeläimistön sekä hydrologian seurantaan, ja niiden jatkaminen kuuluu luontevasti ympäristökeskuksen tehtäviin. Uusien tutkimusten ja perusselvitysten osalta työnjakoa tarkennetaan erikseen.

11.2 Nykyisten rauhoitussäädösten uudelleenarviointi

Otajärvelle on perustettu 13 yksityismaan luonnonsuojelualuetta. Näiden rauhoitussäännökset eivät kaikilta osin vastaa nykyisiä suojelutavoitteita. Esimerkiksi metsästys on sallittua suojelualueilla järven pohjoispäässä, joka suunnitelman mukaan on osoitettu metsästykseltä kokonaan rauhoitetuksi alueeksi. Yksityisillä luonnonsuojelualueilla rantametsien hakkuut ovat mahdollisia, vaikka siellä esiintyy EU:n luontodirektiivissä ensisijaisesti suojeltaviksi määrättyjä luontotyyppisiä, kuten puustoisia soita ja metsäluhtia (kuva 4, s. 27). Näiden osalta nykytilanne ei vastaa luontodirektiivin määräyksiä.

EU:n luontodirektiivin soveltaminen Suomessa on muuttanut tilannetta, ja mahdollisuus rauhoitussäädösten muuttamiseen vastaamaan ainakin keskeisimmiltä osiltaan nykyisiä suojelutavoitteita on arvioitava erikseen. Muutoksista tulee voida sopia yhteisymmärryksessä yksityisten suojelualueiden omistajien kanssa. Lounais-Suomen ympäristökeskus neuvottelee tarpeen mukaan muutoksista maanomistajien kanssa. Tarvittaessa rauhoitussäädösten muuttamisesta maksetaan korvaus. Myös aiemmin rauhoitettujen alueiden osto valtiolle on mahdollinen.

11.3 Alueen huolto ja suojelutoiminnan ylläpito

Alueen huoltoon ja suojelutoiminnan ylläpitoon kuuluvat kunnostustöihin liittyvät järjestelyt ja niiden ohjaus, palvelurakenteiden huolto, suojelumääräysten valvonta sekä lupien myöntäminen. Valtion alueille perustettavista suojelualueista vastaa yleisesti Metsähallitus. Yksityisten suojelualueista vastaa Lounais-Suomen ympäristökeskus.

Metsähallituksen huoltajan muistilistaan kuuluu:

- yhteydenpito paikallisiin ihmisiin ja järven käyttäjiin
- hoitotarpeen arviointi vuosittain
- luontotuvan toiminnan ylläpito
- käymälän huolto
- lintutornin ja -lavojen (2 kpl) huolto ja ylläpito
- opastaulujen ja viittojen ylläpito sekä tarvittaessa päivitys
- kävijäseuranta
- tieasioiden hoitaminen
- venevalkama-asioista vastaaminen
- suojelumääräysten valvonta
- lupien myöntäminen.

Yhteensä em. työt edellyttävät vuosittain arviolta yhden kuukauden työpanoksen.

11.4 Kustannukset

Suunnitelman toteuttamisen kokonaiskustannuksia on vaikea arvioida. Valtion mailla sijaitsevia laidunmaita voivat hoitaa paikalliset karjankasvattajat maatalouden ympäristötuen erityistuen turvin. Näin hoidettujen alueiden kustannuksissa voi olla eroja verrattuna siihen, että aluetta hoidettaisiin Metsähallituksen henkilökunnan työnä. Lisäksi pohjoispäähän esitetyn laitumen kokonaiskustannuksista voidaan tässä vaiheessa antaa vain karkea arvio, koska esim. aitausjärjestelyt eivät ole yksityiskohtaisesti tiedossa. Kunnostustöiden kustannuksia on esitetty taulukossa 4.

11.4.1 Kunnostus ja hoito

Laitumien aitauskustannuksiksi (sähköaita) voidaan toiseen ja materiaaleineen arvioida 3,5 €/metri. Ojien täyttötöiden hinnaksi voidaan arvioida 1 €/m. Raivauskustannukset vaihtelevat alueittain hyvin paljon riippuen puiden ja pensaiden määrästä sekä maaston laadusta. Ruovikoituneen harvapuustoisien alueiden puiden ja pensaiden raivauskustannukseksi voidaan arvioida 300 € hehtaarilta. Niittokustannukseksi voidaan arvioida n. 150 €/ha sellaisilla alueilla, joilla niittojätettä ei ole kerätty pois. Kuivalla niityllä, josta niittojäte saadaan kerättyä pois, kustannukseksi voidaan arvioida 250 €/ha. Jonkin verran niittojen hintaa nostaa traktoriniittoja vaikeuttava ranta-alueiden vetisyys. Vesialueen ilmaversoiskasvillisuuden niittämisen kustannusarvioon on tässä käytetty Life-projektin aikana saatua kustannustietoa. Työn hinnaksi on arvioitu noin 1 300 €/ha.

Taulukko 4. Otajärven kunnostustöiden kustannuksia.

Toimenpide	Kustannus €
Laitumen perustaminen (35 ha)	12 000
Vesialueen niitto (3 ha)/vuosi	4 000
Matinkarin raivaus	1 700
Mökin (1 kpl) purku	900
Metalliromun siivous	200
Yhteensä	18 800

11.4.2 Palvelurakenteet

Alla on esitetty suunnitelmassa kuvattujen uusien rakenteiden kustannukset sekä alueen huolto-toiminnan kustannukset. Suunnitelmakaudella tulee opastaulujen sisältö päivittää, ja myös esitteen uusimisen tarve on arvioitava. Lisäksi pysäköintialueet, tien viitoitus ja lintutornit saattavat tarvita korjausta ja parannuksia, mutta näitä kustannuksia ei ole arvioitu tässä.

Taulukko 5. Otajärven palvelurakenteiden kustannukset.

Palvelurakenne	Kustannus €
Pulterinnokan venevalkama	1 500
Jynninkallion lava, polku, opasteet ja pysäköintipaikka	19 000
Alueen huolto ym. toiminta (1 kk palkka, sis. sos.menot, matkat ym.)	3 700
Luontotuvan sähkö ja huoltomateriaali	300
Yhteensä	24 500

11.4.3 Tutkimus ja seuranta

Alueen seurannoista tärkeimmät koskevat linnustoa ja kasvillisuutta. Ne tulisi selvittää ainakin kerran seuraavien kymmenen vuoden aikana. Näiden kustannusarvio on yhteensä 20 000 €. Uutena tutkimuksena tulee tehdä selvitys alueen sudenkorennoista. Tämän kustannusarvio on noin 5 000 €.

11.4.4 Korvaukset maanomistajille

Tämän suunnitelman toteutus tuo mukanaan rajoituksia alueiden käyttöön suunnittelualueen sisällä. Yksityisten alueiden kyseessä ollen alueen rauhoituksen tai rauhoitussäännösten muuttamisen yhteydessä käytön rajoituksista maksetaan korvaus, joka perustuu luonnonsuojelulakiin. Korvausten suuruuksia ei pystytä arvioimaan tai ennakoimaan tässä suunnitelmassa. Periaate korvauksissa on se, että käytön rajoituksista aiheutunut haitta aina korvataan ja maksu suoritetaan kerta-korvauksena.

Tulevaisuudessa mahdollisesti toteutettava Otajärven vedenkorkeuden nosto suunnitellaan erikseen ja sen aiheuttamat haitat korvataan vesilain säätämässä järjestyksessä.

12 Suunniteltujen toimenpiteiden vaikutukset

12.1 Vaikutusten arviointi, tarve ja perusteet

Suunnitelman toteuttamisella on vaikutuksia ennen kaikkea luonnon tilaan, mutta sillä on myös taloudelliset ja sosiaalisia vaikutuksia alueella. Luontoarvojen osalta tarve vaikutusten arviointiin perustuu ensisijaisesti Natura 2000 -verkoston kohteisiin sovellettavan luonnonsuojelulain 65 §:n sisältöön. Sen mukaan

Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Edellä tarkoitettu vaikutusten arviointi voidaan tehdä myös osana ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä.

Suunnitelman vaikutuksissa luontoarvoihin on perusteltua ottaa huomioon ja arvioida sen vaikutukset myös kansallisesti uhanalaisiin lajeihin, sillä näidenkin lajien suojelusta on määrätty kansallisessa lainsäädännössä.

Luonnonsuojelullisen tavoitteen lisäksi Natura-verkoston tavoitteen määrittelevä luontodirektiivi edellyttää, että suojelutoimenpiteissä otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet. Tähän perustuen suunnitelman sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset on asiallista ja perusteltua arvioida, vaikka sitä ei kansallisessa lainsäädännössä edellytetäkään.

12.2 Ekologiset vaikutukset

12.2.1 Lintudirektiivin lajit sekä luontodirektiivin luontotyypit

Alue kuuluu Natura 2000 -verkostoon linnuston erityissuojelualueena, ja linnuston kohdalla tulee arvioida vaikutukset alueella esiintyviin lintudirektiivin liitteen I lajeihin (taulukko 6) sekä myös alueella säännöllisesti levähtäviin lajeihin. Lintudirektiivi edellyttää suojelutoimenpiteitä myös säännöllisesti esiintyville muuttaville lajeille, kun kyseessä ovat niiden muuttoreittien varrella sijaitsevat pesimä-, sulkasato- ja talvehtimisalueet sekä levähdyspaikat. Lisäksi alueella on luontodirektiivin mukaisia suojeltavia luontotyyppejä (taulukko 3, s. 26).

Taulukko 6. Ympäristöhallinnon Natura-tietokannan mukaan Otajärven alueella esiintyvät lintudirektiivin liitteen I lajit.

Laji	Tieteellinen nimi
kalasääski	<i>Pandion haliaetus</i>
kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>
kaulushaikara	<i>Botaurus stellaris</i>
kuiikka	<i>Gavia arctica</i>
kurki	<i>Grus grus</i>
laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>
liro	<i>Tringa glareola</i>
luhtahuitti	<i>Porzana porzana</i>
mehiläishaukka	<i>Pernis apivorius</i>
mustakurkku-uikku	<i>Podiceps auritus</i>
palokärki	<i>Dryocopus martius</i>
pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>
pyy	<i>Bonasa bonasia</i>
räyskä	<i>Sterna caspia</i>
ruskosuohaukka	<i>Circus aeruginosus</i>
sinirinta	<i>Luscinia svecica</i>
suokukko	<i>Philomachus pugnax</i>
uivelo	<i>Mergus albellus</i>
varpuspöllö	<i>Glaucidium passerinum</i>

Suurin osa direktiivilajeista kuuluu alueen pesimälinnustoon, mutta mustakurkku-uikku ei enää nykyään pesi järvellä, ja uutena lajina järvellä pesii lapintiira. Natura-tietokannassa esitettyjen lajien lisäksi rantametsäalueen pesimälinnustoon on vuoden 2002 linnustoselvityksessä (Lindroos & Matikainen 2003) esitetty kuuluvan direktiivilajeista myös metson, huuhkajan ja kehrääjän. Tietokannan lajeista sinirinta on alueella vähälukuinen ja epäsäännöllinen levähtäjä, suokukko säännöllinen levähtäjä muuttokausilla ja kalasääski sekä räyskä säännöllisiä ruokailuvieraita keväällä ja kesällä.

Alueen luontoarvojen säilymisen tärkeimmiksi uhkakuviksi on arvioitu järven umpeenkasvu, ihmistoiminnan aiheuttamat häiriöt sekä minkin ja supikoiran mahdolliset vaikutukset linnustoon. Puutteellinen suojelualueiden merkintä on myös välillinen uhka suojelun toteuttamiselle. Tämä hoito- ja käyttösuunnitelma on tehty alueen luontoarvojen turvaamiseksi. Hoito ja käyttö on suunniteltu em. uhkakuvien vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi. Suunnittelu on tehty ensisijaisesti lintujen ja muun kosteikkoeliöstön elinolosuhteiden parantamiseksi.

Järven pohjoispään avovesialueen umpeenkasvun ehkäisemisen tärkeimmäksi työkaluksi on esitetty vedenpinnan nostamista, jonka toteuttaminen edellyttää erillistä toimenpidesuunnittelua. Järven vesitilavuuden kasvattaminen on välttämätöntä koko kosteikkoluonnon säilymisen kannalta. Vedenpinnan nosto on usein prosessina hidas, mikä on yksi ongelmatekijä suunnitelman tavoitteiden toteuttamisessa. Suunnitelmassa onkin esitetty myös vesikasvillisuuden leikkaamista pohjoispäässä; tavoitteena on avovesialan ylläpitäminen. Tällä työllä jatketaan aloitettua hoitoa nykyisellä tavalla, ilman uutta suunnitteluprosessia.

Lisäksi suunnitelmassa on esitetty rantalaitumen palauttamista laajalle alueelle ensisijaisesti järven pohjoispäähän. Pesivästä direktiivilajistosta ainoastaan liro on selväpiirteisesti avoimia rantaniittyjä suosiva laji, mutta rantojen avaaminen laidunnuksen avulla parantaa mm. ruskosuohaukan saalistusmaita. Ennen kaikkea laidunnus luo alueella levähtävälle vesi- ja kahlaajalajistolle sopivia ruokailumaita. Laidunmaat ylläpitävät ja monipuolistavat myös alueen kasvillisuutta ja selkärangattomia lajistoja. Pikkulepinkäinen on laji, jonka voi arvioida hyötyvän rantojen pensoittumisesta, mutta suunnittelualueelle jää runsaasti tällaista pensoittuvaa aluetta. Suunnitelman mukaan

suurin osa ranta-alueesta säilyy ruovikkona, ja siellä on runsaasti esim. kaulushaikaralle sopivaa pesimäympäristöä. Suunnitelmassa esitetty malli laidunalueen sijoittelusta ei vaaranna ruovikkolajiston elinolosuhteita, ja ruovikkolajiston elinympäristön säilyminen otetaan huomioon myös vedennoston suunnittelun yhteydessä.

Yksi umpeenkasvun muoto on linnustolle sopivien pesimäsaarien ja luotojen pensoittuminen ja metsittyminen. Luotojen avaaminen parantaa yleisesti monipuolisen lintuyhdyskunnan syntyä tällaisille paikoille. Luotojen hoitaminen avoimena parantaa kala- ja lapintiiran pesimäympäristöä. Erilaisista raivaustöistä luonnolle mahdollisesti aiheutuva häirintä otetaan huomioon töiden ajoittamisessa niin, että työt ajoitetaan pesimäkauden jälkeen elokuun alun ja maaliskuun lopun väliselle ajalle, jolloin myöskään maaston vaurioituminen ei ole merkittävää.

Alueen luonnonhoitotöihin kuuluu suunnitelman mukaan myös minkin ja supikoiran aktiivinen pyynti. Näiden vieraspetojen vähentäminen parantaa ennen kaikkea alueen linnuston elinolosuhteita, kun lintuihin kohdistuva saalistuspaine vähenee.

Alueella tehdään luonnonhoitotöitä, mutta suurin osa alueesta, kuten rantametsät, jätetään luonnontilaan. Rantametsien luonnontilan vaaliminen parantaa kaikkien rantametsissä esiintyvien direktiivilajien elinympäristöä (petolinnut, tikat, pöllöt, kanalinnut, kehrääjä) ja ylläpitää kaikkia alueella tavattavia luontotyyppisiä. Rantametsien luonnontilaisuuden säilyttäminen lisää ainakin pitkällä tähtäimellä luonnonmetsien pinta-alaa.

Luonnontilan säilyttäminen pääosin ylläpitää alueen luontotyyppisiä (taulukko 3, s. 26), eivätkä ne vaadi tällä tietoa erikseen arvioituja hoito- tai kunnostustoimenpiteitä. Rantametsien luonnontilaisuuden säilyttäminen myös lisää pitkällä tähtäimellä ainakin luonnonmetsien pinta-alaa. Suunnitelmassa esitetyt hoito- ja kunnostustyöt eivät myöskään olennaisesti muuta nykyisiä luontotyyppisiä. Pohjoispäähän suunniteltu laidunalue on esitetty alueelle, joka on määritelty luontotyyppiksi vaihettumissuot ja rantasuot. Tämä alue on tällä hetkellä avo- tai pensaikkoluhtaa, eikä laidunnus olennaisesti muuta sen soistuvaa luonnetta. Tämä luontotyyppi ei myöskään ole vaarassa hävitä Otajärveltä, vaan järven nykyinen kehitys lisää tällaisia soistuvia ranta-alueita jatkossakin.

Ihmistoiminnan luonnolle aiheuttaman mahdollisen häirinnän takia alueelle on osoitettu liikkuemisrajoitusalueita sekä lintujen muutto- että pesimäkausien ajaksi. Näissä on otettu huomioon tärkeimpien pesimä- ja levähdysalueiden sijainti. Retkeilykäyttöön ei suunnitella uusia kohteita, vaan retkeily kanavoidaan entistä paremmin nykyisille retkeilykäytössä oleville alueille. Otajärvi on ensisijaisesti kosteikkolinnuston esiintymisaluetta, ja palvelurakenteet on suunniteltu pois rantaluhta-, ruovikko- ja vesialueilta. Suunnitelman mukaan suojelualueet merkitään ja opastauluissa esitetään suojelualueiden rajaukset sekä rajoitukset. Retkeilyn ohjauksella vähennetään tällä tavalla myös luonnon kulumista.

Suunnitelman esittämät toimenpiteet saattavat aiheuttaa myös joitakin haitallisia vaikutuksia tai uhkakuvia, joita kaikkia on vaikea tässä vaiheessa arvioida tarkasti. Alueen kävijämäärät todennäköisesti jossain määrin lisääntyvät, kun alueen vetovoima retkeilykohteena kasvaa. Tämä voi vaikuttaa häirinnän lisääntymiseen tai luonnon liikaan kulumiseen, vaikka esimerkiksi rakenteiden sijoittelussa on pyritty ottamaan tämä huomioon. Uhkien ja tilanteen arvioiminen edellyttää säännöllistä seurainta, mikä on otettu huomioon alueelle esitettyä tutkimusta ja seurainta ohjeistettaessa. Suunnitelmassa on esitetty tutkimus- ja seurantaohjelma, jonka avulla arvioidaan alueen luontoarvojen muutoksia ja kehitystä. Sen perusteella myös alueen käyttöä (retkeilyn lisäksi kalastus, veneily ja metsästys) ja sen vaikutuksia on seurattava, jotta näitä ja ohjaamiseen tarvittavia

mahdollisia parannuksia voidaan arvioida perustellusti. Seuranta on tärkeää myös hoitotoimenpiteiden vaikutusten arvioimiseksi.

Edellä esitetyn perusteella suunnitelman tavoitteet ja vaikutukset ovat alueen luontoarvoille myönteisiä. Suunnitelma ei siis vaadi luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista virallista arviointia sen vaikutuksista, koska suunnitelman vaikutukset Otajärven Natura-alueen valinnan perusteena oleville luonnonarvoille eivät ole merkittävästi haitallisia, vaan päinvastoin säilyttävät ja parantavat näitä arvoja.

12.2.2 Uhanalaiset lajit

Alueella esiintyy uhanalaisista (luokat CR, EN, VU) linnuista naurulokki, rastaskerttunen, käenpiika, pikkutikka ja tiltalti. Ne kaikki kuuluvat alueen pesimälajistoon. Lisäksi levähtävistä lajeista alueella esiintyvät säännöllisesti merikotka ja räyskä. Liikkumisrajoituksilla pyritään turvaamaan näiden lajien pesimä- ja levähdysrauha. Luotojen avaaminen parantaa naurulokkien pesimäympäristöä. Metsien luonnontilan säilyttäminen parantaa käenpiian, pikkutikan ja tiltaltin elinympäristöä. Laajojen ruovikkoalueiden säilyttämisellä taataan rastaskerttuselle sopiva elinympäristö.

Lintujen lisäksi Otajärvellä esiintyy uhanalainen (VU) haavanhyytelöjäkälä. Luonnontilaisuuden säilyttäminen esiintymämetsässä ylläpitää lajin kasvumahdollisuuksia.

12.3 Taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset

Suunnitelman tärkeimmät taloudelliset-sosiaaliset vaikutukset liittyvät käyttömuotojen uudelleen ohjaamiseen, ja toisaalta suunnitelman toteuttaminen tarjoaa myös uusia taloudellisia mahdollisuuksia alueella.

Käytön osalta suunnitelmassa esitetyt rajoitukset muuttavat nykytilannetta ja -käytäntöä. Perinteiset käyttötavat metsästys, kalastus ja veneily ovat edelleen, rajoituksista huolimatta, sallittuja alueella.

Vesillä liikkumiseen esitetyt rajoitukset muuttavat varsin vähän nykyistä käytännön tilannetta, sillä suurimmalla osalla pohjoispään rajoitusalueella liikkuminen on ollut metsästyskautta lukuun ottamatta melko vähäistä. Kalastus tapahtuu pääosin rajoitusalueen eteläpuolella, samoin kuin mökkiläisten liikkuminenkin. Muuten vesillä liikkuvien paikkakuntalaisten olosuhteita parannetaan venevalkamien kunnostuksilla.

Nykyistä metsästyskäytäntöä suunnitelma muuttaa eniten, kun pohjoispään alue ei ole metsästyskäytössä, ja lisäksi alueella ei myydä enää metsästyslupia ulkopuolisille. Tämän seurauksena osa seuroista tai osakaskunnista menettää luvista aiemmin saamiaan tuloja, ja lisäksi metsästys-oikeuden säilyttäminen järvellä kaikille seuroille edellyttää metsästysalueiden uudelleenjärjestelyä. Perustettavien suojelualueiden korvauksissa otetaan huomioon tällaiset tulonmenetykset, ja metsästysalueiden järjestelyssä ovat käytettävissä myös valtion maa- ja vesialueet. Kun metsästysrahoitusalueen yhtenä tavoitteena on levähtävien vesilintumäärien kasvattaminen ja myös levähdysajan pidentäminen Otajärvellä, niin tämän seurauksena saalismäärät todennäköisesti kasvavat rauhoittamattomilla alueilla. Lisäksi hyvä metsästyskausi jatkunee pidemmälle syksyyn nykytilanteeseen verrattuna.

Retkeilyä ja liikkumista rajoitetaan merkittyjen retkeilypaikkojen ulkopuolella. Luontoarvojen turvaamisen lisäksi tällä pyritään ohjaamaan retkeily myös paikkakuntalaisia ja alueen maanomistajia vähemmän häiritseväksi. Yleisesti käytön ohjauksella on yritetty sovittaa myös alueen eri käyttömuotojen välisiä ristiriitoja.

Suunnitelman toteutuminen tarjoaa myös taloudellisia mahdollisuuksia. Alueen retkeily-rakennekokonaisuus tarjoaa nähtävyyden, joka antaa mahdollisuuden luontomatkailun kehittämiseen ja uusien elinkeinomuotojen hyödyntämiseen. Hoitoon ja palvelurakenteisiin liittyvät huolto-työt tarjoavat jonkin verran työmahdollisuuksia myös paikkakuntalaisille. Tulevat hoitotyöt tuottavat laidunmaita paikkakuntalaisten käyttöön ja samalla mahdollisuuden maatalouden ympäristötuen erityistuen hyödyntämiseen.

13 Suunnitelman toteutumisen arviointi ja päivitys

Tämä hoito- ja käyttösuunnitelma on laadittu niin, että sitä voidaan noudattaa seuraavien noin 10 vuoden ajan. Suunnitelman toteutumista tulee arvioida laajemmin uudelleen viiden vuoden kuluttua, ja silloin kiinnitetään huomio asetettujen tavoitteiden toteutumiseen: alueen ympäristön tilaan, käytön ohjauksen toteutumiseen ja toimivuuteen, kävijämäärien kehittymiseen sekä luonnon ja rakenteiden kulumiseen. Suunnitelma voidaan päivittää tuolloin tai tarpeen mukaan vasta myöhemmin. Suunnitelman ja alueen suojelun toteutumista arvioidaan yhdessä luonnonsuojeluviranomaisten ja paikallisten sidosryhmien kanssa.

Lähteet

- Aalto, T. 1997: Otajärven vesi- ja rantalinnuston kehitys ja nykytila. – Metsähallituksen luonnon-suojelujulkaisuja. Sarja A 83. 42 s.
- 2003: Lintulaskenta 20.8.2003.
- & Ruusunen, J. 2003: Otajärven vesisammalen poistotyöt 1999–2002. – Moniste. Metsähallituksen arkisto, Turku. 12 s.
- Alexandersson, H., Ekstam, U. & Forshed, N. 1986: Stränder vid fågelsjöar. Om fuktängar, mader och vassar i odlingslandskapet. – LT/Naturvårdsverket, Stockholm. 112 s.
- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. 2. korj. painos. – Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 194 s.
- Asanti, T., Gustafsson, E., Hongell, H., Hottola, P., Mikkola-Roos, M., Osara, M., Ylimaunu, J. & Yrjölä, R. 2003: Kosteikkojen linnuston suojelevarvo. – Suomen ympäristö no 596. 53 s.
- Berthold, P. 1993: Bird migration. A general survey. – Oxford University Press, New York. 239 s.
- Biota BD Oy 2000: Otajärven vesisammalen poiston seurantaselvitys. – Biota BD Oy 10/2000. 8 s.
- 2002a: Otajärven vesisammalen poiston seurantaselvitys 2001. – Biota BD Oy 1/2002. 10 s.
- 2002b: Otajärven vesisammalen poiston seurantaselvitys 2002. – Biota BD Oy 17/2002.
- 2002c: Otajärven tila -raportti. – Biota BD Oy 6/2002. 23 s. + 3 liit.
- Johnson, S. R. & Herter, D. R. 1990: Bird migration in the arctic. A review. – Teoksessa: Gwinner, E. (toim.): Bird migration. The physiology and ecophysiology. Springer-Verlag, Berlin. s. 22–43.
- Kalpa, A. 2002: Otajärven kasvillisuus kesällä 2001. – Lounais-Suomen ympäristökeskuksen moniste 10/2002. 56 s.
- Kaminski, R. M. & Prince, H. 1981: Dabbling duck and aquatic macroinvertebrate responses to manipulated wetland habitat. – Journal of Wildlife Management 45: 1–15.
- Kotiranta, S. 1976: Otajärvi-selvitys. – Käsikirjoitus. Turun ja Porin lääninhallitus. 18 s.
- Lammi, E. & Nironen, M. 2001: Ridasjärven luontoalueen käyttö ja hoito. – Uudenmaan ympäristökeskuksen moniste.
- Landgren, E. & Landgren, T. 1998: Vänerns fågelskäer. En överraskande rik fågelvärld. – Vår fågelvärld 5/98. s. 6–19.
- Lehikoinen, E., Gustafsson, E. ja muut 2003: Varsinais-Suomen linnut. Turun Lintutieteellinen yhdistys r.y., Turku. 416 s.

- Lehtonen, S. 2004: Henkilökohtainen tiedonanto.
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. – BirdLife Suomen julkaisu No 4. 142 s.
- Linden, H., Hario, M. & Wikman, M. 1996 (toim.): Riistan jäljille. – Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos & Oy Edita Ab.
- Lindroos, R. & Matikainen, J. 2003: Otajärven linnustoselvitys 2002. – Lounais-Suomen ympäristökeskuksen moniste 2/2003. 42 s.
- Lintuvesityöryhmä 1981: Valtakunnallinen lintuvesiensuojeluohjelma. – Komiteamietintö 1981:32. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki. 197 s.
- Madsen, J. 1985: Impact of disturbance on field utilization of Pink-Footed Geese in West Jutland, Denmark. – *Biological Conservation* 33: 53–63.
- & Fox, A. D. 1995: Impacts of hunting disturbance on waterbirds. A review. – *Wildlife Biology* 1: 193–207.
- 1998a: Experimental refuges for migratory waterfowl in Danish wetlands. I: Baseline assessment of the disturbance effects of recreational activity. – *Journal of Applied Ecology* 35: 386–397.
- 1998b: Experimental refuges for migratory waterfowl in Danish wetlands. II: Tests of hunting disturbance effects. – *Journal of Applied Ecology* 35: 398–417.
- Metsähallitus 2006: Mietoistenlahden hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 5. 92 s.
- Miettinen, M. 1995: Pilkkiäisen sekä muiden vesilintujen kanta ja poikueiden menestyminen Saaristomeren ulkosaaristossa 1992. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 50. 29 s.
- Mikkola-Roos, M. 1995: Lintuvesien kunnostus ja hoito. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 45. 100 s.
- , Nurmi, J. & Väänänen V.-M. 2005: Tulokaspedot lintuvesillä -hankkeen tutkimustulos: Minikin ja supikoiran pyynti parantaa kosteikkolintujen poikastuottoa huomattavasti. – Käsi- kirjoitus. Metsästäjä 1/2005.
- Mikola, J., Miettinen, M., Lehikoinen, E. & Lehtilä, K. 1994: The effects of disturbance caused by boating on survival and behaviour of Velvet scoter *Melanitta fusca* ducklings. – *Biological Conservation* 67: 119–124.
- Muinaismuistolaki 295/1963.
- Nyman, P., Ojala, V. P. & Rannikko P. 2005: Otajärvi koekalastus 2005. – Moniste. L-S Kalatalouskeskus ry. 12 s.
- Otajärvi-työryhmä 1983: Otajärvi-työryhmän mietintö. – Moniste. Ympäristöministeriö, Helsinki. 13 s. + 20 liitettä.

- Otajärvi-työryhmä 1991: Otajärvi-työryhmän mietintö. – Ympäristöministeriön ympäristön-suojeluosaston työryhmän mietintö 54/1991. Ympäristöministeriö, Helsinki. 54 s.
- Perttula, H. 1993: Otajärven kasvillisuus kesällä 1993. – Turun vesi- ja ympäristöpiirin moniste Nro 7/1993. 34 s.
- 1996: Otajärvi. – Lounais-Suomen ympäristökeskuksen esite. 19 s.
- 1998: Puurijärven tila ja lintuveden kunnostusperiaatteet. – Suomen ympäristö 250. Turku. 97 s.
- 2001: Otajärven vedenlaatu ja pohjaeläimistö. – Lounais-Suomen ympäristökeskuksen moniste 1/2001. 23 s.
- Puolasmaa, A. 1989: Haavanhyytelöjäkälän, *Collema subnigresgens*, suojelusuunnitelma. – Turun yliopisto, Kasvimuseo. 29 s. + 27 liites.
- Rassi, P., Kaipiainen, H., Mannerkoski, I. & Ståhls, G. 1992: Uhanalaisten eläinten ja kasvien seuranta-toimikunnan mietintö. – Komiteamietintö 1991:30. Ympäristöministeriö. 328 s.
- , Lindholm, T., Salminen, P. & Tanninen, T. 1994: Vanhojen metsien suojeluohjelman täydennys Etelä-Suomessa. – Vanhojen metsien suojelutyöryhmän osamietintö II. Työryhmän raportti 2/1994. Ympäristöministeriö, Alueiden käytön osasto. 51 s.
- , Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.
- Rautanen, H. 1972: Lintuhavaintoja Laitilan lintuaseman ympäristöstä vv. 1965–1971. – Tiedon Antaja. Turun Lintutieteellisen yhdistyksen ornitologinen julkaisu 3. s. 2–9.
- , Suoranta, A., Isotalo, I., Laine, U. & Lehikoinen, E. 1979: Otajärven luonto ja sen merkitys. – Varsinais-Suomen luonnonsuojeluyhdistys ry, Turku. 64 s.
- & Suoranta, A. 1991. Otajärven vesi- ja rantalinnusto vuonna 1990. – Turun ja Porin lääninhallituksen julkaisusarja nro 41/91. 11 s.
- Ryttäri, T. & Kettunen, T. (toim.) 1997: Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus & Kirjayhtymä Oy, Helsinki. 335 s.
- Satakuntaliitto 2001: Satakunnan seutukaava 5. – Sarja A: suunnittelu- ja tutkimusjulkaisut. No:t 255 (Seutukaavaselostus) ja 256 (Seutukaavakartta ja -määräykset). Satakuntaliitto, Pori.
- Sydänoja, A., Kirkkala, T., Lampolahti, J. & Kalpa, A. 2004: Vedenpinnan noston vaikutukset Euran Koskeljärvässä. – Suomen ympäristö 700. Lounais-Suomen ympäristökeskus. 57 s.
- Tiitinen, T. : Henkilökohtainen tiedonanto.
- Vaahtoranta, L. 1959. Tietoja Pyhärannan pitäjän manneralueen putkilokasvistosta. – Arch. Soc. Vanamo 14: 70–82.
- Varsinais-Suomen liitto 1999: Varsinais-Suomen vahvistettujen seutukaavojen yhdistelmä 1999. – Turku.

Waaramäki, T. 1932: Otajärvi. Maantieteellinen katsaus. – Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston maantieteen laitos. 23 s. + 15 kuvaa + 6 karttaliitettä.

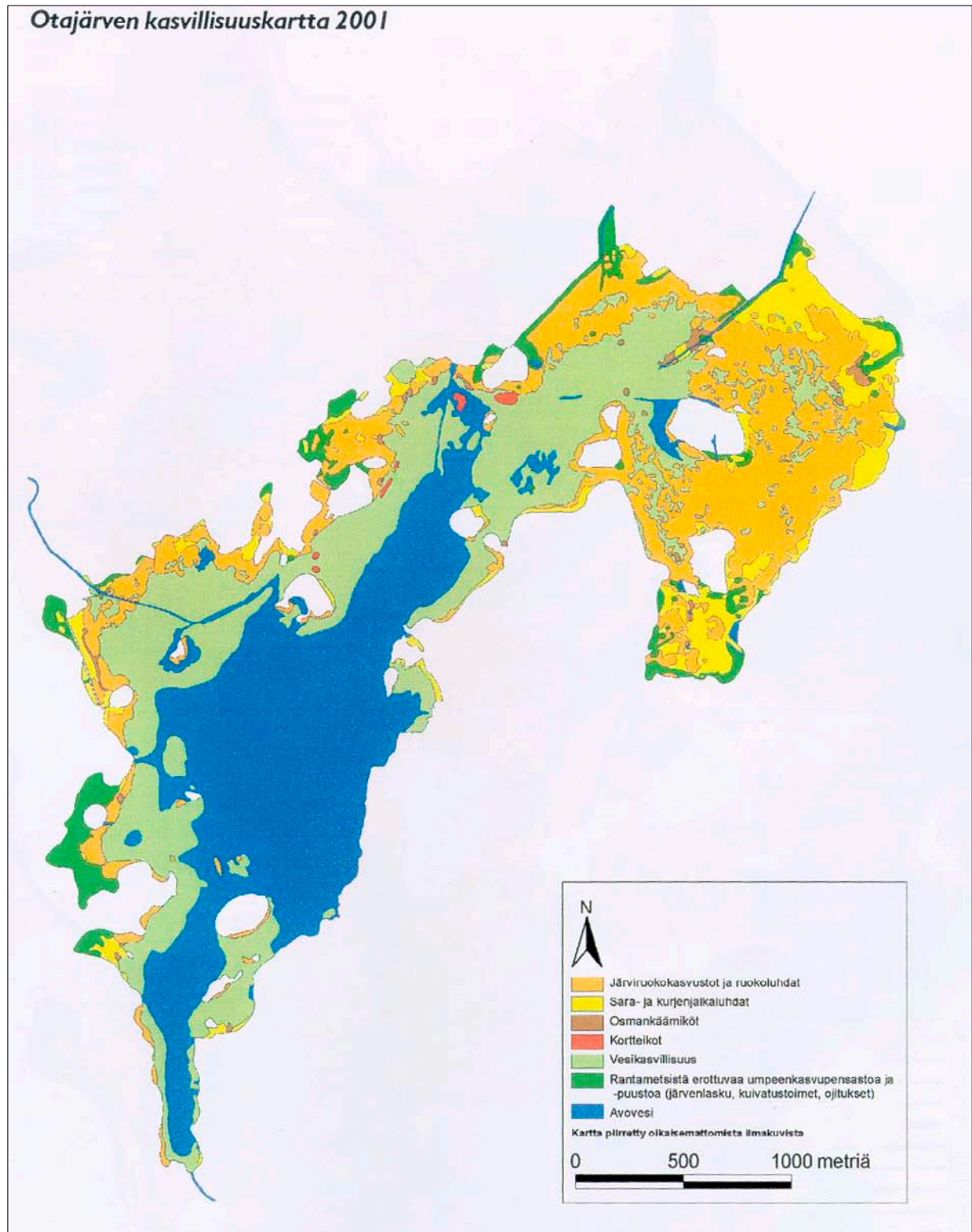
Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otava, Helsinki. 567 s.

Väänänen, V.-M. 2001: Numerical and behavioural responses of breeding ducks to hunting and different ecological factors. – Väitöskirja. University of Helsinki, Department of Applied Biology. Publication no 4. 21 s. + 5 liitejulkaisua.

— : Henkilökohtainen tiedonanto.

Otajärven kasvillisuuskartta

Kalpan (2002) mukaan

Lähde: Kalpa, A. 2002. Otajärven kasvillisuus kesällä 2001.

LIITE 2. 1(1)

Otajärven pesivä vesi- ja rantalinnusto ja sen kannanmuutokset 1970-luvulta nykypäivään

(Rautanen ym. 1979, Rautanen & Suoranta 1991, Aalto 1997, Lindroos & Matikainen 2003)

H = hävinnyt, U = uusi pesimälaji, > = kanta runsastunut, < = kanta pienentynyt, = = kanta pysynyt vakaana, ? = kannanmuutos epävarma, * = merkityt parimäärät eivät ole vertailukelpoisia muiden vuosien parimäärien kanssa. Tukka- ja punasotkan sulkeissa esitetyt parimäärät ovat Aallon (1997) korjaamia parimääriä.

Laji	1976	1977	1990	1996	2002	Muutos
Kuikka	1	1	1	1	2	+?
Silkkuiikka	15	21	0	2	0	H
Härkälintu	20	24	44	35	36	>
Mustakurkku-uikka	13	16	0	0	0	H
Kaulushaikara	0	0	0	1	2	U
Laulujoutsen	0	0	0	1	1	U
Merihanhi	0	0	0	0	6	U
Haapana	7	10	7	5	5	<
Tavi	40	39	39	41	36	=
Sinisorsa	55	51	45	23	31	<
Jouhisorsa	1	2	-	-	-	H
Heinätavi	2	4	2	2	1	<?
Lapasorsa	5	5	5	3	2	<
Tukkasotka	(23)	(28)	*25	20	21	<?
Punasotka	(42)	(34)	*44	23	25	<
Telkkä	45	56	46	42	44	=
Isokoskelo	0	0	1	1	1	U
Ruskosuohaukka	3	5	4	5	3	=
Luhtakana	15	11	13	22	18	>
Luhtahuitti	0	0	0	4	3	U
Nokikana	145	143	101	75	46	<
Kurki	4	4	7	8	10	>
Töyhtöhyppä	0	2	0	1	3	=?
Taivaanvuohi	35	37	19	16	17	<
Isokuovi	0	1	1	0	0	H?
Punajalkaviklo	6	4	3	2	1	<
Metsäviklo	1	2	8	9	8	>
Liro	10	11	9	8	2	<
Rantasipi	16	21	17	22	24	=
Pikkulokki	14	14	10	55	50	>
Naurulokki	320	320	7	19	150	<
Kalalokki	1	1	1	6	20	>
Kalatiira	7	7	7	5	11	>?
Lapintiira	0	0	0	0	3	U
Keltävästäräkki	47	40	14	8	12	<
Västäräkki	25	38	43	31	37	=
Satakieli	6	5	3	5	6	=
Pensastasku	22	16	9	2	-	H
Ruokokerttune	76	97	175	211	234	>
Rytikerttunen	10	17	23	32	27	>
Rastaskerttunen	0	0	0	0	3	U
Viiksitimali	0	0	0	7	4	U
Punavarpunen	28	25	13	25	14	<?
Pikkulepinkäinen	7	4	4	2	2	<
Pajusirkku	110	134	118	131	124	=

Otajärvellä keväällä 2002 levähtävänä tavattu uhanalainen lajisto ja lintudirektiivin liitteen I mukainen lajisto

Lindroosin & Matikaisen (2003) mukaan

Sarake U = kansallinen uhanalaisuusluokitus (Rassi ym. 2001), jossa RE = Suomen luonnosta hävinnyt, CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä. Sarake VA = kansainvälisen suojelun vastuulaji Suomessa (Rassi ym. 2001). Sarake DI = laji kuuluu EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin. Sarake E = esiintyminen keväällä 2002.

Laji	U	VA	DI	E
Kaakkuri (<i>Gavia stellata</i>)	NT		x	hyvin vähälukuinen
Metsähanhi (<i>Anser fabalis</i>)	NT	x		hyvin vähälukuinen
Lapasotka (<i>Aythya marila</i>)	VU			1 lintu
Mustalintu (<i>Melanitta nigra</i>)	NT			hyvin vähälukuinen
Uivelo (<i>Mergus albellus</i>)		x	x	säännöllinen, mutta vähälukuinen
Merikotka (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	VU		x	käyttää ruokailualueena
Niittysuohaukka (<i>Circus pygargus</i>)			x	1. havainto
Kalasääski (<i>Pandion haliaetus</i>)	NT		x	käyttää ruokailualueena
Suokukko (<i>Philomachus pugnax</i>)	NT		x	säännöllinen, enimmillään 130 yksilöä
Jänkäkurppa (<i>Lymnocyptes minimus</i>)		x		1 lintu
Punakuiri (<i>Limosa lapponica</i>)	NT		x	hyvin vähälukuinen
Liro (<i>Tringa glareola</i>)		x		säännöllinen, enimmillään 45 yksilöä
Räyskä (<i>Sterna caspia</i>)	VU		x	käyttää ruokailualueena
Pikkutiira (<i>Sterna albifrons</i>)	EN		x	1. havainto järvellä

Yhteenveto Otajärven hoito- ja käyttösuunnitelmaehdotuksesta saaduista lausunnoista

Hoito- ja käyttösuunnitelmaehdotuksesta pyydettiin lausuntoa 15 taholta. Lausunto saatiin seuraavilta pyydetyiltä tahoilta: Kodisjoen kunta, Pyhärannan kunta, Laitilan kaupunki, Lounais-Suomen ympäristökeskus, Maataloustuottajain Kodisjoen yhdistys, MTK Pyhäranta, Metsästysseura Kodisjoen Raiku ry, Turun Lintutieteellinen yhdistys ry, Rauman seudun lintuharrastajat ry ja Varsinais-Suomen riistanhoitopiiri.

Näiden lisäksi lausunto saatiin Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys ry:ltä, Suomen Metsätäjäliiton Varsinais-Suomen piiriltä ja Laitilan kalastusalueelta. Edelleen kannanottoja saatiin seuraavilta maanomistajilta ja yksityishenkilöiltä: Mikko Käräjämäki (tilan Seikkula 1:5 omistaja Kodisjoella), Heikki, Liisa ja Pekka Heikola (om. Rantala 7:5 ja Orioja 10:5 Kodisjoella), Mika Latvala ja 5 muuta yksityishenkilöä, Simo Yli-Kaila (maanomistaja Laitilassa), Riitta Saloniemi (maanomistaja Laitilassa) sekä Eero Kuisma (toimitusjohtaja Laitilassa). Näissä lausunnoissa ja kannanotoissa olevat ehdotukset ja vaatimukset on koottu oheiseen taulukkoon jaoteltuina ao. otsikon alle. Asiayhteyteen on liitetty Metsähallituksen kommentti sekä selvitys mahdollisista tätä asiaa koskevista muutoksista suunnitelman tekstiin.

HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMAN KOHTA, LAUSUJA JA EHDOTUS YLEISTÄ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA AIHEUTUNUT TOIMENPIDE
<p>Pyhärannan kunta Pyhärannan kunta edellyttää, että Otajärven suojelun edistämiseksi asetetuissa työryhmissä pitää jatkossakin olla alueellinen edustus.</p>	<p>- Ehdotus on kohtuullinen, ja otettaneen huomioon. + Ei muutoksia.</p>
<p>Kunta on kuullut lausuntoaan varten myös Otajärvellä toimivia paikallisia järjestöjä ja yhdistyksiä. Moni ko. toimijoista on ilmoittanut, ettei ympäristökeskus ole ottanut niiden mielipidettä lainkaan huomioon. Kunta edellyttää, että kaikkien mielipiteitä kuunnellaan ja mahdollisuuksien mukaan ne huomioidaan myös päätöksentekovaiheessa.</p>	<p>- Tässä suunnitelmassa on sovitettu yhteen erilaisia, myös EU:n luonto- ja lintudirektiiviin perustuvia ja keskenään ristiriitaisia toivomuksia. Tätä suunnitelmaa on muokattu koko lailla lausuntojen perusteella. + Useita muutoksia eri kohdissa suunnitelmaa.</p>
<p>Laitilan kaupunki Laitilan kaupunki edellyttää myös, että kuntalaisille järjestetään - - korjatusta hoito- ja käyttösuunnitelmasta, jossa on huomioitu paikkakuntalaisten tekemät muutosehdotukset, sitä koskeva esittely- ja kuulemistilaisuus ennen ko. suunnitelman julkistamista.</p>	<p>- Suunnitelman laatimisen yhteydessä on paikallisia toivomuksia kuultu moneen otteeseen vuodesta 1999 alkaen, ja useimmat niistä on voitu ottaa mukaan suunnitelmaan. Kuuleminen päättyi lausunto- kierroksella keväällä 2005. Suunnitelman valmistumisesta tiedotetaan ja se tulee internetiin nähtäväksi. + Ei muutoksia.</p>
<p>Turun Lintutieteellinen yhdistys ry, Rauman seudun lintuharrastajat ry Ehdotamme suojelualueen laajentamista mahdollisuuksien mukaan Kodisjoen tornin pitkospuiden alusta pohjoiseen. Alueella on vanhahkoa havu- ja sekametsää sekä suuria haapoja. Siellä esiintyivät vuonna 2004 silmälläpidettäviin lajeihin kuuluva pikkusieppo ja luontodirektiivin liitteeseen IV(a) kuuluva liito-orava.</p>	<p>- Tämä suunnitelma koskee Natura-alueen hoidon ja käytön järjestämistä. Alueen laajentaminen ei ole ajankohtaista. + Ei muutoksia.</p>

3.3 SUOJELUTILANNE JA MAANOMISTUS

Heikki, Liisa ja Pekka Heikola (tilojen Rantala 7:5 ja Orioja 10:5 omistajat Kodisjoella)

Oriojan sillan kohdalla oleva niemeke, joka on jostain kumman syystä merkitty luonnonsuojelualueeksi, tulisi poistaa, koska tämä on meille luvattu Jynninkallion kauppaa tehtäessä. Pitäisi luvatut asiat hoitaa luvatulla tavalla.

- Oriojan varressa, Kodisjoen puolella olevasta yksityisestä rauhoitusalueesta (palsta 7:34) jatkuu Natura-alue Laitilan puolelle noin 0,5 ha:n ”niemekkeenä”. Tämä lienee lausujien tarkoittama kohde. Tässä suunnitelmassa ei kuitenkaan voida muuttaa valtioneuvoston ja EU:n komission vahvistamaa Natura-alueen rajaa. Tämä suunnitelma ei ota kantaa Naturen toteutukseen tuon kulman osalta.
+ Asia on saatettu Lounais-Suomen ympäristökeskuksen tietoon ja otettaneen huomioon Naturaa toteutettaessa.

3.4.3 KALASTO

Laitilan kalastusalue

Suunnitelmaa laadittaessa ei ole toteutettu asianmukaista kalastoselvitystä. Laitilan kalastusalueen 1994 teettämään koekalastukseen ei viitata eikä sen tuloksia ole huomioitu.

- Suunnitelmaa tehtäessä on luotettu vanhempaan tietoon, mutta asia korjataan.
+ Täydennetään kalastoa koskevaa tekstiä vuoden 2005 koekalastuksen tiedoilla, jotka lisätään kappaleeseen 3.4.3.

3.5.2 LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT JA LAJIT

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Suunnitelmassa luontodirektiivin luontotyyppien määrittely (joka on suunnitelmassa [lausunnolla ollut luonnos] esitetty kahteen kertaan, taulukko 3 ja taulukko 5) poikkeaa huomattavasti valtioneuvoston ja komission Natura-päätöksen tiedoista - -. Erot selittyvät pääasiassa sillä, että Natura-päätöksessä luontaisesti runsasravinteisen järven piiriin luetut ruovikko- ja muut rantakasvillisuusalueet on hoitosuunnitelmassa luettu vaihettumissoiksi ja rantasoiksi. Ympäristökeskus katsoo, että ihmisen tekemien vedenkorkeuden muutosten synnyttämän ja jatkuvasti melko nopeasti muuttuvan ruovikkovaltaisen kasvillisuusvyöhykkeen syntyhistoria ja muut ominaisuudet eivät pääosiltaan vastaa Natura 2000 -luontotyyppioppaan määritelmää vaihettumissoista ja rantasoista. Kyseiset hehtaarit voisi ympäristökeskuksen mielestä laskea luontotyyppiin luontaisesti runsasravinteiset järvet, tai vaihtoehtoisesti päällekkäisenä molempiin tyyppiin.

- Natura-luontotyyppien määrittely on rajatapauksissa tulkintakysymys.
+ Poistetaan taulukko 5.

Metsäluhtien ja puustoisten soiden yhteispinta-ala Natura-lomakkeessa ja hoitosuunnitelmissa on molemmissa vajaat 30 ha, mutta keskinäisen pinta-alajakautuksen ero on suurehko. Suunnittelun hoidon kannalta tällä ei kuitenkaan ole merkitystä koska molempia pyritään säilyttämään luonnontilaisena.

- Ks. kommentti yllä.
+ Ei muutoksia.

Turun Lintutieteellinen yhdistys ry, Rauman seudun lintuharrastajat ry

Esitämme vielä täydentäviä tietoja Otajärven pesimälinnuston parimääriin ja lajistoon vuoden 2004 laskentojen perusteella: kuikka 3 paria, laulujoutsen 2 paria, tukkakoskelo 1 pari. Järvellä on lisäksi useana vuonna havaittu vaarantuneeiksi luokiteltu mustatiira. Järven rantametsissä pesii 4–5 paria uuttukyyhkyjä, joka on luokiteltu alueellisesti uhanalaiseksi.

- Tiedot tallennetaan, mutta ne eivät sinänsä vaikuta suunnitelman toimenpiteisiin. Yhtenäisyyden takia suunnitelman kuvailevaan osaan ei voida ottaa vuoden 2002 jälkeisiä tietoja.
+ Ei muutoksia.

Lisäksi haluamme muistuttaa, että järvellä esiintyvät myös luontodirektiivin liitteeseen IV(a) kuuluva viitasammakko sekä ainakin kaksi lepakkolajia (pohjanlepakko ja vesisiippa), jotka käyttävät järveä saalistusalueenaan.

- Täydennetään suunnitelman kuvailevan osan tietoja näillä lajeilla.
+ Liitetään tiedot näiden lajien esiintymisestä uuteen kappaleeseen 3.4.6 Muu eläinlajisto ja täydennetään kappaleen 3.5.3 Uhanalaiset lajit alaotsikon Uhanalaiset eläimet tekstiä.

3.7 ALUEEN TÄRKEIMMÄT ARVOT JA SUOJELUN UHKATEKIJÄT

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Ympäristökeskus yhtyy suunnitelman arvioon alueen tärkeimmistä luonnonsuojeluarvoista ja suojelun uhkatekijöistä. + Ei muutoksia.

4 HOIDON JA KÄYTÖN TAVOITTEET

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Ympäristökeskus pitää esitettyjä tavoitteita oikein valittuina, mutta luvussa tulisi vielä erikseen painottaa alueen ensisijaisesti suojeltavien luontotyyppien suojelua luontodirektiivin mukaisesti ja pesivän ja muuttavan linnuston suojelua lintudirektiivin mukaisesti. - Tavoitteet on esitetty lyhyessä muodossa.
+ Lisätään maininta luontodirektiivin luontotyyppien sekä muuttavien ja pesivien lintujen suojelusta ensisijaiseen tavoitteeseen.

Lintudirektiivi edellyttää sekä pesivän että muuttavan linnuston suojelua niin, että erityisesti kiinnitetään huomiota kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen suojeluun sekä lintuihin pesimä- ja muuttoaikana kohdistuvien häiriöiden estämiseen. Otajärvi on kansainvälisesti merkittävä lintukosteikko, jonka arvokkaimmilla osilla lintudirektiivin toteuttaminen edellyttää metsästys- ja liikkumisrajoitusalueita. Direktiivin oikeusvelvoitteet tulisi nostaa korostetusti esiin hoidon ja käytön tavoitteissa. + Ei muutoksia.

5 MAANKÄYTÖN VYÖHYKKEET

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Vyöhykejaossa (kuva 8) on käytetty lähinnä kansallispuistojen hoito- ja käyttösuunnittelussa kehittyntä "strategista" jaottelua, joka sopii huonosti tämän tapaiseen suojelualueeseen. Esi-merkiksi ranta-asukkaiden aktiivisimmassa käytössä ympäri vuoden olevat avovesialueet ovat "syvävyöhykettä", ainoa "kulttuuri-vyöhyke" on rantaniitty, jota on tarkoitus laiduntaa. - Yleisesti käytössä oleva vyöhykejako ei ole parhaimmillaan lintuvesillä, joilla on monenlaisista käyttöä.
+ Ei muutoksia.

6.1 LUONNONTILAN SÄILYTTÄMINEN

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Esitykset luonnontilan säilyttämisestä, vedenpinnan nostosta ja avovesialan lisäämisestä, ranta-alueiden kunnostuksesta ja hoidosta, lintuluotojen kunnostuksesta ja hoidosta sekä muusta kunnostuksesta ja hoitotoimenpiteistä ovat luonnonsuojelullisesti hyvin perusteltuja ja toteuttamiskelpoisia. + Ei muutoksia.

MTK Pyhäranta

Metsien käsittelykielto ei koske yksityisten maille tehtyjä vapaaehtoisia sopimuksia vaan niillä noudatetaan sovittuja sääntöjä jatkossakin. - Lounais-Suomen ympäristökeskus käy tarvittaessa yksityisten luonnonsuojelualueiden omistajien kanssa neuvotteluja rauhoitussäännösten vapaaehtoisesta muuttamisesta. Puustoiset suot ja metsäluhdat tulisi voida säilyttää koskemattomina, sillä ne ovat EU:n luontodirektiivin luontotyyppiä, jonka arvo perustuu puustoon.
+ Selvennetään tekstiä tältä osin kappaleissa 6.1 ja 11.2, jotta väärinkäsityksiltä välttyttäisiin.

Heikki, Liisa ja Pekka Heikola (tilojen Rantala 7:5 ja Orioja 10:5 omistajat Kodisjoella)

Ranta-alueilla ehdotettu hakkuukielto tulisi kumota, koska taloudellinen metsän kasvatus vaatii hoitotoimenpiteiden suorittamisen. Myös ns. lahopuut ym. ovat merkittäviä energiahuollossa. Ja eihän sellainen tiheä pusikko ole edes luonnolle eduksi. Olemassa olevat ojat ja tiet, jotka ovat sinne kerran tehty, pitää sallia niiden kunnostus sekä uusien ojien aukaisu, mikäli se on perusteltua metsän tai peltojen kuivatukseen kannalta. - Kyseessä ei ole hakkuukielto vaan tavoite, jonka mukaan rauhoitusalueilla metsän annettaisiin kehittyä luonnonmukaisesti ja mm. lahopuu jätettäisiin metsään. Tämä lisää metsän monimuotoisuutta ja luonnon-suojelullista arvoa.
+ Ei muutoksia.

6.2 VEDENPINNAN NOSTO JA AVOVESIALAN LISÄÄMINEN

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Linnuston suojelun kannalta kunnostustoimenpiteistä tärkein on vedenpinnan nosto 33–43 cm. Hankalien vahingonkorvauskysymysten välttämiseksi olisi suunnitelmassa perusteltua esittää metsätalous- ja maataloushaittaa kärsimään tulevien alueiden ostamista valtiolle jo ennakolta.

- Nämä alueet tulevat määriteltäviksi vasta veden-nostosuunnitelmassa.

+ Lisätään suositus alueiden hankinnasta valtiolle.

Vesikasvillisuuden poistoalueet tulisi rajata sekä hoitotulosten kestävyuden että luonnollisen maiseman kannalta kasvillisuus- ja syvyysvyöhykkeitä myötäillen, ei suoria rajoja maisemaan leikaten.

- Vesikasvillisuuden poistoalueita ei ole tarkoituksenmukaista määritellä tarkasti tässä suunnitelmassa.

Toteutus tapahtuu luonnonmukaisia rajoja myöden.

+ Ei muutoksia.

Pyhärannan kunta

Hoito- ja käyttösuunnitelmaa tulee täydentää maanomistajille ja osakaskunnille menetetyistä eduista suoritettavilla korvauksilla. Mm. järven vedenpinnan nostosta aiheutuvat vahingot on pyrittävä estämään ja haitat tulee korvata täysimääräisinä.

- Natura-verkoston toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksesta on säädetty luonnonsuojelulaissa ja vedenpinnan noston (jota tämä suunnitelma ei koske) korvauksista vesilaissa.

+ Ei muutoksia.

Maataloustuottajain Kodisjoen yhdistys

Mielestämme maanomistajien näkemyksiä ja näin ollen mm. maatalouden asemaa ei ole otettu huomioon suunnitelmaa laadittaessa. Esimerkiksi veden pinnan noston vuoksi järven yläpuolisten peltöjen viljely hankaloituu ja vaikuttaa siten maanviljelijöiden elinkeinon harjoittamiseen haitallisesti.

- Vedenpinnan mahdollinen nosto tulevaisuudessa tehdään erillisen suunnitelman pohjalta ja vesilain määräyksiä noudattaen. Mahdolliset haitat korvataan vesilain edellyttämällä tavalla.

+ Ei muutoksia.

MTK Pyhäranta

Jos toteutetun 13 cm lisäksi toteutetaan lisänosto, niin kaikki aiheutuvat haitat korvataan täysimääräisenä ja myös tästä aiheutuvat vahingot pyritään estämään (aiheuttaa mm. patoamistarvetta ja pumppaamoiden rakentamista). Myös joen toimintakunnon pitää olla silloin hyvä tulvien estämiseksi. Tähän tarvitaan laaja kunnostus- ja seurantaohjelma ja selvä rahoitus-suunnitelma.

- Ks. kommenttia yllä.

+ Ei muutoksia.

Turun Lintutieteellinen yhdistys ry, Rauman seudun lintuharrastajat ry

Kannatamme myös järven vedenpinnan nostoa sekä alueiden palauttamista luonnontilaan mahdollisimman laajasti. Laidunnus, luotojen raivaukset ja pienpetopyynnit ovat myös mielestämme tärkeitä keinoja alueen luontoarvojen säilyttämiseksi ja lisäämiseksi.

- Tämä suunnitelma ei koske vedenpinnan nostoa.

Laidunnukseen soveltuvia alueita laajennetaan suunnitelmassa. Laidunnus ja luotojen raivaus ovat normaalia kosteikkojen hoitoa.

+ Täydennetään tekstiä siten, että myös lintujen pesimälautojen rakentaminen on mahdollista, aluksi koemielessä.

Heikki, Liisa ja Pekka Heikola (tilojen Rantala 7:5 ja Orioja 10:5 omistajat Kodisjoella)

Otajärven vedenpinta on nyt jo riittävän korkealla. Tilamme halki kulkee Orioja, joka on ollut korkeammalla koko ajan, riippumatta järven pinnan korkeudesta. Syynä pidämme tähän vesiyhteyden puuttumista avoveteen sekä veden mukana tulevaa kiintoainesta, joka kertyy ojan suuhun. Ehdotuksemme on jopa yhtenevä pienin muokkauksin suunnitelman kanssa. Jatketaan Oriojaa vaikka ruovikkoon päin ja kierretään sen kanssa pitkin järveä, jotta saadaan vesi virtaamaan ja alueen vesi vaihtumaan. Sanontakin kuuluu ”virtaava vesi ei sammaloidu”. Jatkamisella tarkoitamme vain vesikasvien niittoa, ei kaivuuta. Pääasia on veden liike. Oriojan virtaama on mielestämme riittävä hoitamaan tätä työtä sillä suunnalla.

- Kunnostusniitot ovat mahdollisia, mutta myös suunniteltu laajempi laidunnus tuottaisi varmaan saman tuloksen.

+ Täydennetään tekstiä kappaleessa 6.2 siten, että mm. Oriojan suun avaaminen kasvillisuutta niittämällä on mahdollista.

6.2 VEDENPINNAN NOSTO JA AVOVESIALAN LISÄÄMINEN

Heikki, Liisa ja Pekka Heikola (jatkuu)

Lisäksi Oriojan tilalta laskee Metsähallituksen maan läpi oja, jonka perkaaminen on sallittava (kauppakirjassa maininta).

- Kauppakirjan ehtoja noudatetaan.
- + Suunnitelmaa ei tarvitse muuttaa tämän takia.

6.3.1 LAIDUNTAMINEN

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Esitetty laidunalue on myös linnustonsuojelun ja luontotyyppien suojelun kannalta mielekkäin, joskin järven puoleinen raja on viety epätarkoituksenmukaisen pitkälle. Ympäristökeskuksen mielestä myös Kodisjoen länsipuolinen laidunalue, Salorannan vuohitilan laidunkäytössä nyt olevat alueet ja laitumen laajentaminen osalle valtion Laitilan kaupungilta ostamaa aluetta tulisi sisällyttää suunnitelmaan laidunnettavina alueina. Myös lintutornin ja Pyhärannan rajan välisellä kaistalla sekä Jynninkallion ja Salorannan välisellä rannalla laiduntaminen olisi linnuston suojelun kannalta mahdollista. Tällöin tulisi kuitenkin turvata priorisoituihin luontotyypeihin kuuluvat pienehköt kuviot.

- Laidunnusalue on piirretty liian kauas järven keskellä.
- + Täydennetään tekstiä kappaleessa 6.3.1 siten, että pohjoispään laitumeksi soveltuva alue on laajempi ja tehdään vastaava muutos karttaan 9.

Laitilan kaupunki

- - Kaupunginhallitus katsoo, ettei rajoittavilla rauhoitussäännöksillä saa aiheuttaa haittaa karjanhoidolle ja eläintenpidolle eikä muutoinkaan vaikeuttaa normaalia maaseutuelinkeinotoimintaa. Laiduntaminen pitää sallia muuallakin kuin järven pohjoispäässä.

- Laidunnus on tärkein rantaniittyjen hoitomuoto. Suunnitelman kartassa on osoitettu parhaiten laidunnukseen soveltuva alue Otajärvellä. Kuitenkin suurin osa pohjoispään rannoista soveltuu laidunnukseen lukuun ottamatta Levonnokan ja Rannansuon välistä aluetta, jossa entisellä laidunmaalla kasvaa jo vankka koivikko. Lisäksi tämä alue on sellaista Natura-luontotyyppiä, jota ei ole suotavaa muuttaa.
- + Täydennetään tekstiä kappaleessa 6.3.1 siten, että pohjoispään laitumeksi soveltuva alue on laajempi ja tehdään vastaava muutos karttaan 9.

Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys ry

- - VS perinnemaisemayhdistys on huolissaan pohjoispään alueiden umpeenkasvusta ja pitää hoito- ja käyttösuunnitelman esityksiä laidunnettaviksi alueiksi riittämättömänä. Levonnokasta itään kasvillisuudessa on Naturan erityisesti suojeltavia luontotyyppiä metsäluhdat (9080) ja puustoiset suot (91D0). - - Alueelle ei ainakaan tällä hetkellä laidunnusta suositeltu, mikä onkin yhdistyksemme mielestä kummeksuttavaa. Kyseinen alue on nimittäin yksi koko järven parhaista alueista, jossa laidunhistoria on yhä nähtävissä siellä täällä. - - Tämän puustoisesta alueesta ja itään suuntaavan niemekkeen ruovikkoisten rantojen laidunnus olisi niin taloudellisesti kuin luonnon monimuotoisuuden edistämisen kannalta järkevää. Varsinkin metsäluhdan ja rannan välissä kuuset kasvavat kovaa vauhtia umpeuttaen avoimet maisemat.

- Ks. kommenttia yllä.
- + Ei muutosta tältä osin.

Laitumeksi soveltuvat alueet jatkuvat itään Santakarin kautta aina Rannansuohon asti. Rannansuon eteläosissa on - - vanhaa peltoa, jonka laidunnus olisi myös pusikoitumisen estämiseksi erityisen suositeltavaa. Myös koko Rannansuon alueen laidunnus yhdistettynä Salorannan tilan nyt 5 vuotta laitumena olleisiin lohkoihin loisi laidunnettuna edustavan laajan, puoliavoimen kokonaisuuden.

- Salorannan ja Rannansuon väliselle Metsähallituksen alueelle samoin kuin Salorannasta pohjoiseen olevalle ranta-alueelle on tehty äskettäin laidunvuokrasopimukset.
- + Täydennetään tekstiä kappaleessa 6.3.1 siten, että järven itäosan laitumeksi soveltuva alue on laajempi ja tehdään vastaava muutos karttaan 9.

6.3.1 LAIDUNTAMINEN

Varsinais-Suomen perinnemaisemayhdistys ry (jatkuu)

Karjanomistajat ovat pääsääntöisesti myös kummek-suneet pohjoislaidan laidunalueita. Hetteikköinen kurjenjalka-saravaltainen alue on aivan liian vetistä laidunalueita – painavat naudat voivat upota pehmeään lietteiseen rantaan ja lammaseläimet eivät pitkälle veteen mene. Lähempänä rantaa toki voi löytyä myös laidunnukseen soveltuvia alueita, ei kuitenkaan esite-tyssä laajuudessaan (kuva 9).

- Laidunnukseen soveltuva alue on merkitty karttaan (kuva 9) ulottuvaksi liian kauas järven keskelle.
+ Kavennetaan kuvan 9 laidunalueita Iso-Kaskisen koillispuolella, samalla kun laidunnukseen soveltuvaa aluetta muutoin laajennetaan tästä alueesta rantojen suuntaisesti sekä länteen että etelään.

Heikki, Liisa ja Pekka Heikola (tilojen Rantala 7:5 ja Orioja 10:5 omistajat Kodisjoella)

Kannattamme alueiden laidunnusta, mutta järvelle suunniteltu laidunalue Oriojan viereen on varmasti hyvä, mutta alueen huolto ja hoito vaativat tieyhteyden, ja ainakaan meidän mielipidettä ei ole kuultu, mistä sinne kuljetaan.

- Tieyhteys selvitetään ennen kuin laidunnus alkaa. Tällöin myös naapurikiinteistöjen omistajia kuullaan.
+ Ei muutoksia.

Mika Latvala ja 5 muuta maanomistajaa

Kuvaavaa luonnokselle on, että kaikkialla muualla maassamme laidunnusta käytetään tehokkaana luonnonhoidon toimenpiteenä, lähinnä estämään pensaitten ja ruovikoiden leviämistä.

- Laidunnus on tärkein rantaniittyjen hoitomuoto myös täällä. Suunnitelman kartassa on osoitettu parhaiten laidunnukseen soveltuva alue Otajärvellä. Kuitenkin suurin osa pohjoispään rannoista soveltuu laidunnukseen lukuun ottamatta Levonnokan ja Rannansuon välistä aluetta, jossa entisellä laidunmaalla kasvaa jo vankka koivikko.
+ Täydennetään tekstiä kappaleessa 6.3.1 siten, että järven itäosan laitumeksi soveltuva alue on laajempi ja tehdään vastaava muutos karttaan 9.

Riitta Saloniemi (Salorannan tilan omistaja Laitilassa)

Ongelmaksi muodostuu nyt että alue, joka minua olisi miellyttänyt (vuokrattavaksi laidunmaaksi) on suunnitelmaan merkitty puustoiseksi suoksi ja luonnonmetsäksi. Minun silmäni näkee alueella vain umpeenkasvanutta kuusikkoa ja koivikkoa, pohjana hyvinkin rehevä vanha pellonpohja, jossa olisi totisesti syötävää, kaiken kruunaisi se, että suurimman osan alueesta voisin tarkastaa aamukahvipöydästä, joten se helpotaisi työmäärääni edes vähän.

- Salorannan tilalla on ollut laidunvuokrasopimus Metsähallituksen kanssa tilan länsipuolisesta alueesta. Toukokuussa 2005 vuokra-alueita laajennettiin sekä itään että länteen. Kuitenkin Levonnokan ja Rannansuon välinen ranta-alue kasvaa liian tiheää metsää, jotta se soveltuisi laidunmaaksi.
+ Täydennetään tekstiä kappaleessa 6.3.1 siten, että itäosan laitumeksi soveltuva alue on laajempi ja tehdään vastaava muutos karttaan 9.

Eero Kuisma (toimitusjohtaja, Laitila)

Otajärven ympäristöä voidaan hyödyntää myös elinkeinollisesti. Tuntuu esimerkiksi täysin käsittämättömältä laiduntamisen kieltäminen järven lähivaikutusalueella. Laitilan kaupungin kannalta on todella tärkeää asumisen pysyvyys ja sitä kautta elinvoimaisuus, jota järkevä ammatinharjoittaminen ja toimeentulon saaminen edellyttää. Rajoitukset eivät kerta kaikkiaan ole tästä maailmasta.

- Natura-alueen hoidon ja käytön päätarkoitus on luonnon monimuotoisuuden suojeleminen. Laiduntamista ei kiellä, vaan päinvastoin sitä elvytetään tukitoimin vuosikymmeniä umpeen kasvaneilla alueilla.
+ Ei muutoksia.

6.7 LAJISTON SUOJELU

Laitilan kalastusalue

Koska suunnitelmassa esitettyjen, vanhentuneiden ja vajavaisten kalaston ja rapukannan tilan arvioiden perusteella ei selvästikään ole mahdollista tehdä vakavasti otettavia päätöksiä kalaston tai rapukannan hoidosta ja käytöstä, kalastusalue edellyttää lisäksi kesällä 2005 toteutettavien tai vastaavan tasoisten kalaston ja rapukannan selvitysten tulosten huomioimista. Otajärven kalaston ja rapukannan jatkuvan hoidon ja seurannan kustannusten realistinen arvioiminen ja sisällyttäminen Otajärven Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan on täysin välttämätöntä.

- Suunnitelmaa täydennetään Laitilan kalastusalueelta saatavilla tiedoilla. Tehdään muutos pohjoispään rajoitusalueeseen kalastusmahdollisuuksien säilyttämiseksi. Tämän suunnitelman vaikutus kalastoon ja rapukantoihin on niin pieni, että niiden hoitotoimia ei ole tarpeen sisällyttää tähän, vaan se voidaan toteuttaa kalastusalueen laatimaa kalavesien hoitosuunnitelmaa seuraten.

+ Täydennetään kalastoa ja rapukantaa koskevaa tekstiä kappaleessa 3.4.3 vuoden 2005 koekalastuksen tiedoin. Pienennetään Otajärven pohjoispään sulan veden aikaista rajoitusaluetta länsiosastaan.

7 KULTTUURIARVOJEN SUOJELU

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Luontoa ja historiaa koskevasta luvusta puuttuu maininta Tamminiemen kalastajatorpasta. Torppa oli olemassa jo ennen Otajärven vanhoja vedenpinnan laskuja. Viljelypalstoineen se oli paikallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen jäännös, jota arvostivat sellaisenaan myös seudun asukkaat.

- Torppa arvioitiin korjauskelvottomaksi ja purettiin v. 2000.

+ Lisätään maininta Tamminiemen pientilasta.

8 LUONNON KÄYTTÖ

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Alueen käyttö, sen painotukset ja rajoitukset on suunniteltu tasapainoisesti ja metsästys- ja muut rajoitukset on kohdistettu perustellusti.

+ Ei muutoksia.

8.2 KALASTUS JA VENEILY

MTK Pyhärinta

Järvellä harrastettavalle virkistyskalastukselle ja veneilylle pitää turvata nykytasojatkossakin (ei vaikuta suojeluarvoihin).

- Suunnitelma esittää vesialueelle rajoituksia ainoastaan Otajärven pohjoisosaan.

+ Pienennetään Otajärven pohjoispään sulan veden aikaista rajoitusosaa Pyhärannan puolelta mm. kalastusmahdollisuuksien takia.

Laitilan kalastusalue

- - Suunnitelmassa esitetyt rajoitusehdotukset tulevat kuitenkin dramaattisella tavalla heikentämään alueen kalatalouden yleistä etua. Liikkumisrajoituksista seuraavat metsästyslupatulojen menetykset tulevat käytännössä vähentämään lähes olemattomaksi sen taloudellisen panoksen, jonka osakaskunnat ovat toistaiseksi kysyneet suuntaamaan pitkällä aikavälillä äärimmäisen tärkeään kala- ja rapukantojen hoitotoimintaan.

- Suunnitelma rajoittaa liikkumista (ja sitä kautta myös kalastusta) vain matalalla ja vaikeakulkuisella alueella Otajärven pohjoispäässä. Oheinen kalastusalueen arvio tämän vaikutuksesta alueen kalatalouteen on liioiteltu.

+ Pienennetään Otajärven pohjoispään sulan veden aikaista rajoitusosaa Pyhärannan puolelta.

8.2 KALASTUS JA VENEILY

Laitilan kalastusalue (jatkuu)

Lisäksi koko Kodisjoen kunnan vesialueen asettaminen liikkumis-kieltoon käytännössä koko sulavesikauden ajaksi loukkaa vakavalla tavalla alueen kalatalouden, kalastuksen harjoittajien ja asukkaiden yleistä etua. Laitilan kalastusalue ei ilman osakaskuntien omaehtoista toimintaa ja panostusta kykene täyttämään niitä vaatimuksia, joita Otajärven kalaston ja rapukannan asianmukainen hoito edellyttävät. Täsmällisiä korvauksia tai edes korvausehdotuksia ei suunnitelmassa esitetä. Jatkuviin vuosittaisiin panostuksiin kalaston ja rapukannan hoidossa ei oteta suunnitelmassa kantaa. Kalaston tai rapukannan seurantaan ja selvityksiin, kuten ei myöskään hoitotoimiin, esitetä lainkaan korvaavia tai uusia määrärahoja, vaikka esimerkiksi sudenkorentoselvitykseen on suunnitelmassa varattu huomattava taloudellinen panostus. Järven merkitys ja tila tulevat suunnitelman toteutuessa ehdotuksen mukaisena merkittävästi heikkenemään niin kalaston kuin rapukannankin kannalta. Valvonnan ja hoitotoimien vähetessä on varsinkin rapukannan osalta mahdollista, että peruuttamattomia vahinkoja tapahtuu.

- Ks. kommentti edellä.
Natura-alueen rauhoitusten korvauksista säädetään luonnonsuojelulaissa eikä niitä ole syytä ennakoida suunnitelmassa. Periaate on kuitenkin, että tiukemmista rajoituksista seuraa enemmän korvauksia.
+ Ei muutoksia.

8.3 METSÄSTYS

Metsästysseura Kodisjoen Raiku ry

Me Kodisjoen Metsästysseura Raikun jäsenet vetoamme teihin, että kuntamme alueella olevaa lähes ainoaa sorsastuspaikkaamme Otajärveä ei rauhoitettaisi, kuten suunnitelmissanne ilmenee. Tämä oikeus on ollut pienen seuramme henki ja elämä. Syksyiset sorsasopat aloituspäivänä on ollut pitkä perinteemme. Vuotuiset ampumamäärät ovat olleet pieniä jo senkin takia, että sorsia ei ole ollut. Muilla kuntamme alueella olevilla järvillä mökkikanta on niin runsas, ettei metsästys ole mahdollista. Suuri ihmetyksemme on, että miten tällaisia ehdotuksia voidaan tehdä kuulematta ollenkaan sitä koskevia ihmisiä. Vuotuiset vieraslupamaksut ovat kartuttaneet kassaamme noin 1 000 €/vuosi. Tämä on henkisesti ja taloudellisesti niin iso isku seuramme toiminnalle, että emme voi tätä hyväksyä. Henkisen säryn saamme kompensoitua taloudellisella hyödyllä, jonka on oltava huomattava.

- Metsästysseura Raikun on mahdollisuus saada kompensoitua menetettyä metsästysaluetta joko sopimalla kahden muun seuran kanssa yhteisestä lupa-alueesta muualla Otajärvellä tai tekemällä vuokrasopimus Metsähallituksen omistamista maista muualla Otajärvellä. Rauhoituksen yhteydessä metsästystulojen myynnin menetyksestä maksetaan korvaus alueen omistajille.
+ Ei muutoksia.

Varsinais-Suomen riistanhoitopiiri

Ennen suunnitelman hyväksymistä pitää ottaa huomioon metsästysseurojen toivomukset liittyen vesilintumetsästykseen Otajärven pohjoisosissa. Jos metsästäjät kokevat, että heidän toivomuksiaan ei riittävästi oteta huomioon, riski on suuri, että pohja tehokkaaseen pienpetojen pyyntiin häviää. Jos niin käy, suunnitelma ei palvele tarkoitustaan.

- Metsästäjät ovat Otajärvellä yksi käyttäjäryhmä, ja tärkeä sellainen. Tähän saakka koko järvi on ollut metsästysaluetta. Metsästyskieltoalue pohjoispäässä todennäköisesti lisää sorsien esiintymistä koko järvellä syksyisin ja vähentää metsästyksestä muille käyttäjäryhmille aiheutuvaa häiriötä.
+ Pohjoispään metsästyskieltoaluetta pienennetään vähän länsiosastaan Pyhärannan puolella.

VS riistanhoitopiiri katsoo erittäin tärkeäksi, että rauhoituspäätöksiä tehtäessä joko sopimuksella maanomistajien kanssa tai hankkimalla maata valtion omistukseen, metsästystä ei kielletä alueilla mihin sitä ei ole suunnitelman mukaan ehdotettu.

- Muita metsästyskieltoalueita ei ole tarkoitus perustaa. Valtion omistamia alueita tullaan avaamaan metsästykselle osana kokonaisratkaisua.
+ Ei muutoksia.

8.3 METSÄSTYS (jatkuu)

Suomen metsästäjäliiton Varsinais-Suomen piiri

-- Suunnitelmassa viitataan useammassakin kohdassa metsästyksen vaikutuksiin ja todetaan mm. että pienpetopyynnin on jatkuttava Otajärvellä sen "täysrauhituksen" jälkeenkin. Suunnitelmasta ei kuitenkaan käy ilmi mitenkä Otajärvelle perustettavan petopankin liikevoitto käytännössä osakkaille jaetaan. Metsästäjiltä kielletään liikkuminenkin alueella, jolla tulisi säilyttää nykyisen tasoinen pienpetojen pyyntihjelma. Koska pienpetojen pyynti on myös metsästystä, se vaatii harrastajaltaan metsästäjäututkinnon ja riistanhoitomaksun suorittamisen. Kun pyyntiin lisäksi tarvitaan maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupa, ei Otajärven pienpetokantoja pystytä pitämään siedettävällä tasolla Metsähallituksen tai ympäristökeskuksen palkkaamien rahtimetsästäjien voimin.

Suunnitelmassa mainitaan (vihjaistaan) jonkinlaiset erillis-sopimukset tuntemattomien osapuolten kanssa. Erillislupa-politiikan on metsästy- ja kalastuspuolellakin todettu aiheuttavan liian paljon "ympäristöongelmia" ja vain vahingoittavan toimintaa.

Metsästyssseuratoiminta perustuu jäsenten yhdenvertaisuuteen ilman ikään, sukupuoleen tai "sukusäätyyn" liittyviä velvoitteita. Metsästäjäliiton VS piiri esittääkin, että Otajärven alueen metsästyksen liittyvät asiat tulee jättää edelleen metsästysoikeuksien haltijoiden (paikalliset metsästyssseurat ja Ihoden ja Vaimaron alueen osakaskunta) päätettäväksi ilman mitään ulkopuolisten tahojen erillislupamenettelyjä.

Edellä mainitusta syystä johtuen piiri esittää, että Otajärven hoito-suunnitelmasta tulee poistaa metsästyksieltoja koskevat suunnitelman osat ja korvata se sopimuksilla paikallisten metsästyssasioista vastaavien tahojen kanssa.

8.4 RETKEILY JA LIIKKUMINEN RANTA-ALUEILLA

Kodisjoen kunta

-- Luonnonsuojelullisen tavoitteen lisäksi Natura-verkoston tavoitteen määrittelevä luontodirektiivi edellyttää myös, että suojelutoimenpiteissä otetaan huomioon "taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet". Erityispiirteissä mainitaan, että otetaan huomioon metsästyksen, kalastuksen, retkeilyn sekä luontomatkailun harjoittamisen mahdollisuudet alueella luonnonsuojelullisten tavoitteiden vaarantumatta. Nämä tavoitteet jäävät saavuttamatta, jos Otajärven pohjoisosassa toteutuisi liikkumisrajoitus koko sulan veden ajan. Paikallisille asukkaille järven tarjoamat mahdollisuudet kalastukseen, retkeilyyn ja muihin aktiviteetteihin ovat osa luonnon ehdoilla elämistä ja elintärkeä asia asuinympäristössä viihtymiselle. Perinteisiä luonnonharrastuksia tulee saada harjoittaa vastedeskin. Lintujen pesimäaikaista rajoituksia kunnanhallitus voi kuitenkin puoltaa.

- Suunnitelman tavoitteena on turvata pesimärauha Otajärven arvokkaalle linnustolle sekä pyrkiä pysäyttämään muuttavat sorsat järven pohjoispäähän. Näitä luonnonhoidollisia toimia täydennetään vielä pienpetojen pyynnillä ym. toimenpiteillä. Tältä osin tavoite lienee lähellä lausunnonantajan näkemyksiä; vain toimenpiteistä on erilainen näkemys. Suunnitelmassa ei myöskään esiinny mitään "rahtimetsästäjiä" vaan paikallisia seuroja ja niiden jäseniä.
+ Ei muutoksia.

- Suunnitelmassa ei puhuta erillis-sopimuksista, tämä on väärinkäsitys. Sen sijaan siellä mainitaan rajoituksia, joista voi olla poikkeuksia mm. pienpetojen pyynnin tms. takia. Tämä on normaali käytäntö suojelualueilla.
+ Ei muutoksia.

- Suunnitelmassa todetaan (kappale 8.3), että myös Metsähallituksen alueet tullaan vuokraamaan paikallisille metsästyssseuroille osana kokonaisratkaisua.
+ Selvennetään sanamuotoa kappaleessa 8.3, jotta asiassa ei syntyisi väärinkäsityksiä.

- Metsästyksen ohjauksessa käytetään sopimusmenettelyä, mutta se tuskin antaa riittävän tuloksen.
+ Ei muutoksia.

- Pohjoispää on tärkeä lintujen pesimäalue ja muutonaikainen levähdys- ja ruokailualue. Matalan veden ja vesisammalen takia siellä on vaikea kulkea veneellä. Sen virkistysellinen arvo on vähäinen. Syvempi osa järvestä on tärkeämpi kalastukselle ja muulle virkistyskäytölle eikä sinne ole tulossa rajoituksia. Myös kodisjokilaiset voivat liikkua järven länsi- ja eteläosissa.
+ Pienennetään Otajärven pohjoispään sulan veden aikaista rajoitusosaa länsikulmastaan. Tarkennetaan liikkumisrajoituksia koskevaa tekstiä kappaleessa 8.4 siten, että maanomistajien ja laidunten hoitajien liikkuminen todetaan mahdolliseksi rajoituksista huolimatta.

8.4 RETKEILY JA LIIKKUMINEN RANTA-ALUEILLA (jatkuu)

Pyhärannan kunta

Kunta ei voi hyväksyä koko sulan veden ajan kattavaa liikkumisrajoitusta koskien kunnan aluetta Otajärven pohjoisimmassa kulmassa. Kunta perustaa kantansa siihen, että kyseinen alue on yksi järven parhaista uistelukalastuspaikoista. Juuri mahdollisuus kalastuksen kaltaisiin vapaa-ajan aktiviteetteihin koko kunnan alueella on ollut perinteisesti yksi niistä vetovoimatekijöistä, joiden ansiosta Pyhäranta on tullut tunnetuksi omien rajojensa ulkopuolella. Perinteiset harrastusmuodot tulee turvata jatkossakin kaikissa olosuhteissa. Lintujen pesimäaikaista rajoituksia kunta ei kuitenkaan vastusta.

- Pohjoispää on tärkeä lintujen pesimäalue ja muuton-aikainen levähdys- ja ruokailualue. Matalan veden ja vesisammalen takia siellä on vaikea kulkea veneellä. Sen virkistysellinen arvo on vähäinen. Syvämpi osa järvestä on tärkeämpi kalastukselle ja muulle virkistyskäytölle eikä sinne ole tulossa rajoituksia. Pyhärannan kunnan alueen rantaluhdilla on liikkumisrajoitus vain lintujen pesimäaikaan.

+ Poistetaan Otajärven pohjoispään sulan veden aikainen liikkumisrajoitusalue Kodisjoen ja Pyhärannan rajan länsipuolelta.

Laitilan kaupunki

Järven pohjoisosaan suunniteltu rajoitusalue rajoitukseen aiheuttaa kuitenkin järven virkistyskäyttömahdollisuuksien pienentymisen ja eräiltä osilta kokonaan loppumisen Laitilan kaupungin alueella. Kh katsoo, että rajoitusalueen määräyksiä tulisi muuttaa siten, että Laitilan kaupungin alueella sijaitsevat Otajärven rantamaat olisivat edelleen vapaita virkistyskäyttöön, metsästykseen, kalastukseen ja marjastukseen. Kaupunkilaisten edun mukaista ei ole eikä järven kannalta järkevää koko sulan veden aikainen liikkumiskielto. Lintujen pesimäaikainen tilanne on eri asia.

- Otajärven pohjoisosan Laitilan puoleiset rannat ovat soistunutta luhtaa, jossa ei voi kulkea. Ruuhella liikkuminen on vaivoin mahdollista korkean veden aikaan. Lintujen tarkkailu ja metsästys ovat olleet ainoita virkistyskäyttömuotoja täällä. Lintuharrastajat kanavoidaan Jynninkalliolle. Metsästysrajoitus tällä alueella on välttämätön samalla kun metsästys muualla järvellä voi jatkua. Ainoastaan Levonnokan länsipuolisilla ranta-alueilla voisi olla merkitystä muulle virkistystoiminnalle.

+ Pienennetään Otajärven pohjoispään sulan veden aikaista liikkumisrajoitusaluetta siten, että se ei ulotu Levonnokan länsipuolelle.

Maataloustuottajain Kodisjoen yhdistys

-- Alueille suunnitellut liikkumisrajoitukset ovat suhteettomia, sillä maanomistajien liikkuminen ko. alueilla on ehdottomasti turvattava.

- Liikkumisrajoitukset eivät koske maanomistajien elinkeinotoimintaan liittyvää kulkua rauhoitusalueella esim. laiduneläinten hoidon tms. vuoksi. Rajoitukset eivät luonnollisestikaan koske kesämökkintontteja tai kulkua niille.

+ Ei muutoksia.

MTK Pyhäranta

Ohjattu retkeily ja luontoharrastus pitää turvata jatkossakin kaikissa olosuhteissa.

- Tähän tämä suunnitelma tähtää.

+ Ei muutoksia.

Perustetuilla luonnonsuojelualueilla maanomistajien välttämätön liikkuminen on sallittava.

- Tämä turvataan suunnitelmassa.

+ Ei muutoksia.

Turun Lintutieteellinen yhdistys ry, Rauman seudun lintuharrastajat ry

Liikkumis- ja metsästysrajoitukset ovat välttämättömiä tehokkaan suojelun saavuttamiseksi. Rajoitukset tulee merkitä maastoon niin selvästi, että jokainen alueella liikkuva ne huomaa.

- Rajoitukset merkitään maastoon aikanaan.

+ Lisätään maininta luonnonsuojelualueen merkinnästä kappaleeseen 8.5.

Suomen metsästäjäliiton Varsinais-Suomen piiri

Alueelle kaavailtu liikkumiskielto tulee joko kokonaan poistaa tai maksimissaan säätää esitetyille alueille siten, että liikkumiskielto alkaisi 1.5. ja päättyisi 15.7. koko liikkumiskieltoon esitetyillä alueilla.

- Liikkumiskielto rantaluhdilla turvaa lintujen pesimisrauhan. Pohjoispään koko sulan veden kattava liikkumiskielto taas on tarpeen muuttavien sorsien pysäyttämiseksi järvelle.

+ Ei muutoksia.

8.4 RETKEILY JA LIIKKUMINEN RANTA-ALUEILLA (jatkuu)

Heikki, Liisa ja Pekka Heikola

Alueelle suunniteltu liikkumiskielto pitäisi miettiä uudelleen. Jo jokamiesoikeuskin sallii alueella liikkumisen ja ketä siellä liikkuu ja kulkee, ottaa varmasti myös luonnon huomioon. On totta, että kun aluetta mainostetaan ja markkinoidaan, virkistyskäyttö kasvaa ja alueelle tulee sellaisiakin, jotka ei ota aluetta/luontoa huomioon. Paikallisten ja maanomistajien kulkua ei pitäisi rajoittaa. Suositukset riittävät.

- Maanomistajien elinkeinotoimintaan liittyvää kulkua ei rajoiteta.
+ Ei muutoksia.

Mika Latvala ja 5 muuta maanomistajaa

Liikkumisrajoituksilla estetään esimerkiksi varisten ja pienpetojen kannan rajoittamista.

- Liikkumisrajoitukset eivät estä varisten ja pienpetojen vähentämistä. Metsähallituksen mailla liikkumislupa myönnetään samalla kertaa kuin oikeus em. otusten vähentämiseen.
+ Ei muutoksia.

8.5 PALVELUVARUSTUS JA LUONTO-OPASTUS

Heikki, Liisa ja Pekka Heikola

Jynninkalliolle suunnitellulle lintulavalle suunniteltua polkua ja huoltoreittiä ei pidä tehdä tilojemme kautta. Kulkuyhteys on järjestetty toimituksessa n:o 16 237 tilan Saloranta RN:o 10:2 hyväksi perustettua tietä käyttäen.

- Kulkuyhteys Jynninkalliolle ratkaistaan ennen kuin rakentaminen aloitetaan. Tavoitteena on löytää toimiva ratkaisu, joka tyydyttää kaikkia osapuolia.
+ Ei muutoksia.

Simo Yli-Kaila (maanomistaja Laitilassa)

Emme - - suostu siihen, että tilaamme käytetään leirytympaikkana, koska muualla alueella liikkuminen on kielletty. Metsähallituskin yritti tuoda jo polttopuut valmiiksi tilallemme.

- Suunnitelman tarkoituksena on kanavoida järvellä liikkumista sellaisiin paikkoihin, joissa siitä ei ole luonnolle häiriötä. Metsähallitus ei ole tuonut polttopuita Yli-Kailan tilalle eikä muuallekaan.
+ Lisätään vaatimaton telttailupaikka Pyhärannan Nuuskiin Tamminiemen pihapiiriin Metsähallituksen alueelle. Tämä on osa retkeilyn kanavoimista valtion omistamalle alueelle.

Suunnitelmassa todetaan yksiselitteisesti, ettei tilallemme olekaan mitään sellaisia luonnonarvoja, joita tulisia erikseen suojata. Päinvastoin kuten suunnitelman s. 44 viimeisessä kappaleessa [tässä versiossa s. 52] todetaan liikkuminen voidaan sallia rajoituksetta. Siten, koska Iso-Haltrista pohjoiseen kaikki liikkuminen on kielletty, kaikki liikkuminen keskittyy tilallemme ja haitat keskitetään tilallemme. Käytännössä tilastamme tulee yhteiskäyttöön otettu virkistysalue.

- Suunnitelmassa ei oteta kantaa Yli-Kailan tilan luonnonarvoihin, vaan todetaan että ranta-alueella Vähä-Haltrista etelään (ja pohjoiseen) voidaan kulkea ilman liikkumisrajoituksia. Tämä suunnitelma pyrkii keskittämään järven rannalla kulkemisen neljään paikkaan (Pulterinnokka, Nuuski, Kodisjoen lintutorni, Jynninkallio), mikä toivottavasti rauhoittaa myös Yli-Kailan omistaman tilan rantoja.
+ Pienennetään Otajärven pohjoispään sulan veden aikaista liikkumisrajoitusalueita siten, että se ei ulotu Levonnokan länsipuolelle.

11.1 TOTEUTUS JA TYÖNJAKO

Laitilan kaupunki

Hoito- ja käyttösuunnitelmaa tulee täydentää maanomistajille ja osakaskunnille menetetyistä eduista suoritettavilla korvauksilla mahdollistaen jokavuotisen järven hoidon (kala- ja rapuistutukset, kaislanniito ym.).

- Natura-verkoston toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksesta on säädetty luonnonsuojelulaissa. Tämä suunnitelma ei vaikuta istutustoimintaan.
+ Ei muutoksia.

11.2 NYKYISTEN RAUHOITUSSÄÄDÖSTEN UJDELLEENARVIOINTI

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Natura-alueen luontotyypeistä metsäluhdat ja puustoiset suot ovat luontodirektiivin ensisijaisesti suojeltuja luontotyyppiä. Mikäli lintudirektiivin lintujensuojeluarvot eivät ole esteenä, luontotyyppiltään tulkinnanvaraisilla kuvioilla ensisijaisena tavoitteena tulee olla metsäluhtien ja puustoisten soiden suojelu - -. Kun mainittujen puustoisten luontotyyppien suojelu edellyttää kasvillisuuden täyttämistä suojelua, on samoja rajoituksia mielekästä käyttää myös niihin lomittuvilla, suunnitelmassa luontotyyppittömiksi inventoiduilla alueilla. Myös vanhoja rauhoituspäätöksiä on tarpeen näin muuttaa ja maksaa tarvittavia lisäkorvauksia.

- Yksityisillä luonnonsuojelualueilla rauhoitus-säännökset mahdollistavat rantametsien hoidon myös metsäluhdilla ja puustoisilla soilla, jotka ovat luontodirektiivin luontotyyppiä, ja joita täällä on aika paljon (ks. kartta 4).
+ Täydennetään tekstiä kappaleessa 11.2 koskien suojeltavia luontotyyppiä yksityisillä luonnonsuojelualueilla.

Kodisjoen kunta

Viranomaisten kanssa tehtyihin sopimuksiin tulisi voida luottaa ja siksi Otajärven ranta-alueita koskevan vapaaehtoisen suojelusopimuksen tehneiden maanomistajien oikeuksia tulee kunnioittaa jatkossakin. Hoito- ja käyttösuunnitelman tulisi sisältää myös maininnan maanomistajille ja osakaskunnille menetetyistä eduista, mahdollisista aiheutuneista haitoista tai vahingosta suoritettavista korvauksista.

- Yksityisten rauhoitusalueiden määräyksiä voidaan muuttaa vain yhteisymmärryksessä maanomistajan kanssa. Mikäli muutoksesta päästään sopuun, maksetaan mahdollisesta menetetyistä haitasta korvaus. EU:n luontodirektiivi edellyttää siinä mainittujen luontotyyppien nykyistä parempaa suojelua.
+ Selvennetään asiaa koskevaa tekstiä kappaleessa 11.2, jotta väärinkäsityksiä ei syntyisi.

Pyhärannan kunta

Otajärven ranta-alueita koskevan vapaaehtoisen suojelusopimuksen tehneiden maanomistajien oikeuksia tulee kunnioittaa sen sijaan, että sopimuksia ruvetaan yksipuolisesti muuttamaan (mm. metsien käsittelykielto). Suojelusopimukset on tehty vapaaehtoisesti ja pysyviksi.

MTK Pyhäranta

Yksityisten mailla olevilla luonnonsuojelualueilla pitää jatkossakin noudattaa tehtyjä sopimuksia (ne on tehty vapaaehtoisesti ja pysyviksi).

- Ks. kommentteja yllä.
+ Selvennetään asiaa koskevaa tekstiä kappaleessa 11.2, jotta väärinkäsityksiä ei syntyisi.

Mikko Käräjämäki (tilan Seikkula 1:5 omistaja Kodisjoella)

Minulla on vapaaehtoinen rauhoitussopimus, jossa metsää saa metsänhoidollisesti hakata, ja tarvitsen sieltä puuta asuntoni puulämmitykseen.

Mika Latvala ja 5 muuta maanomistajaa

- - Otajärven alueella olevat maanomistajat ovat hyvässä uskossa tehneet vapaaehtoisia sopimuksia rauhoituksista ja käyttörajoituksista. Ministeriön kanssa tehdyissä sopimuksissa on määrätty alueella sallittavat toimet ja rauhoituksen säännöt. Nyt esitetty suunnitelmaluonnos ei vastaa sopimuksessa vahvistettuja sääntöjä.

12 SUUNNITELTUIEN TOIMENPITEIDEN VAIKUTUKSET

Lounais-Suomen ympäristökeskus

Suunnitelman tavoitteet, sen toteuttamisen tosiasialliset vaikutukset luontoon ja Natura-vaikutusten arviointi ovat sopusoinnussa voimassa olevan valtioneuvoston ja komission Natura-päätöksen kanssa. Näin ollen hoitosuunnitelmaa voidaan melko pienin tarkistuksin Natura-alueen osalta hyväksyä ja toteuttaa.

+ Ei muutoksia.

Hoitosuunnitelman Natura-arviointi täyttää luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetun Natura-arvioinnin vaatimukset. Arviointiin yhtyen Lounais-Suomen ympäristökeskus luonnonsuojelulain 65 § 2 mom. mukaisena lausuntonaan katsoo, että hoitosuunnitelma ei toteutettuna heikennä todennäköisesti merkittävästi Otajärven Natura-alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelun alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon, vaan parantaa niitä.

+ Ei muutoksia.

Metsähallituksen vahvistuskirje

Etelä - Suomen luontopalvelut

19.4.2007
2141/623/2003

kirjeenne 22.2.2007

OTAJÄRVEN NATURA 2000 –ALUEEN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMAN HYVÄKSYMINE

Etelä-Suomen luontopalvelut on viitekirjeellään lähettänyt Metsähallituksen hyväksyttäväksi Otajärven Natura 2000 –alueen (FI0200031) hoito- ja käyttösuunnitelman. Suunnittelualue on noin 581 hehtaarin laajuinen. Alueen suojelu tullaan toteuttamaan luonnonsuojelullailla.

Suunnitelmasta on pyydetty lausunnot 15 taholta, joista 13 antoi lausunnon. Antamassaan launnossa Lounais-Suomen ympäristökeskus (24.8.2005) tuo esiin eräitä näkökohtia, joita se toivoi tarkennettavan suunnitelmassa.

Suunnitelmaa on täydennetty soveltuvin osin saatujen lausuntojen pohjalta.

Metsähallitus hyväksyy suunnitelman esitetysssä muodossaan toteutettavaksi omien alueittensa osalta.

Luontopalvelujohtaja

Rauno Väisänen

Erikoissuunnittelija

Timo Halm

TIEDOKSI: Lounais-Suomen ympäristökeskus

Vuodesta 2006 alkaen ilmestyneet Metsähallituksen C-sarjan julkaisut

- No 1 Metsähallitus 2006: Kurjenrahkan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s.
- No 2 Metsähallitus 2006: Syötteen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 3 Metsähallitus 2006: Parikkalan Siikalahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 169 s.
- No 4 Metsähallitus 2006: Koitajoen Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 5 Metsähallitus 2006: Mietoistenlahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 92 s.
- No 6 Metsähallitus 2006: Levanen hoito- ja käyttösuunnitelma. 66 s. (verkkojulkaisu)
- No 7 Metsähallitus 2006: Joutsenaavan–Kaita-aavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s. (verkkojulkaisu)
- No 8 Metsähallitus 2006: Luiron soiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 54 s. (verkkojulkaisu)
- No 9 Metsähallitus 2006: Näätävuoman–Sotkavuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s. (verkkojulkaisu)
- No 10 Metsähallitus 2006: Teuravuoman–Kivijärvenuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 11 Metsähallitus 2006: Viiankiaavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 51 s. (verkkojulkaisu)
- No 12 Metsähallitus 2006: Hossan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 58 s.
- No 13 Metsähallitus 2006: Omenajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 64 s. (verkkojulkaisu)
- No 14 Metsähallitus 2006: Koskeljärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 79 s.
- No 15 Metsähallitus 2006: Haukisuon–Härkäsuon–Kukkonevan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 63 s. (verkkojulkaisu)
- No 16 Metsähallitus 2007: Olvassuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s.
- No 17 Metsähallitus 2007: Litokairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 18 Metsähallitus 2007: Iso Tilansuo–Housusuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 41 s.
- No 19 Metsähallitus 2006: Nuuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 123 s.
- No 20 Metsähallitus 2007: Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 131 s.
- No 21 Metsähallitus 2007: Älänteen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s. (verkkojulkaisu)
- No 22 Metsähallitus 2007: Venenevan–Pelson Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)

- No 23 Metsähallitus 2007: Kermajärven rantojensuojeluohjelma-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 35 s. (verkkojulkaisu)
- No 24 Metsähallitus 2007: Siikavaaran hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 26 Metsähallitus 2007: Oukkulanlahden Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s. (verkkojulkaisu)
- No 28 Metsähallitus 2007: Kansanneva–Kurkineva–Muurainsuon, Kinkerisaarennevan ja Itämäki–Eteläjoen hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 45 s. (verkkojulkaisu)

ISSN 1796-2943
ISBN 978-952-446-573-1 (nidottu)
ISBN 978-952-446-574-8 (pdf)

Julkaisua voi tilata osoitteella:

Metsähallitus
Asiakaspalvelut
PL 36
99801 IVALO
natureinfo@metsa.fi
www.metsa.fi

Puhelin: 0205 64 7702

Julkaisu on luettavissa osoitteessa:

www.metsa.fi/hks